PHOTII PATRIARCHAE

OPUSCULUM PARAENETICUM.

APPENDIX GNOMICA.

EXCERPTA PARISINA.

EDIDIT

LEO STERNBACH.

CRACOVIAE.

SUMPTIBUS ACADEMIAE LITTERARUM.

APUD BIBLIOPOLAM SOCIETATIS LIBRARIAE POLONICAE.

(SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA).

1893.

Seorsum impressum ex XX. Tomo Classis philologicae
Academiae Litterarum Cracoviensis.

Cracoviae, 1893. – Typis Universitatis Iagellonicae, provisore A. M. Kosterkiewiczio.

PHOTII PATRIARCHAE

OPUSCULUM PARAENETICUM

EDIDIT

LEO STERNBACH.

Analecta Gnomica editurus in limine sententiarum corpus pono, quod inscriptione: παραίνεσις διὰ γνωμολογίας Φωτίου insignit codex Vaticanus Gr. n. 742 (chartaceus in 4°, s. XIV; nobis *V)* f. 27[r], initio mancum inde a f. 20[r] suppeditat codex Parisinus Gr. n. 690 Suppl. (membranaceus in 4°, s. XII; *M)*. Codicis V apographo Marciano usus est I. Hergenroether, qui paraenesin prorsus incognitam primus in lucem protraxit*), editoris officio pessime functus: etenim mendosissimi apographi crassissima menda intacta reliquit et verborum contextum lectore non monito emendationibus veris, falsis, supervacaneis obruit. Quibus momentis perpensis editoris munus denuo obeundum esse duxi, ad ipsum consilium haud invite compulsus, cum multas codicis Vaticani (V) lacunas**) ex libro Parisino (M) commode expleri posse reputarem.

*) Monumenta Graeca ad Photium eiusque historiam pertinentia, quae ex variis codicibus manuscriptis collegit ediditque I. Hergenroether (Ratisbonae 1869).

**) Cf. adn. crit. ad n. 5.

Παραίνεσις διὰ γνωμολογίας Φωτίου.

1) Θεῖος φόβος καὶ θεραπεία τεκόντων καὶ τιμὴ πρεσβυτέρων καὶ αἰδὼς ἡλίκων σωφρονούντων ἀπερίτρεπτα τῆς ἀρετῆς τὰ θεμέλια καταβάλλεται.

2) Βίος ἄπαις ἀμείνων κακόπαιδος· ὁ μὲν γὰρ ὀξὺ τὸ κέντρον διαπαντὸς καὶ ἀφόρητον τῆς ἀλγηδόνος ἐνίησιν, ὁ δὲ χρόνῳ συναπορρέον ἔχει τὸ λυπούμενον.

3) Γλῶσσα σοφῶν πολλὰς οἶδε πηγάζειν οὐκ ἀχαρίστους ἡδονάς, τῶν δὲ ἀπαιδεύτων ὕβρεως [καὶ] μᾶλλόν ἐστιν ὄργανον ἢ φωνῆς.

4) Ἐμπεσών τις ἰδίοις κακοῖς πρὸς τὴν τῶν ἀλλοτρίων ὀκνηρότερος γίνεται πολυπραγμοσύνην.

5) Ὁ μὲν κατὰ παθῶν πόλεμος ἀριστέως, αἱ δὲ πρὸς αὐτὰ σπονδαὶ αὐτομόλου καὶ προδότου καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἑαυτὸν αἰχμαλωτίζοντος· ὡσαύτως καὶ ἡ μὲν πρὸς τὰς αἱρέσεις ἔχθρα φίλον Θεῷ, ἡ δὲ εἰρήνη βδέλυγμα Θεῷ.

6) Πρόδηλον ἐχθρὸν καὶ τὸν ὕφαλον τῇ φιλίᾳ οὐχ ὁμοίως ἐστὶ φυλάξασθαι χαλεπόν· ὁ μὲν γὰρ ἐν τῇ τοῦ φίλου δορᾷ λανθάνων φέρει τὸ ξίφος, ὁ δὲ γυμνὸς ἐπιὼν τῶν ἴσων ἢ καὶ μειζόνων τραυμάτων ὑφίσταται τὴν πληγήν.

7) Ὁ πρὸς κακίαν ἀργὸς οὐδὲ ὑπόληψιν λαβεῖν τοιαύτην περὶ τῶν πλησίον ὑπάρχει ταχύς.

8) Σφαλερὸν κριτήριόν ἐστι τοῦ πλησίον ἡ διὰ τῶν οἰκείων κρίσις ἐπιψόγων παθῶν.

9) Ὁ λυπῆσαι τὸν κατάρξαντα καιρὸν λαβὼν καὶ τὴν ἄμυναν μὴ ἐπαγαγών, οὗτος ἔδειξε περιφανῶς, καὶ τοῦ καιροῦ μὴ παρόντος οὐκ ἀπορίᾳ τοῦ δρᾶν, ἀλλ' ἀπαθείᾳ ψυχῆς τὴν γνώμην καθαρὰν ἀντιλυπήσεως συντηρῶν.

Adnotatio critica. 1—4 om. M; nimirum inter f. 19 et f. 20 lacuna statuenda est cf. Appendix.

2) ἀμείνων] ἀμείνω V || διαπαντὸς] διὰ παντὸς H(ergenroether), non V || τῶ χρόνω V, sicuti omnino ι ἀνεκφώνητον in MV deest; ex M contrariae rationis exempla indicavi ad n. 6. 12. 21. 31. 33. 36. 59. 63. 65. 70. 75. 86. 97. 108. 111. 126. 140. 158. 167. 225. 234. 242; χρόνῳ edidit H || συναποῤῥέον] tacite corr. H: συναπορρέων V || λυπούμνον H; cf. Excursus.

3) γλώσσα V || καὶ delendum esse significavi || μᾶλλον ἐστὶν V.

5) om. V, in quo codice praeterea haec tmemata desunt: 8. 14. 17. 31. 37. 38. 39. 44. 45. 47. 59. 61. 63. 65. 68. 71. 73. 81. 83. 88. 95. 122. 125. 126. 127. 130. 140. 149. 156. 192. 193. 212. 225. 226. 229. 231. 240. 247 || ὁ inc. f. 20r (M) || αὐτὰ] αυτὸν M.

6) καὶ inc. f. 27v (V) || (τῆι M) || οὐχ' V; eiusmodi discrepantias in sequentibus silentio premere malo.

8) om. V.

9) συντηρῶν] συντηρεῖν M.

10) Ὁ μὲν μεγαλόφρων ἀνὴρ οὐκ ἐθέλει τοῖς τυχοῦσι τῶν ἔργων συναναστρέφεσθαι, ζητεῖ δὲ τὴν ἐπίδειξιν μὴ ἐλαττοποιεῖσθαι τοῦ φρονήματος· ἀρετὴ δὲ ὅμως καὶ τῷ πρὸς τὸ μέτρον ἐκείνου μὴ φθάσαντι τὸ μὴ ἀμελεῖν τῶν κατὰ δύναμιν καὶ μὴ ἐν τῷ ζητεῖν τὰ ὑπὲρ δύναμιν ἀντὶ τοῦ κατορθῶσαι προςθεῖναι καὶ γέλωτα.

11) Ὁ πρᾶος ἑαυτῷ καὶ τοῖς πλησίον γαλήνη καθέστηκε βίου· ὑποβρυχίους δὲ πολλοὺς ἐποίησεν ἡ ὀργὴ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοὺς ὀργιζομένους.

12) Εὐχῆς, κἂν μηδὲν ἕτερον ἐξ αὐτῆς ἐπιστῇ, ἀλλά γε τὸ προςομιλεῖν καὶ συνάπτεσθαι τῷ Θεῷ [δι' αὐτῆς] μέγιστον καὶ μακαριώτατον κέρδος.

13) Ὁ μηδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς κατὰ τοῦ πλησίον πεπονηρευμένον γλυκείας τῆς κατὰ ψυχὴν καὶ θαυμασίας ἀπολαύει ἡδονῆς, ὥςπερ ὁ συνεπιστάμενος, κἂν ἔξωθεν αὐτῷ τοῦ βουλήματος ἡ ἐπιτυχία μειδιᾷ, ἀεὶ τὴν συνείδησιν ἔνδοθεν ἐπιφέρει, σκυθρωπὴν αὐτῷ καὶ πικρὰν ἐπιφέρουσαν τὴν λύπην.

14) Ὅσον ἐστὶ ῥῶσιν ἐπιτήδειον ποιεῖν ἡ τῆς πλησμονῆς ἀφαίρεσις, τοσοῦτον ἕτοιμόν ἐστι νοσοποιεῖν τῶν παρὰ τὴν χρείαν ἡ προςθήκη.

15) Ὁ τὰς ἀλλοτρίας συμφορὰς ἅρπαγμα ποιησάμενος πλούτου, εἰ καὶ δόξει τινὰς ἐκεῖθεν εὖ ποιεῖν, οὐκ ἐξ ὧν παρέχει τὸ φιλάνθρωπον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἥρπασε, τὸ μισάνθρωπον καὶ τυραννικὸν στηλιτεύει τῆς γνώμης.

16) Φίλους μὴ ἔχειν μηδὲ κτήσασθαι θελῆσαι θηριώδους γνώμης καὶ ἀκοινωνήτου ζῴου ἀξιόπιστος κατηγορία.

17) Οἱ ταῖς διαβολαῖς ἀναπειθόμενοι οὐδὲν διενηνόχασιν ἀμφορέων ἀπὸ τῶν ὤτων ὧδε κἀκεῖσε μεταφερομένων.

18) Κατόπτροις ἐοίκασιν οἱ λόγοι· καὶ ὥςπερ ἐν ἐκείνοις ὁ τοῦ σώματος τῆς μορφῆς ἐμφανίζεται τύπος, οὕτως ἐν ταῖς ὁμιλίαις τὸ τῆς ψυχῆς εἶδος χαρακτηριζόμενον καθορᾶται.

19) Ὃς παρεσκεύασε τοὺς ὑπὸ χεῖρα μᾶλλον ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ αὐτὸν φοβεῖ-

---

10) ἐλαττοποιεῖσθαι] ἐλάττω ποιεῖσθαι V; vox ἐλαττοποιεῖν in Stephani Thesauro Didotiano non legitur || verba: ζητεῖ δὲ τὴν ἐπίδειξιν μὴ ἐλαττοποιεῖσθαι iterat M || τοῦ inc. f. 28ʳ (V) || δὲ] δ' V || τὸ om. V || μὴ om. M || καταδύναμιν M || καὶ μὴ] ἀλλὰ μὴ M || καὶ μὴ — γελωτα om. V.

11) ἡ ὀργὴ] ὀργὴ M.

12) εὐχῆς] ὐχῆς (sine littera initiali) V || ἀλλά γε] ἀλλ' ἄγε M || (θεῶι M) || δι' αὐτῆς recte om. V.

13) πεπονηρευμένον] πονηρευόμενον V || ἡ ἐπιτυχία] ἐπιτυχία M || ἐπιφέρει] ὑποφέρει?

14) om. V || ὅσόν ἐστι M || ἐπιτήδειον—ἕτοιμόν] praestat: ἐπιτήδειος—ἕτοιμός (= ἐπιτηδεία—ἑτοίμη).

15) inc. f. 28ᵛ (V).

16) μὴ δὲ MV || κατηγορία] κατήγορος V.

17) om. V || in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium) || ὧδε M.

18) χαρακτηριζόμενον καθορᾶται] χαρακτηρίζεται V.

19) τε om. V || καὶ τῆς inc. f. 29ʳ (V).

σθαι, ἀτάραχον αὐτοῦ τὸν βίον κατεστήσατο· τῆς τε γὰρ ἰδίας ζωῆς τὰς ἐπιβουλὰς ἀπεδίωξε καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν ἀρχομένων ἀντεισήγαγε καὶ τῆς πολιτείας τὴν πρόνοιαν καὶ ὁμόνοιαν προκατέθετο.

20) Λίχνον ἀκοή, ἀλλὰ τοῖς μὲν σπουδαίοις τῶν ἀκουσμάτων θᾶττον συνεισέρχεται ὁ κόρος, τοῖς δὲ θέλγουσι καὶ κατακηλοῦσιν οὐκ ἐθέλει τὸ ἀκόρεστον μὴ παρεῖναι.

21) Ὁ τῷ πλήθει ζητῶν ἀρέσκειν οὐχ ἑαυτῷ μόνον τὰ μὴ ἀρέσκοντα ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ὧν τὴν εὐαρέστησιν ἐπιζητεῖ, ταύτην οὐχ εὑρίσκει λαβεῖν· ἀνομοίων γὰρ αὐτοῖς τῶν θελημάτων ὄντων οὐκ οἶδεν ἢ τὸν ἕτερον τέρπουσα τῆς ἐπιθυμίας μορφὴ μὴ ἀσχημοσύνη νομίζεσθαι τῷ ἑτέρῳ.

22) Εἰς ἴσον ἐλαύνει κακὸν ὅρκους ἀπαιτεῖν ἑτέρους καὶ παρέχειν ἑτέροις.

23) Πολυτελῆ δῶρα προςαγόμενα Θεῷ οὐ πάντως εἰσὶν ἀπόδειξις τῆς πρὸς αυτὸν στοργῆς· καὶ τρυφῶν γὰρ πλοῦτος οἶδε ταῦτα ποιεῖν· καρδία δὲ καθαρὰ καὶ εὐγνώμων ἀναμφίβολον ἀπαγγέλλει τὸν θεῖον πόθον.

24) Αἱ περίεργοι φύσεις πρὸς μὲν τὸ κατόρθωμα τοῦ πλησίου οὐκ ἐθέλουσι βλέπειν, ὀξυωποῦσι δὲ πρὸς τὸ ἐλάττωμα· κἂν μὲν εὕρωσιν, ἥρπασαν καὶ διεκωδώνισαν· ἂν δὲ μὴ εὕρωσιν, αὐτοὶ μᾶλλον εἰδωλοποιεῖν καὶ πλάττειν αἱροῦνται ἢ κενὴν ἀπελθεῖν τὴν περιεργίαν ἀνέχονται.

25) Πραότητος πύλαι οὐ παρέχουσιν εἴςοδον τῇ ὀργῇ· οἴδασι γάρ, ὅτι ληστεύειν διὰ τῆς παρόδου μηχανᾶται τὴν ἀρετήν.

26) Τῶν μὲν σπουδαίων ἀνδρῶν καὶ αἱ παιδιαὶ ἀρετῆς εἰκόνες εἰσί, τῶν δὲ φαύλων καὶ τὰ σπουδάσματα μοχθηρὰ καὶ αἱ ῥαθυμίαι εἴδωλα κακίας εἰσίν.

27) Αἱ μὲν ἀρεταὶ οὐ πεφύκασι διευλαβεῖσθαι τὴν κακίαν, αἱ δὲ κακίαι πολλάκις ὤφθησαν τὰς ἀρετὰς αἰδεσθεῖσαι, καὶ συνεστάλη σώφρονος ἐπιστάντος ἀκόλαστος· πολλάκις καὶ ἀμαθὴς ἐσίγησε σοφοῦ δυςωπηθεὶς παρουσίαν, καὶ θυμὸς ἐξημερώθη θηριώδης τῷ τοῦ πράου περιτυχὼν ἤθει.

28) Ὁ νοῦς οὐκ ἂν γένοιτο τοῖς τῶν παθῶν βεβηλούμενος εἰδώλοις, ἂν τῶν ἀρετῶν τὰς μορφὰς τῇ συνεχεῖ μελέτῃ προεντυπωθεὶς ἱερὸν αὐτῶν ἀνάκτορον χρηματίσῃ.

---

20) λίχνον] δύχνον (λύχνον?) in apographo extare testatur H || θάττον V || ἐθέλει] ἐθέλουσι V || τὸ ἀκόρεστον in fine conlocat V.

21) ποιεῖ] ποιεῖν M || λαβεῖν commode omitti poterat || ὄντων om. V || ἢ] ἡ M || μὴ] ἡμὴ M || (τῶι M).

22) ἴσον] ἶσον V, ὅσον M.

23) πάντως] πάντων V || εὐγνώμων] ἐκ γνώμης V || πόθον] φόβον V.

24) inc. f. 29v (V) || αἱ περίεργοι φύσεις] οἱ περίεργοι φύσει? || ἂν inc. f. 20v (M) || πλάττειν] πράττειν M || ἀνέχονται] ἔχονται M.

25) τῇ ὀργῇ] om. M || ἀρετὴν] ἀκοὴν V.

26) εἰκόνες] τινες (non τινος, quod edidit H) εἰκόνες haud male V.

27) ἐπιστάντος] ἐπιστασίας V || παρουσίαν inc. f. 30r (V).

28) αὐτῶν] αὐτὸν V.

29) Σπινθὴρ μὲν προςλαβόμενος ὕλης μεγάλην ἀνάπτει φλόγα· καὶ πονηρᾶς γνώμης ὑποσμύχουσα κακία καιροῦ δραξαμένη πολλὰς ἀνεῤῥίπισε πολλοῖς συμφορὰς ὀλεθρίους.

30) Τρεῖς εἰσιν ἀκολασίας ἰδέαι· ἡ μὲν ἐκ τῆς ἡμῶν ἀδιαφορίας διαμορφουμένη, ἡ δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἐχθροῦ, ἡ δὲ τὰς φυσικὰς ὁρμὰς ὑποβαλλομένη· χειρίστη μὲν οὖν ἡ ἐκ τῆς ἡμῶν ἀδιαφορίας τά τε ἄλλα καὶ τεχνίτην τοῦ πάθους αὐτὸν τὸν πάσχοντα ἔχει· ἡ δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἐχθροῦ χαλεπὴ μὲν ἐπιθέσθαι, πολλάκις δὲ καὶ στεφάνους προξενεῖ· προςευχὴ γὰρ καὶ λογισμοὶ νήφοντες καὶ σώματος ὑποπλασμὸς τὸ κατ' αὐτῶν ἀναδοῦνται κράτος, ὥςπερ καὶ τὸ κατὰ τῶν σκιρτημάτων τῆς φύσεως· εἴη δ' ἂν τὰ αὐτὰ καὶ τῆς χαλεπωτέρας νόσου ἰάματα διὰ πλείονος τῆς ἐπιμελείας προςφερόμενα.

31) Ἡ μνήμη τῶν ζηλωτῶν ἔργων τῆς ἐν τῷ ἤθει σεμνότητος σημεῖόν ἐστιν, ὥςπερ τῶν ἀποτροπαίων ἔλεγχος τῶν τερπομένων αὐτοῖς· οὐδεὶς γάρ, οἷς αἰσχύνεται, τούτοις ἥδεται διήγημα ποιεῖν.

32) Ὁ νοῦς, ἂν μὴ καθαρεύῃ προςπαθείας τε καὶ ἀντιπαθείας, σφαλερός ἐστι τῶν ἄλλων κριτὴς καὶ μᾶλλον αὐτὸς δεόμενος θεραπείας καὶ διακρίσεως.

33) Ὁ τῷ πτερῷ τῆς οἰήσεως ἐπαιρόμενος τῶν πραγμάτων ἐπιστάντων ταχύτερον τῶν ἐποχουμένων πτερῶν τῷ ἀέρι ἐλέγχεται καταπίπτων.

34) Οἱ δαπανῶντες εἰς ἀναξίους, δι' ὧν ἐχρῆν θεραπεύεσθαι τοὺς ἀξίους, τρισὶν ἀτόποις ἑαυτοὺς ἐνόχους ἀποφαίνουσιν· ἐζημίωσαν ἑαυτούς, ἐνύβρισαν τοὺς χρηστούς, τοὺς φαύλους ἐνίσχυσαν ὕλην εἰς τὸ ἁμαρτάνειν χορηγήσαντες.

35) Δύναμις μετὰ μὲν σοφίας κραταιὸν τοῦ ἔχοντος ὀχύρωμα, ἄνευ δὲ ταύτης ὀξὺ βέλος ἐστὶν ὀξυτέραν ἐπάγον τὴν ἀπώλειαν.

36) Λογισμοὺς ἀπρεπεῖς ἐπελθεῖν μὲν οὐκ ἐμόν, παρόντας δὲ μὴ κατασχεῖν ἐμόν, κατασχόντα δὲ καὶ συγκατανεῦσαι τῆς ἐμῆς ῥᾳθυμίας, τὸ δὲ καὶ πρὸς ἔργον τὸ τοῦ πάθους εἴδωλον ἐξενεγκεῖν τῆς παντελοῦς ἀμελείας ἐμῆς, οἶμαι, καὶ τῆς μελλούσης ἀνταποδόσεως βαθεῖα λήθη.

37) Πένησιν ἐπαρκεῖν ὀφείλομεν· ὁ τοῦ ἐλέου λόγος ἐκδιδάσκει· τοῖς δὲ

---

29) in mg. M: ὡραῖον (per comp.) || ὑποσμύχουσα] ὑποσμήχουσα V || ἀνεῤῥίπισε] ἀνερρήπισε M.

30) εἰσιν] εἰσὶν V || ἰδέαι] εἰδέαι M || τεχνίτην] τεχνήτην M || ὑποπλασμὸς accedat Thesauro || κατ' αὐτῶν (inc. f. 30v V)] κατὰ τῶν M || αυτὰ V || ιαματα M.

31) om. V || (τῶι M) || σημεῖον ἐστὶν M.

32) καθαρεύῃ] καθαρεύσῃ V || τὲ V || κριτὴς] κρητὴς M.

33) (τῶι M) || ἔλεγχεται M.

34) ἀποφαίνουσιν] ἐναποφαίνουσιν V || τοὺς φαύλους ἐνίσχυσαν malim]: καὶ τοὺς φαύλουν ἐνίσχυσαν || εἰς τὸ om. M.

35) inc. f. 31r (V).

36) cum 35 in unam eclogam contrahit V || (ῥαιθυμίας M) || οἶμαι] οἶμοι M || βαθειας || λήθη] λήθει M.

37) om. V || ἐπαρκειν M || διπλῆν M.

καὶ γένει προςήκουσι διπλῆν ἀπαιτεῖ τὴν καταβολὴν τῆς εὐεργεσίας, μίαν μὲν τὸ κοινὸν χρέος τῆς φύσεως διαλύουσαν, ἑτέραν δέ, ἥτις τὸ ὄφλημα ἀποδίδωσι τῷ πλησιάζοντι αἵματι.

38) Λοίδορος γλῶσσα μᾶλλον ἑαυτὴν εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας βυθὸν κατασύρει ἢ οὓς τῶν ἐπαίνων ἐπεχείρησε καθέλκειν.

39) Προςβολὰς ἐμπαθῶν λογισμῶν διαφυγεῖν μὲν ἀδύνατον, ἐπιστάσας δὲ μὴ περιθάλπειν οὐκ ἀδύνατον· ἀμελούμεναι δὲ καὶ περιορώμεναι θᾶττον οἴχονται, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ θάλπειν ταύτας καὶ εἰς ἔργον προβάλλοντες δηλονότι κατὰ τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτοὶ μᾶλλον ἢ τὰ πάθη ἐξωπλίσαντο.

40) Τὰ μὲν πρόδηλα τῶν ἁμαρτημάτων ἐκκοπῆς μόνης δεῖται, τὰ δὲ ἀμφίβολα διακρίσεως· ἄμεινον δὲ μηδὲ τούτων τῆς συνηθείας ἀνέχεσθαι· ὁδὸν γὰρ οὐκ ὀλιγάκις ταῦτα πρὸς τὰ χείρω πλατεῖαν ἀνέτεμεν.

41) Ἡ ταπείνωσις θεμέλιός ἐστι τῶν ἀρετῶν· ὅσοι δὲ ταύτην κρηπῖδα μὴ ὑπεβάλλοντο, θᾶττον καταπίπτουσι πονηροῦ πνεύματος αὐτοῖς ἐπιπνεύσαντος.

42) Οὐχ ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον μετάθεσις αἰσχρόν, ἀλλ' ἡ ἐν τῷ χείρονι διαμονὴ αἰσχρὸν καὶ ψυχῆς ἀθάνατος τιμωρία.

43) Φόβος μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς συνάγει, θάρσος δὲ διαλύει· καὶ λύπη μὲν συστέλλει, ἡδονὴ δὲ διάχυσιν ἐπιφέρει· καὶ θυμὸς μὲν ἀγριαίνει, ἐπιθυμία δὲ θορυβεῖ· καὶ τήκει μὲν φθόνος, μετεωρίζει δὲ λογισμῶν κουφότης· πῶς οὖν χρὴ τῶν παθῶν τὰ τοιαῦτα πάσῃ μηχανῇ φεύγειν, ἵνα τὰ ἄλλα ἐάσω, ἐν οἷς οὐκ ἔστιν οὐδ' ἐπ' ὀλίγον ἠρεμεῖν οὐδὲ κατὰ φύσιν ἔχειν ἀναστρεφόμενον;

44) Πλοῦτος ἀφορῶν πρὸς αὐτάρκειαν πλούσιον ἀληθῶς ἀποφαίνει τὸν ἔχοντα· ἂν δὲ προςθήκην ἐπὶ προςθήκῃ ζητῶν οὐ λήγῃ, ἐσχάτη καὶ ἀκόρεστος πενία· παμπόλλων γὰρ ἐνδεῆ ποιεῖ τὸν φιλόπλουτον.

45) Ἑτέρων ἡγεῖσθαι καὶ ἄρχειν φέρει μὲν κέρδη μεγάλα, οὐκ ἐλάττους δὲ τὰς ζημίας· ψυχὴν γὰρ ὁ σώσας ὡς ὁ κτίσας, ἀλλὰ καὶ ὁ σκανδαλίζων ἕνα τῶν μικρῶν τοῦ δεθέντος ὀνικῷ μύλῳ κατὰ τὸν τράχηλον καὶ καταποντισθέντος χαλεπωτέραν ὑφίσταται τὴν ποινήν· ὁ δὲ καὶ προςαπολέσας τὸν ὁδηγούμενον τίνα διδοὺς τιμωρίαν τὴν ἀξίαν ἀποτίσει; διόπερ εὐλαβητέον λίαν ἀναδέχεσθαι τὴν τῶν πλησίον προστασίαν.

---

38 et 39) om. V.

40) μόνης inc. f. 22ʳ in M, qui f. 22 falso ante f. 21 collocat; cf. ad n. 70 ‖ μὴ δὲ MV ‖ ἀνέτεμεν] ἀνέτεμον M.

41) θεμέλιος ἐστὶ M ‖ κρηπίδα MV ‖ ὑπεβάλλοντο] ὑπερβάλλοντο M ‖ θάττον (sic) inc. f. 31ᵛ (V).

42) κρέϊττον] acc. m. rec. M ‖ χείρονι] χείρωνι V.

43) διάχυσιν] διάθεσιν V ‖ θορυβει V ‖ λογισμῶν] λογισμὸν V ‖ τὰ ἄλλα] τὸ ἄλλο V ‖ ἔστιν spir. m. rec. M ‖ οὐδ' ἐπ' ὀλίγον] οὐδὲ πρὸς ὀλίγον V ‖ ἐπὀλίγον M (alterum spiritum m. rec. adiecit) ‖ καταφύσιν M.

44) om. V.

45) om. V ‖ ἄξιαν M ‖ πλησίον] πλησίων M.

46) Ἐνενόησέ τις τὸ κακόν, συγκατέθετο τοῖς λογισμοῖς, προήγαγε διὰ χειλέων, κατεσύρη πρὸς τὴν πρᾶξιν· ταῦτά ἐστι τὰ τῆς ἀπωλείας τέσσαρα στοιχεῖα.

47) Ἡ πρὸς τοὺς φαύλους βεβαιότης τῆς ὅλης ἐστὶ τῶν ἠθῶν εὐσταθείας σημεῖον· διὸ χρὴ πρότερον δοκιμάσαντα οὕτω συνάπτειν φιλίαν· μετὰ γὰρ τὸ κτήσασθαι φίλον ἀνάγκη φέρειν τὰ βάρη, ὅσα μὴ ψυχὴν καθέλκει, καὶ μὴ διίστασθαι τῆς συναφείας· ἀγνοούμενος γὰρ τοῖς πολλοῖς ὁ τῆς διαστάσεως αἴτιος κοινὴν κατηγορίαν ἀμφοῖν, πολλάκις δὲ καὶ τοῦ ἀναιτίου μᾶλλον ἢ τοῦ αἰτίου εἴωθε ποιεῖσθαι.

48) Δύο χείμαῤῥοι τὸν ἀνθρώπινον περιῤῥέουσι βίον· ὁ μὲν διὰ τῶν δοκούντων ῥέων δεξιῶν, ὁ δὲ διὰ τῶν ἀριστερῶν· ὁ μὲν λύπας, φόβους, πενίαν, νόσον, ἀδοξίαν, ψόγους καὶ τὰ ὅμοια συνεπαγόμενος, ὁ δὲ πλοῦτον, ἡδονάς, θάρσος, δόξαν, ὑγείαν, ἐπαίνους καὶ τὰ παραπλήσια· ῥέουσι δὲ ὅμως ἑκάτερος καὶ στάσιν οὐδέτερος αὐτῶν οὐδεμίαν ἔχει· τί οὖν με δεῖ τοῖς παρερχομένοις καὶ οὐχ ἑστῶσι μέγα φρονεῖν, ἢ πρὸς ἀμηχανίας βυθόν, ἐπειδὰν ἐπιῤῥέῃ τὰ ἐναντία, καθέλκειν ἑαυτόν, ἀλλὰ μὴ πρὸς μόνα βλέπειν τὰ διαμένοντα, τῶν δ' ἄλλων παρορᾶν τὸ ῥεῦμα, ὅποι καὶ βούλοιτο φέρεσθαι;

49) Ἀργία σώματος ὑποκλέπτειν φιλεῖ καὶ τὸν νοῦν πρὸς τὴν ὁμοίαν διάθεσιν, ἡ δὲ τῶν σωτηρίων ἠρεμοῦσα κινημάτων φαντασίαις ἀλλοκότοις καταλαμβάνεται, καὶ μόλις αὐτῶν ἀπαλλάττεται τύποις καὶ μορφαῖς τῶν χρηστῶν ἔργων καὶ θεωρημάτων ἀντεγγραφομένη καὶ ἀναζωγραφουμένη.

50) Ὁ χάριν παρασχὼν ἐπὶ τῷ τὴν ἴσην λαβεῖν, οὐ χάριν ἔδωκεν, ἀλλὰ ταύτης κάπηλος γέγονεν· ὁ δὲ λαβών, εἰ μὴ ἀμείψασθαι ζητεῖ, ἀγνώμων τε καὶ τῆς χάριτος ὑβριστὴς ἀνάξιος.

51) Ὅστις κακῶς ἑτέρους κατάρχεται λέγειν, οὗτος ἑαυτῷ ἀῤῥαβῶνα προκαταβάλλεται κακῶς ἀκούειν, ὁ δὲ κακῶς λεγόντων ἑτέρων ἀνεχόμενος κἀκείνων τῇ σιωπῇ τὴν κακολογίαν ἐπιστομίζει καὶ ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ κακῶς ἀκούειν εὐφημεῖσθαι παρασκευάζει.

52) Ὃς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πενομένους παρορῶν τρυφᾷ, πλουτεῖ, μεθύει μέθην τῆς ἀπληστίας, ἀνάξιον ἑαυτὸν θείας εὐμενείας εἰργάσατο.

---

46) ἐνενόησέ] ἐνόησέ V ‖ τὸ om. V ‖ ταῦτα ἐστὶ M.

47) om. V ‖ συνάπτειν φιλίαν] συνάπτειν εἰς φιλίαν M.

48) inc. f. 32ʳ (V) ‖ χείμαῤῥοι] χείμαροι M ‖ τῶν ἀνθρωπίνων V ‖ βίων V ‖ ψογους V ‖ οὐδέτερος αὐτῶν] αὐτῶν οὐδ' ἕτερος V ‖ οὐδὲ μίαν M ‖ ἐπειδ'ὰν M ‖ ἐπιῤῥέῃ] ἐπιῤῥῇ M, ἐπιῤῥοὴ V ‖ διαμένοντα] μένοντα V ‖ παρ'ὁρᾶν V ‖ ῥεῦμα] ῥῆμα M ‖ φέρεσθαι] ῥέπεσθαι M.

49) om. M ‖ ἀλλοκότοις] ἀλλοκότως in apographo legi adserit H ‖ ἀπαλλάττεται inc. f. 32ᵛ (V).

50) om. M ‖ τὲ V (et H).

51) om. M.

52) om. M ‖ παρορῶν V.

53) Ἡ ἀνταπόδοσις τοῦ κακοῦ ἐν πέντε τισὶν εἴωθε θεωρεῖσθαι· ἐν γλώσσῃ, ἐν τῇ σκυθρωπότητι τοῦ προσώπου, ἐν τῇ ἀποστροφῇ τῆς ἐντυχίας, ἐν ζημίᾳ τῆς περιουσίας, ἐν τῇ τῶν χειρῶν βίᾳ· ἐπεὶ καὶ ὁ κατάρχων κακώσεως διὰ τῶν πέντε προςάγεται τούτων· ἢ γὰρ βλασφήμως εἶπεν, ἢ δέον χαριεντίσασθαι σκυθρωπὸν ἤνεγκε βλέμμα, ἢ τῶν μηδὲν αὐτῷ προςηκόντων ἀντελάβετο, ἢ χεῖρας ὑβριζούσας ἐπανέτεινεν· ἀλλὰ τὰ μὲν ῥεύματα ταῦτα διὰ τοσούτων ῥέουσιν ὀχετῶν, μία δὲ ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ θολερὰ πηγὴ ταῦτα προφέρεται.

54) Ὅρκον καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν τῶν ἠθῶν ἐστι μεγίστη κατηγορία· ὥρκισας τὸν φίλον, ἄπιστον εὐθὺς ἔδειξας τὸν παρασχόντα, ὡς τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐγγυήσασθαι τὴν πίστιν ἀδυνατούσης· ἀλλὰ σὺ ἑτέρῳ ὤμοσας, ἔδειξας καὶ σαυτὸν χωρὶς ὅρκου πίστεως ἐνδεῆ, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν φαυλότητα καὶ κακίαν τὸ ἔργον ἀμφοτέροις περιετράπη.

55) Τὸ ψεῦδος νόσος ἐστὶ μᾶλλον τοῦ λέγοντος ἢ ἀπάτη τοῦ ἀκούοντος.

56) Ὅςτις ὀρθῶς οἶδεν ἄρχειν ἑαυτοῦ, ἐπιτήδειός ἐστιν οὗτος καὶ ἑτέρων ἄρχειν· ὅςτις δὲ ἀνδράποδόν ἐστι παθῶν, πῶς ἂν ἄρχειν ἄξιος κριθείη; λαβὼν γὰρ τὴν ἀρχὴν συναιχμαλώτους μᾶλλον ἢ ἀρχομένους τούτους ἀποδείξει.

57) Ἐμόλυνας τὴν γλῶσσαν τὸν πλησίον λοιδορησάμενος, εὐλόγησον ἀπὸ καρδίας, ἵνα τοῖς ἔνδον καὶ τὰ χείλη συναποκαθαράμενος τὴν διαβολὴν ἀπαλείψῃς τῆς εὐφημίας τοῖς ῥήμασι.

58) Κακὸν ἡ ἁμαρτία, χεῖρον δὲ ἡ περὶ αὐτὴν ἀναισχυντία· τὴν γὰρ θεραπείαν οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπελαύνει τῶν ἐλπίδων.

59) Ὥςπερ τῇ ἀρετῇ πολέμιον ἡ κακία, οὕτω τοὺς σπουδαίους οἱ φαῦλοι μισεῖσθαι καὶ ἀπεχθάνεσθαι ζητοῦσιν.

60) Συνεχῶς ἁμαρτάνων ἄνθρωπος τὰς τῆς μετανοίας ὁδοὺς μεγάλοις τείχεσιν ἑαυτῷ ἀποφράσσει.

61) Ἔνθα πλέον ἡ ἐπιβουλή, ἐκεῖ μᾶλλον ἡ χρεία τῆς φυλακῆς· τὰ γὰρ ἐπὶ πλέον πολιορκούμενα πλείονος δεῖται καὶ τῆς προνοίας.

62) Μαθεῖν μὲν ἐκ τοῦ παθεῖν καὶ τῶν πάντῃ ἐστὶν ἀμαθῶν, μαθεῖν δὲ καὶ χωρὶς τοῦ παθεῖν τῶν φρονίμων.

---

53) inc. f. 33ʳ (V) || γλώσσῃ] γνώσει V || ταῦτα om. V || ἡ om. V || θολερὰ πηγή] θολερᾷ πηγῇ V.

54) in mg. M: σημείωσον (per scripturae compendium) || ὤρκισας M || ἄπιστον] ὁ ἄπιστον V, ubi nova sectio initium sumit || καὶ κακίαν] κακίαν V.

55) inc. f. 22ʳ (M) et f. 33ᵛ (V) || ἔστι M.

57) γλώσσαν MV || συναποκαθαράμενος] συναποκαθηράμενος V, συναποκαθηρμένος ex coniectura edidit Hergenroether, qui καθηραμένος ex apographo enotavit.

58) χεῖρον] χειρον M, χείρων V || ἀπὸ] ὑπὸ M.

59) om. V || (τῆι M) || μισεῖσθαι] μισεῖν M.

60) ὁδοὺς inc. f. 34ʳ (V) || ἀποφράσσει] ἀποφράσει V.

61) om. V.

62) in mg. M (per comp.): σημείωσον· ὡραῖον.

63) Οὐ δεῖ τὸν τὰ κοινὰ πράττοντα ἐν τῷ μὴ πᾶσιν ἀρέσκειν δυσχεραίνειν, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας τοῖς κακῶς λέγουσι παραβάλλοντα ψυχαγωγεῖν ἑαυτὸν καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς προαιρέσεως, ἂν μάλιστα πρὸς τὸ καλὸν ἀφορᾷ, διαμένειν, τῷ δὲ λίαν τὰς διαβολὰς καὶ δυσαρεστήσεις εὐλαβουμένῳ ἢ φοβουμένῳ κρείσσων ἡ πρὸς τὸ ἀπραγμονέστερον μεταβολὴ τῆς πολιτείας καὶ ὁ ἰδιώτης βίος.

64) Πύλαι μάλιστά εἰσι τῆς ψυχῆς τὰ ὄμματα καὶ αἱ ἀκοαί· ἂν ταύτας τις ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν ἀνοίγειν καὶ κλείειν μελετήσῃ καὶ μάθῃ, οὔτε θεαμάτων ἀκολάστων οὔτε παραπλησίων ἀκουσμάτων γοητεύματα, ἀλλ᾿ οὐδὲ οἱ πικροὶ καὶ ἀπαραίτητοι τῆς φύσεως λῃσταὶ καὶ πολέμιοι εὑρήσουσιν ἐκ τοῦ εὐκόλου πάροδον ἐν τῇ ψυχῇ.

65) Φρόνιμον εἶναι τῆς φύσεώς ἐστι μᾶλλον προβολή· ὁ δὲ μὴ τῆς εὐκληρίας ταύτης διὰ γενέσεως τυχών, μελέτῃ πράξεων παλαιῶν καὶ τῇ κατὰ τὸν παρόντα βίον ἐμπειρίᾳ ἔγγιστα τῆς ἐμφύτου γίνεται πλεονεξίας, καὶ πολλοὶ πολλάκις ἐκράτησαν τῇ μελέτῃ τῶν ἐπὶ μόνῃ τῇ φύσει τεθαῤῥηκότων.

66) Ἄρχει μὲν τοῦ σώματος καὶ ἡνιοχεῖ κατὰ φύσιν ἡ ψυχὴ καθάπερ ἡνίοχος τοὺς ἵππους καὶ ὁ κυβερνήτης τὴν ναῦν καὶ ὁ στρατηγὸς τὸν στρατόν· ἂν δὲ εἰς τὸ ἐναντίον ἡ τάξις περιτραπῇ καὶ φιλονεικήσῃ τὸ σῶμα, κατεξαναστῆναι τῆς ψυχῆς καὶ φέρειν αὐτὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα σκιρτήματα, εἰς τὴν ἴσην ἀπώλειαν καταλήγει, εἰς ἣν καταστρέφουσι τὸν ἡνίοχον ἀποβαλόντες οἱ ἵπποι καὶ ἡ ναῦς τὸν κυβερνήτην καὶ οἱ στρατιῶται τὸν στρατηγόν, αὐτοὶ στρατηγεῖν καὶ κυβερνᾶν καὶ ἡνιοχεῖν ἐπιχειρήσαντες.

67) Φιλάνθρωπον μὲν διδόναι μὴ λαμβάνοντα, ἀνθρώπινον δὲ ἀπολαμβάνοντα, μισάνθρωπον δὲ καὶ τόκους ἀπαιτεῖν.

68) Παρ᾿ οἷς τὰ δῶρα πλέον ἰσχύει τοῦ δικαίου, μεγάλην ἐν τούτοις ἔχει ἡ ἀδικία καὶ πλεονεξία τὴν παῤῥησίαν.

69) Αἱ χελῶναι καὶ οἱ ὄφεις καὶ πολλὰ τῶν ὀστρακοδέρμων τεταγμένοις μὲν καιροῖς τὸ ἔνδυμα ἀποδύονται, μένουσι δὲ ὅμως ὅπερ ἦσαν· οὕτω δὲ καὶ οἱ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς περιστάσεσι καὶ ταῖς χρείαις τὸ προφανὲς τῆς κακουργίας ἀποδυόμενοι φυλάττουσιν ἀσφαλῶς ἔνδον τὴν οἰκείαν γνώμην, καὶ τῶν πειρασμῶν ἢ τῆς χρείας παρελθούσης τὴν προτέραν κακίαν πάλιν ἐπιδείκνυνται.

---

63) om. V || (τῶι M) || ἑαυτον M || αφορᾶ M || (τῶι M) || τῆς πολιτείας equidem ante κρείσσων—μεταβολὴ conlocaverim || ἰδιώτης] ἰδιότης M.

64) μάλιστα εἰσὶ M || αἵ om. V || τίς M || κατακαιρὸν M.

65) om. V || φυσεώς M || (τῆι M) || (τῆι M) || φυσει M.

66) ταξις M || κατεξαναστῆναι] κατεπαναστῆναι M || σκιρτήματα inc. f. 34v (V).

67) μὲν διδόναι] διδόναι μὲν MV.

68) om. V.

69) αἵ V (etiam H) || inter ὀστρακοδέρμων et τεταγμένοις vox quaedam erasa est in M || οὕτω] οὕτως V.

70) Κρεῖσσόν ἐστι βραδέως ὑποσχόμενον ταχέως τὴν ἐπαγγελίαν πληρῶσαι ἢ ταχὺ ἐπαγγειλάμενον βραδὺν ὀφθῆναι περὶ τὴν δόσιν· τὸ μὲν γὰρ κρίσεώς ἐστιν ἐστηριγμένης καὶ γνώμης βεβαίας, τὸ δὲ διαθέσεως ὀξυτάτης καὶ εὐμεταβόλου καὶ μὴ λογισμῷ κυβερνωμένης· κράτιστον δὲ μηδὲ βραδέως τῷ αἰτοῦντι κατανεῦσαι καὶ συγκαταβαλεῖν τῇ ἐπινεύσει τὴν χάριν.

71) Ἄνδρα σοφὸν εὑρεῖν μὲν οὐ ῥᾴδιον, εὑρόντα δὲ στέρξαι πάντως ἀδύνατον· τὸ γὰρ πλῆθος τοῖς ὁμοίοις χαίρει μᾶλλον ἤπερ τῷ ὑπερέχοντι, ἔλεγχον ἡγούμενοι τῆς οἰκείας ἀπαιδευσίας τὴν ἐκείνου σοφίαν, καὶ ἅμα ὁ φθόνος ὀξὺς αὐτοῖς καὶ δεινὸς γίνεται στρατηγὸς τοῦ κατ' αὐτοῦ μίσους.

72) Ἑνὸς ἀνδρὸς σοφοῦ συμβουλὴ πολλῶν χρημάτων δυνατωτέρα, καὶ γνώμη μία κατὰ καιρὸν εἰςαγομένη πολλῶν ἀνδρείων χειρῶν πολλάκις ὤφθη ἐπικρατεστέρα.

73) Οἱ τοὺς ἀναξίους ἀναβιβάζοντες εἰς τὰς μηδὲν αὐτοῖς προςηκούσας τιμὰς οὐκ ἐκείνους μᾶλλον τιμῶσιν, ἀλλ' ἑαυτοὺς πρὸ τῶν ἄλλων ἀτιμάζουσι· καὶ μὴν καὶ οἱ τοὺς ἀξίους τιμῆς κακίζοντες ἑαυτῶν μὲν τὴν κρίσιν φαυλίζουσι, τὴν δὲ δόξαν τῶν ἀτιμωθέντων οὐκ ᾔσχυναν· τιμᾷ γὰρ τοῖς οἰκείοις τρόποις καὶ τὴν ἀδοξίαν ὁ σπουδαῖος, ὥςπερ τὴν τιμὴν ὁ ἀπαίδευτος εἰς ἀτιμίαν καταστρέφει.

74) Τὸ τοῦ πλησίον παράπτωμα τοῖς μὲν συνετοῖς ἀσφάλεια γίνεται τοῦ μὴ τοῖς ὁμοίοις περιπεσεῖν, τοῖς δὲ ἀπαιδεύτοις μίμημα καὶ παράδειγμα καὶ τῆς ἀνοίας ἔλεγχος.

75) Χαιρεκάκου καὶ μισανθρώπου γνώμης ἐστὶ τὸ ὀνειδίσαι συμφορὰν τῷ πλησίον· ἀλγεινοτέραν γὰρ μᾶλλον ἐπάγει τὴν τοῦ πάθους ὀδύνην· τοῦ καλοῦ δὲ ἀσφαλίσασθαι μᾶλλον τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστον, συναλγοῦντα μᾶλλον, ἀλλ' οὐκ ἐπεμβαίνοντα πειρασμοῖς ταλαιπωρουμένῳ τῷ πλησίον.

76) Ἡ πενία διδάσκαλός ἐστιν ὡς ἐπὶ πολὺ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας, ὥςπερ ἀκρασίας καὶ ἀκολασίας ὁ πλοῦτος.

77) Ἡ πλησμονὴ τῶν σιτίων τὰς νόσους, ἡ δὲ αὐτάρκεια τὴν ὑγείαν φιλεῖ ἀποτίκτειν· καὶ γὰρ ἡ μὲν ἀναπλήρωσίς ἐστι τῆς χρείας, ἡ δὲ βαρύνει καὶ πιέζει τὸ σῶμα τῇ παρὰ μέτρον προςθήκῃ.

78) Ἔστι <καλὸν> καὶ ψεῦδος ἀληθείας χάριν προβαλλόμενον, ὅταν μὴ βλάπτον τὸν λέγοντα τοῖς ἀκροαταῖς ὄφελος γίνηται.

---

70) κρεῖσσον ἐστὶ MV || f. 21^r (post f. 22^v cf. ad n. 40) inc. (ὀ)φθῆναι (M) || κρίσεως ἐστὶν MV || διαθέσεως] καὶ διαθέσεως M || μηλογισμῶ M || μὴ δὲ M || (τῶι M) || (τῆι M).

71) om. V || πάντως] πάντας M || τῷ ὑπερέχοντι] τοῖς ὑπερέχουσιν M || κατ' αυτοῦ M.

72) ἐπικρατεστέρα] ἐπικρατέστερον M.

73) om. V || ἤσχυναν spir. m. rec. M.

75) inc. f. 35^v (V) || γνώμης] γνώμη M || τὸ] τῶ M || (τῶι M), τοῦ V || τοῦ καλοῦ] τὸ καλὸν M; fortasse καλὸν sufficiet || καθεαυτὸν M || επεμβαίνοντα M.

77) τῆς χρείας] τῇ χρείᾳ perperam corrigebat H.

78) καλὸν] om. MV || ὅτ ἂν M || γίνηται] γένηται V.

79) Ἀγαθὴ φήμη θησαυρῶν πολυταλάντων πλουσιωτέρα· τοὺς μὲν γὰρ καὶ λῃστῶν ἂν διαρπάσαιεν χεῖρες καὶ φθόνος καὶ ὀργὴ βασιλέως, τὴν δὲ οὐκ ἔστιν ὅςτις ἐπιχειρῶν συλῆσαι μὴ οὐχὶ μᾶλλον ἐποίησε περιφανεστέραν.

80) Ὥςπερ φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί, οὕτω μεταβάλλουσιν ἤθη πονηρὰ ὁμιλίαι σπουδαίων ἀνδρῶν· διὸ χρὴ τῶν μὲν φεύγειν, τῶν δὲ διώκειν τὴν μίμησιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἐν λόγοις συνουσίαν.

81) Ἀθρόον τὸ δεινὸν προςπεσὸν καὶ τῶν φρονημάτων τὰ γενναιότερα καταπλήττει τε καὶ συστέλλει, χρόνῳ δὲ καὶ προςδοκίᾳ διαπραΰνεται· ὃν τρόπον εἴωθε καὶ τὰ συνήθη τῶν ἀσυνήθων κουφοτέραν τῶν ἀλγεινῶν τὴν συναίσθησιν φέρειν.

82) Ἄνδρα, ὥςπερ ἡ ἀρχή, οὕτω καὶ τὸ ἄρχεσθαι δεικνύει· δοκιμασία γάρ ἐστιν ἑκάτερον καὶ γνώμης καὶ ἠθῶν, καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ ἐξουσιάζειν, τὸ δὲ ἐν τῷ ἐξουσιάζεσθαι παρέχεται τὴν πεῖραν.

83) Ὥςπερ τὰ τῶν ἀρχομένων κατορθώματα τὴν τοῦ ἄρχοντος ἀπαγγέλλει πρόνοιαν, οὕτω καὶ τὰ ἁμαρτήματα εἰς τὸ ἐναντίον ὡς ἐπίπαν τὴν ἐκείνου γνώμην περιτρέπει, ῥᾳθυμίαν αὐτοῦ κατηγοροῦντα τῶν ἀρχομένων καὶ ἀμέλειαν.

84) Βίος ἄλυπος ψυχῆς ὡς ἐπίπαν ναυάγιον, ὥςπερ ὁ λίαν ἐπώδυνος θανάτου προπύλαιον· ὁ δὲ κατὰ φύσιν καὶ ἀνθρώπινος νῦν μὲν ἀνίεται, νῦν δὲ ἐπιτείνεται, χαρμοναῖς καὶ λύπαις παρὰ μέρος ποικιλλόμενος· ἄνθρωπος τοίνυν ὁ φρονῶν ἀνθρώπινα οὔτε τῶν ἀλγεινῶν ἐπιζητήσει τὸ ἀδιάδοχον οὔτε τὸ παντελῶς ἄλυπον εὑρεῖν ἐλπίσει· ἀμφότερα γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπερόρια.

85) Τὸν Ἰωσὴφ ὁ τῶν ἀδελφῶν φθόνος Αἰγύπτου κατέστησε βασιλέα· ᾔδει γὰρ καὶ τὸν φθόνον ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι φιλοσοφίας, ὥςπερ καὶ τὴν τοῦ γυναίου ἀκολασίαν γυμνάσιον ἀρετῆς ἔδειξε καὶ σωφροσύνης· οὐκοῦν οὐ τὸ φθονεῖσθαι βλαβερόν, ἀλλὰ τὸ μὴ σπουδάζειν φιλοσοφίας ποιεῖσθαι τὸν φθόνον ἀφορμήν.

86) Οὐ χρὴ τὸν καλὸν κἀγαθὸν τὰς τῶν φαύλων πράξεις ἐκτρέπεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν στολὴν καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ σχήματα· ὁ δὲ μὴ τοῦτο

---

79) θησαυρῶν] ἀγαθῶν V ‖ πλουσιωτέρα] τιμιωτέρα V, rectius ut videtur ‖ διαρπάσαιεν] διαρπάσωσι MV ‖ χεῖρες] χεῖρας M ‖ τὴν inc. f. 36 r (V).

80) κακαί, οὕτω μεταβάλλουσιν ἤθη πονηρὰ ὁμιλίαι om. M.

81) om. V ‖ in mg. M: ὡραῖον (per comp.) ‖ δεινον M ‖ τὲ M.

82) πείραν MV.

83) om. V ‖ in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium).

84) inde a voce ἄνθρωπος V novam sectionem inchoat ‖ ἀμφότερα γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως] ἀνθρωπίνης γὰρ φύσεως ἀμφότερα V.

85) inc. f. 36 (V) ‖ γυμνάσιον inc. f. 21v (M) ‖ οὐχ οὖν M.

86) κἀγαθὸν] καὶ ἀγαθὸν M ‖ (αὐτῶι M).

70) Κρεῖσσόν ἐστι βραδέως ὑποσχόμενον ταχέως τὴν ἐπαγγελίαν πληρῶσαι ἢ ταχὺ ἐπαγγειλάμενον βραδὺν ὀφθῆναι περὶ τὴν δόσιν· τὸ μὲν γὰρ κρίσεώς ἐστιν ἐστηριγμένης καὶ γνώμης βεβαίας, τὸ δὲ διαθέσεως ὀξυτάτης καὶ εὐμεταβόλου καὶ μὴ λογισμῷ κυβερνωμένης· κράτιστον δὲ μηδὲ βραδέως τῷ αἰτοῦντι κατανεῦσαι καὶ συγκαταβαλεῖν τῇ ἐπινεύσει τὴν χάριν.

71) Ἄνδρα σοφὸν εὑρεῖν μὲν οὐ ῥᾴδιον, εὑρόντα δὲ στέρξαι πάντως ἀδύνατον· τὸ γὰρ πλῆθος τοῖς ὁμοίοις χαίρει μᾶλλον ἤπερ τῷ ὑπερέχοντι, ἔλεγχον ἡγούμενοι τῆς οἰκείας ἀπαιδευσίας τὴν ἐκείνου σοφίαν, καὶ ἅμα ὁ φθόνος ὀξὺς αὐτοῖς καὶ δεινὸς γίνεται στρατηγὸς τοῦ κατ' αὐτοῦ μίσους.

72) Ἑνὸς ἀνδρὸς σοφοῦ συμβουλὴ πολλῶν χρημάτων δυνατωτέρα, καὶ γνώμη μία κατὰ καιρὸν εἰςαγομένη πολλῶν ἀνδρείων χειρῶν πολλάκις ὤφθη ἐπικρατεστέρα.

73) Οἱ τοὺς ἀναξίους ἀναβιβάζοντες εἰς τὰς μηδὲν αὐτοῖς προςηκούσας τιμὰς οὐκ ἐκείνους μᾶλλον τιμῶσιν, ἀλλ' ἑαυτοὺς πρὸ τῶν ἄλλων ἀτιμάζουσι· καὶ μὴν καὶ οἱ τοὺς ἀξίους τιμῆς κακίζοντες ἑαυτῶν μὲν τὴν κρίσιν φαυλίζουσι, τὴν δὲ δόξαν τῶν ἀτιμωθέντων οὐκ ᾔσχυναν· τιμᾷ γὰρ τοῖς οἰκείοις τρόποις καὶ τὴν ἀδοξίαν ὁ σπουδαῖος, ὥςπερ τὴν τιμὴν ὁ ἀπαίδευτος εἰς ἀτιμίαν καταστρέφει.

74) Τὸ τοῦ πλησίον παράπτωμα τοῖς μὲν συνετοῖς ἀσφάλεια γίνεται τοῦ μὴ τοῖς ὁμοίοις περιπεσεῖν, τοῖς δὲ ἀπαιδεύτοις μίμημα καὶ παράδειγμα καὶ τῆς ἀνοίας ἔλεγχος.

75) Χαιρεκάκου καὶ μισανθρώπου γνώμης ἐστὶ τὸ ὀνειδίσαι συμφορὰν τῷ πλησίον· ἀλγεινοτέραν γὰρ μᾶλλον ἐπάγει τὴν τοῦ πάθους ὀδύνην· τοῦ καλοῦ δὲ ἀσφαλίσασθαι μᾶλλον τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστον, συναλγοῦντα μᾶλλον, ἀλλ' οὐκ ἐπεμβαίνοντα πειρασμοῖς ταλαιπωρουμένῳ τῷ πλησίον.

76) Ἡ πενία διδάσκαλός ἐστιν ὡς ἐπὶ πολὺ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας, ὥςπερ ἀκρασίας καὶ ἀκολασίας ὁ πλοῦτος.

77) Ἡ πλησμονὴ τῶν σιτίων τὰς νόσους, ἡ δὲ αὐτάρκεια τὴν ὑγείαν φιλεῖ ἀποτίκτειν· καὶ γὰρ ἡ μὲν ἀναπλήρωσίς ἐστι τῆς χρείας, ἡ δὲ βαρύνει καὶ πιέζει τὸ σῶμα τῇ παρὰ μέτρον προςθήκῃ.

78) Ἔστι <καλὸν> καὶ ψεῦδος ἀληθείας χάριν προβαλλόμενον, ὅταν μὴ βλάπτον τὸν λέγοντα τοῖς ἀκροαταῖς ὄφελος γίνηται.

---

70) κρεῖσσον ἐστὶ MV || f. 21r (post f. 22v cf. ad n. 40) inc. (ὀ)φθῆναι (M) || κρίσεως ἐστὶν MV || διαθέσεως] καὶ διαθέσεως M || μηλογισμῶ M || μὴ δὲ M || (τῶι M) || (τῆι M).

71) om. V || πάντως] πάντας M || τῷ ὑπερέχοντι] τοῖς ὑπερέχουσιν M || κατ' αυτοῦ M.

72) ἐπικρατεστέρα] ἐπικρατέστερον M.

73) om. V || ᾔσχυναν spir. m. rec. M.

75) inc. f. 35v (V) || γνώμης] γνώμη M || τὸ] τῶ M || (τῶι M), τοῦ V || τοῦ καλοῦ] τὸ καλὸν M; fortasse καλὸν sufficiet || καθεαυτὸν M || επεμβαίνοντα M.

77) τῆς χρείας] τῇ χρείᾳ perperam corrigebat H.

78) καλὸν] om. MV || ὅτ ἂν M || γίνηται] γένηται V.

79) Ἀγαθὴ φήμη θησαυρῶν πολυταλάντων πλουσιωτέρα· τοὺς μὲν γὰρ καὶ λῃστῶν ἂν διαρπάσαιεν χεῖρες καὶ φθόνος καὶ ὀργὴ βασιλέως, τὴν δὲ οὐκ ἔστιν ὅςτις ἐπιχειρῶν συλῆσαι μὴ οὐχὶ μᾶλλον ἐποίησε περιφανεστέραν.

80) Ὥςπερ φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί, οὕτω μεταβάλλουσιν ἤθη πονηρὰ ὁμιλίαι σπουδαίων ἀνδρῶν· διὸ χρὴ τῶν μὲν φεύγειν, τῶν δὲ διώκειν τὴν μίμησιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἐν λόγοις συνουσίαν.

81) Ἀθρόον τὸ δεινὸν προςπεσὸν καὶ τῶν φρονημάτων τὰ γενναιότερα καταπλήττει τε καὶ συστέλλει, χρόνῳ δὲ καὶ προςδοκίᾳ διαπραΰνεται· ὃν τρόπον εἴωθε καὶ τὰ συνήθη τῶν ἀσυνήθων κουφοτέραν τῶν ἀλγεινῶν τὴν συναίσθησιν φέρειν.

82) Ἄνδρα, ὥςπερ ἡ ἀρχή, οὕτω καὶ τὸ ἄρχεσθαι δεικνύει· δοκιμασία γάρ ἐστιν ἑκάτερον καὶ γνώμης καὶ ἠθῶν, καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ ἐξουσιάζειν, τὸ δὲ ἐν τῷ ἐξουσιάζεσθαι παρέχεται τὴν πεῖραν.

83) Ὥςπερ τὰ τῶν ἀρχομένων κατορθώματα τὴν τοῦ ἄρχοντος ἀπαγγέλλει πρόνοιαν, οὕτω καὶ τὰ ἁμαρτήματα εἰς τὸ ἐναντίον ὡς ἐπίπαν τὴν ἐκείνου γνώμην περιτρέπει, ῥᾳθυμίαν αὐτοῦ κατηγοροῦντα τῶν ἀρχομένων καὶ ἀμέλειαν.

84) Βίος ἄλυπος ψυχῆς ὡς ἐπίπαν ναυάγιον, ὥςπερ ὁ λίαν ἐπώδυνος θανάτου προπύλαιον· ὁ δὲ κατὰ φύσιν καὶ ἀνθρώπινος νῦν μὲν ἀνίεται, νῦν δὲ ἐπιτείνεται, χαρμοναῖς καὶ λύπαις παρὰ μέρος ποικιλλόμενος· ἄνθρωπος τοίνυν ὁ φρονῶν ἀνθρώπινα οὔτε τῶν ἀλγεινῶν ἐπιζητήσει τὸ ἀδιάδοχον οὔτε τὸ παντελῶς ἄλυπον εὑρεῖν ἐλπίσει· ἀμφότερα γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπερόρια.

85) Τὸν Ἰωσὴφ ὁ τῶν ἀδελφῶν φθόνος Αἰγύπτου κατέστησε βασιλέα· ᾔδει γὰρ καὶ τὸν φθόνον ὑπόθεσιν ποιεῖσθαι φιλοσοφίας, ὥςπερ καὶ τὴν τοῦ γυναίου ἀκολασίαν γυμνάσιον ἀρετῆς ἔδειξε καὶ σωφροσύνης· οὐκοῦν οὐ τὸ φθονεῖσθαι βλαβερόν, ἀλλὰ τὸ μὴ σπουδάζειν φιλοσοφίας ποιεῖσθαι τὸν φθόνον ἀφορμήν.

86) Οὐ χρὴ τὸν καλὸν κἀγαθὸν τὰς τῶν φαύλων πράξεις ἐκτρέπεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν στολὴν καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ σχήματα· ὁ δὲ μὴ τοῦτο

---

79) θησαυρῶν] ἀγαθῶν V ‖ πλουσιωτέρα] τιμιωτέρα V, rectius ut videtur ‖ διαρπάσαιεν] διαρπάσωσι MV ‖ χεῖρες] χεῖρας M ‖ τὴν inc. f. 36r (V).

80) κακαί, οὕτω μεταβάλλουσιν ἤθη πονηρὰ ὁμιλίαι om. M.

81) om. V ‖ in mg. M: ὡραῖον (per comp.) ‖ δεινον M ‖ τὲ M.

82) πεῖραν MV.

83) om. V ‖ in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium).

84) inde a voce ἄνθρωπος V novam sectionem inchoat ‖ ἀμφότερα γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως] ἀνθρωπίνης γὰρ φύσεως ἀμφότερα V.

85) inc. f. 36 (V) ‖ γυμνάσιον inc. f. 21v (M) ‖ οὐκ οὖν M.

86) κἀγαθὸν] καὶ ἀγαθὸν M ‖ (αὐτῶι M).

ποιῶν διὰ τῶν ἔξωθεν περιέργων σχημάτων τὴν μηδὲν αὐτῷ προςήκουσαν φαύλην ὑπόληψιν εἰδωλοποιεῖ.

87) Καὶ γέλως καὶ δάκρυον καὶ σώματος κίνησις καὶ στάσις καὶ καθέδρα καὶ ὕπνος καὶ ἐγρήγορσις καὶ πρό γε τούτων χαρὰ καὶ λύπη τῶν μὲν συνετῶν καὶ πεπαιδευμένων ἐν τάξει καὶ κατὰ καιρὸν φιλοῦσι προϊέναι, τῶν δὲ ἀμαθῶν καὶ ἀσυνέτων οὐδὲ ταῦτα κατὰ τὸν ὀρθὸν προέρχεται λόγον· διὸ χρὴ καὶ τῆς τούτων εὐταξίας καὶ εὐκοσμίας προνοεῖσθαι· κήρυκες γάρ εἰσιν ἀψευδεῖς καὶ ταῦτα τοῦ ἤθους καὶ τῆς κατὰ ψυχὴν διαθέσεως.

88) Μεγαλοψύχου μὲν καὶ μεγαλόφρονος ἀνδρὸς οὐδὲ λόγοις ἐπεξελθεῖν τὸν τῆς ὕβρεως ἄρξαντα, — εἰ δὲ μή, ἀλλά γε πολλῷ μετριωτέροις· ὁ δὲ καὶ πληγὰς ἐπιτιθείς, δευτέρας οὗτος ἦρξεν ἀδικίας καὶ τὰς πρώτας λοιδορίας ἔδειξεν οὐ ψευδομένας.

89) Ὁ ἀλλοτρίαις γυναιξὶν ἐμπαθῶς ἐνατενίζων οὐ κόρας, ἀλλὰ πόρνας τὰς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς κόρας ἔχει.

90) Μὴ ἁμαρτεῖν μὲν ἀνθρώπῳ ἀδύνατον, ἁμαρτεῖν δὲ οὐ χαλεπόν· μὴ πόῤῥω συγγνώμης· εἰ δὲ καὶ πρὸς τοῦτό τις περιπέσῃ, ἀλλὰ μετανοίᾳ ζητεῖν τὴν διόρθωσιν· τὸ δὲ πρὸς μηδέτερον ἀφορᾶν οὐκ ἀνθρωπείας, ἀλλὰ δαιμονίας ἐστὶ φύσεως ἴδιον.

91) Ὁ λέγων τὰ αἰσχρὰ ἐγγύς ἐστι τοῦ ὑπονοεῖσθαι καὶ πράττειν αὐτά· οὐδὲ γὰρ διέστηκε μακρὰν ἡ γλῶσσα τῶν χειρῶν· ὁ γὰρ μὴ κρατῶν ῥημάτων αἰσχρῶν πῶς ἂν κρατήσειεν ἡδονῶν, τῶν μάλιστα τὰς αἰσθήσεις καταγοητεύειν δυναμένων;

92) Ἀκολασία γλώσσης ἔλεγχος μέν ἐστι τῆς κατὰ διάνοιαν ἀκρασίας, αὐτόματος δὲ καὶ προάγγελος τῶν ὁμοίων ἐπιτηδευμάτων.

93) Φιλοξενίας ὢν Ἀβραὰμ ἐραστὴς ἐν ἀγγέλου μορφῇ τὸν δημιουργὸν ἐξένισε τοῦ παντός· δῆλον οὖν ἐντεῦθεν, ὡς ὁ τὴν φιλοξενίαν ἀθετῶν τὴν μισανθρωπίαν τοῦ δαιμονίου γένους εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν εἰςοικίζεται.

94) Ὁ τοὺς ἀλλοτρίους πόνους ποιούμενος πρόςοδον, τοὺς οἰκείους ἀῤῥαβωνιζόμενος ἄλλοις οὐκ αἰσθάνεται· εὐμετάτρεπτον γὰρ ἡ ἀδικία καὶ μετὰ τόκου τὴν ζημίαν προξενεῖ τοῖς κατάρξασι.

---

87) τούτων] πάντων V || κατακαιρὸν M || τῶν] ὧν M || γὰρ εἰσὶν V || ταῦτα inc. f. 37r (V).

88) om. V.

90) cum 89 conectit V || μὴ πόῤῥω συγγνώμης inter περιπέσῃ et ἀλλὰ conlocaverim: verba ἁμαρτεῖν δὲ οὐ χαλεπόν, μὴ πόῤῥω συγγνώμης falsissime Hergenroether reddidit: 'peccare autem peccato non gravi non est a spe veniae remotum' || τοῦτο τίς MV || τόδε M || πρὸς μηδ' ἕτερον V, προςμηδὲν ἕτερον M.

91) in mg. lemma ὡραῖον (per comp.) exhibet M || ἐστι τοῦ] ἐστιν MV || γλώσσα V.

92) καὶ om. V.

93) Ἀβραὰμ M (et H).

94) inc. f. 37v (V) || εὐμετάτρεπτον] εὐμετάστρεπτον M || μετατόκου M || ζημιαν M.

95) Παρ' οἷς ἡ τοῦ κολακεύοντος γνώμη μᾶλλον ἰσχύει τοῦ νουθετοῦντος, οὗτοι τῶν οἰκείων ἠθῶν πρὸ τῶν ἄλλων στηλιτεύουσι τὴν μοχθηρίαν.

96) Οὐδενὶ οὕτω τῶν πάντων ὡς ἐλέῳ Θεὸς θεραπεύεται.

97) Πλούτησον μὴ περιουσίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐσεβείᾳ, μὴ μόνον τῷ χρυσίῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀρετῇ.

98) Γενοῦ τοῦ πλησίον τιμιώτερος ἐκ τοῦ φανῆναι χρηστότερος.

99) Ὁ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

100) Πλεονεξίας εἶδος τὸ χαλεπώτατον μηδὲ τῶν φθειρομένων μεταδιδόναι τοῖς ἐνδεέσι· τοσούτους ἀδικεῖς, ὅσοις παρέχειν ἐδύνω.

101) Βέλτιον λίθον βαλεῖν εἰκῇ ἢ λόγον.

102) Λάλει ἃ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οὐκ ἀκούσεις ἃ μὴ δεῖ.

103) Κρύπτειν τὴν ἀλήθειαν χρυσόν ἐστι θάπτειν.

104) Πολλοί εἰσιν οἱ τὰς πονηρὰς πράξεις ἀποδεχόμενοι καὶ χαρίεντα μὲν τὸν εὐτράπελον λέγοντες, τὸν δὲ αἰσχρολόγον πολιτικόν· τὸν πικρὸν καὶ ὀργίλον ἀκαταφρόνητον ὀνομάζουσι, τὸν φειδωλὸν καὶ ἀκοινώνητον ὡς οἰκονομικὸν ἐπαινοῦσι, τὸν ἄσωτον ἐλευθέριον, τὸν πονηρὸν καὶ ἀσελγῆ ἀπολαυστικὸν καὶ ἀνειμένον, καὶ ἁπλῶς πᾶσαν κακίαν ἐκ τῆς παρακειμένης ἀρετῆς ὑποκορίζονται.

105) Οὐ τὸ ζηλοῦν κακίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τοὺς ἐν αὐτῇ ζῶντας ἐπαινεῖν φέρει τινὰ κόλασιν, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡμῖν, μᾶλλον δὲ αὐτῶν τῶν ἐν πονηρίᾳ ζώντων χαλεπωτέραν· τοῦ γὰρ ἁμαρτάνειν τὸ ἐπαινεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας πολὺ μεῖζόν ἐστιν εἰς κολάσεως λόγον· διεφθαρμένης γάρ ἐστι τοῦτο γνώμης καὶ ψυχῆς νοσούσης ἀνίατα· ὁ γὰρ ἐπαινῶν τὴν πονηρίαν τῆς ἐκ τοῦ μετανοῆσαι θεραπείας ἑαυτὸν ἀπεστέρησεν· ὥςτε εἰκότως τοῦτο ἐκείνου χαλεπώτερον.

106) Ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπέζης, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν καιρῷ θλίψεως, καὶ ἐὰν ταπεινωθῇς, ἔσται κατὰ σοῦ.

---

95) om. V || παροῖς M.

96) οὐδενὶ] tacite corr. H: οὐδὲν M, ὐδὲν (sine littera initiali) V || πάντων] ἁπάντων V.

97) cum 96 coniungit M || μόνον] μόνω M (altero loco) || (τῶι χρυσίωι M) || (τῆι M).

98) cum 97 copulant MV (et H) || ἐκ] καὶ ἐκ M.

100) μὴ δὲ MV || τοσούτους] τοσούτοις M (ubi nova sectio initium sumit), τοσούτους γὰρ V.

101) λίθον] λόγον V || εἰκῆ H.

102) ad 101 trahit V || ἃ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ] ὅτε δεῖ καὶ ἃ δεῖ V.

103) cum 101 + 102 coniungit V || χρυσὸν ἐστὶ V.

104) πολλοὶ εἰσὶν V || λέγοντες] malim: λέγουσι || αἰσχρολόγον] αἰσχρὸν λόγον V || ὀργῖλον MV (et H) || ἀκαταφρόνητον inc. f. 38 r (V).

105) οὐ (altero loco)] οὐχὶ V || μᾶλλον inc. f. 23 r (M); de foliis duobus (21 et 22) permutatis dixi ad n. 40 et 70 || μεῖζον ἐστὶν MV || λογον M.

106) παραμείνῃ] παραμένη V || ἔσται om. V.

107) Ἡ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπη εἰς τρία μερίζεται πρόςωπα· ὃς μὲν διὰ Θεὸν ἀγαπᾷ, ὃς δὲ χάριν λήψεως δώρων, ἐπεὶ πλούσιός ἐστιν, ὃν ἀγαπᾷ, ὃς δὲ ἐμπαθῶς· καὶ ὃς μὲν εἰλικρινῶς δοξάζει, ὃν ἀγαπᾷ, ὃς δὲ διὰ πλεονεξίαν, ὃς δὲ χάριν ἡδονῆς.

108) Ἀγαθῷ περὶ οὐδενὸς ἂν γένοιτο φθόνος· ὅθεν εἰκότως οἶμαι τὸν ἀγαθὸν ἀγαθῶν μόνων εἶναι φίλον, τὸν δὲ κακὸν οὔτε τῶν ἀγαθῶν οὔτε τῶν κακῶν.

109) Πατρὸς ἐπιτίμησις ἡδὺ φάρμακον· πλεῖον γὰρ ἔχει τὸ ὠφέλιμον τοῦ δάκνοντος.

110) Τὸ ἔντιμον ἐν γήρᾳ εἶναι ἀπόδειξις τοῦ φιλόπονον πρὸ γήρως γεγονέναι, τὸ δὲ σπουδαῖον ἐν νεότητι πιστευτέον ἐν γήρᾳ ἔντιμον ἔσεσθαι.

111) Οὐ πᾶσα ἐπαινετὴ πτωχεία, ἀλλ' ἡ ἐκ προαιρέσεως κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν σκοπὸν κατορθουμένη· πολλοὶ μὲν γὰρ πτωχοὶ τῇ περιουσίᾳ, πλεονεκτικώτατοι δὲ τῇ προαιρέσει τυγχάνουσιν· οὓς οὐχ ἡ ἔνδεια σώζει, ἀλλ' ἡ προαίρεσις κατακρίνει.

112) Ὥςπερ τοῖς μεθύουσιν ἀφορμὴ τοῦ πίνειν ἡ προςθήκη τοῦ οἴνου γίνεται, οὕτω καὶ οἱ νεόπλουτοι πολλὰ κτησάμενοι πλειόνων ἐπιθυμοῦσι τῷ ἀεὶ προςτιθεμένῳ τὴν νόσον τρέφοντες, καὶ περιτρέπεται αὐτοῖς ἡ σπουδὴ πρὸς τὸ ἐναντίον· οὐ γὰρ εὐφραίνει τὰ παρόντα τοσαῦτα ὄντα, ὅσον ὀδυνᾷ τὰ ἀλλότρια μὴ αὐτῶν ὄντα.

113) Ἀνὴρ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων· φεῦγε τοίνυν τὰς μετ' αὐτοῦ διατριβάς· ἀνάγκη γάρ σε μαθεῖν τι τῶν ἐκείνου ὁδῶν· εἰπέ τι ὑβριστικόν, ἐκίνησε καὶ τὸν ἐν σοὶ θυμόν· ὥςπερ κυνὸς ὑλακὴ προκαλεῖται ἑτέρου κυνὸς θόρυβον, καὶ τὸν ἐν σοὶ θυμὸν τέως κοιμώμενον καὶ ἡσυχάζοντα ἡ ἐκείνου φωνὴ διήγειρε, καὶ γεγόνατε ἀλλήλοις ἀνθυλακτοῦντες.

114) Μὴ ἀποδέχου ἐγκράτειαν διωκομένης πραότητος· ὅςτις γὰρ βρωμάτων ἢ πομάτων ἀπέχεται, θυμὸν δὲ ἀλόγως κινεῖ, ἔοικεν οὗτος ποντοπορούσῃ νηῒ καὶ ἐχούσῃ δαίμονα κυβερνήτην.

115) Βασιλικῆς ψυχῆς ἀρετὴ μεγαλοψυχία καὶ φιλανθρωπία καὶ δικαιοκρισία καὶ ἐπιείκεια.

116) Οὔτε ἵππος ἐπὶ φάτνῃ γαυριᾷ οὔτε ἀετὸς ἐπὶ καλιᾷ, ἀλλ' ἀμφότεροι

---

107) in mg. M: ὡραῖον || πλούσιος ἐστὶν V || καὶ inc. f. 38ᵛ (V) || ὁ] ὃς ubique habet H (non V) || inter ὃν ἀγαπᾷ et ὃς δὲ V addit: ὃς δὲ ἐμπαθῶς || διαπλεονεξίαν M.

108) (ἀγαθῶι M) || ουδενὸς V || εἶναι φίλον] φίλων εἶναι M.

110) προγήρως M.

111) in duas sententias οὐ — κατορθουμένη et πολλοὶ — κατακρίνει prave dissecat M || (τῆι M) || (τῆι M).

112) αὐτοῖς inc. f. 39ʳ (V) || αὐτῶν] αὐτῶ V.

113) μεταὐτοῦ M || τί MV || εἶπε τί MV || προκαλεῖται] προςκαλεῖται MV.

116) φάτνῃ] φάτνης MV || ταχυτῆτι V.

ἐπὶ ταχύτητι, ὁ μὲν ποδῶν, ὁ δὲ πτερῶν· καὶ σὺ τοίνυν μὴ ἐν τραπέζῃ καὶ περιβολαίοις καὶ εὐπορίᾳ μέγα φρονήσῃς, ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐποιΐᾳ.

117) Τὸν πολλὰ ὀμνύοντα ὡς τὸν ἐπιορκοῦντα φεῦγε· ἐν γὰρ πολλοῖς ὅρκοις πλεῖσται αἱ ἐπιορκίαι.

118) Ὁ τράπεζαν αὐτάρκη ποιῶν σωφροσύνην παρατίθησι.

119) Κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ οὕτω καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.

120) Τὰς τῶν ἀρχόντων εὐπραγίας μᾶλλον ἢ τοὺς ἄρχοντας αὐτοὺς εἰώθασιν οἱ πλεῖστοι θεραπεύειν.

121) Προηγουμένως μὲν αἱ ἀρεταὶ τοῖς ἄρχουσι πρέπουσι καὶ ἁρμόζουσι· τὸ συμπαθητικὸν καὶ φιλάνθρωπον, τὰ καὶ Θεῷ ὑπάρχοντα· εἶτα τὸ ἀμνησίκακον καὶ ἀόργητον, τὸ ἀπροςωπόληπτον, τὸ ἀδωροδόκητον, καὶ πρὸ πάντων τὸ μὴ εὐχερῶς μηδὲ ἀνεξετάστως διαβολαῖς καὶ λοιδορίαις πείθεσθαι· ἀπὸ γὰρ λογοπειθείας πολλοὶ περιπίπτουσι φόνοις ἀδίκοις, ὡςαύτως καὶ ἐξ ἀσπλαγχνίας καὶ μνησικακίας καὶ θυμοῦ καὶ δωροδοκίας· ἐκεῖνος τοίνυν εὐάρεστός ἐστιν ἄρχων Θεῷ, ὁ μηδὲν τῶν τοιούτων παθῶν ἐν ἑαυτῷ κτώμενος.

122) Πάντες οἱ καὶ προςκυνοῦντες καὶ τῶν λεγομένων καὶ πραττομένων ἕκαστα ἐπαινοῦντες ἢ φόβῳ ἢ ἐλπίσι ταῦτα δρῶσι, τῆς ἀρχῆς ὄντες φίλοι καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ἀποβλέποντες.

123) Ἡ πρὸς τοὺς φαύλους τῶν λόγων συνήθεια ὁδός ἐστιν ἐπὶ τὰ πράγματα.

124) Αἱ μεγάλαι καὶ ἐπιφανεῖς δόξαι καθάπερ οἱ σφοδροὶ τῶν ἀνέμων μεγάλα ποιοῦσι ναυάγια.

125) Μὴ πᾶσιν ὕπεχε τὰ ὦτά σου λόγοις· λόγος γὰρ κακὸς κακῶν ἔργων ἡγεμών.

126) Οἱ ἀκόλαστοι τὴν γνώμην, μέχρι μὲν αὐτῶν τῷ στόματι τὰ σιτία τυγχάνει, εὐφημοῦσι, κολακεύουσιν, ὑπερθαυμάζουσιν· ὀλίγον δὲ τῆς τραπέζης ὑπερτεθείσης ὥςπερ τισὶ λίθοις ταῖς λοιδορίαις βάλλουσιν, οὓς πρὸ βραχέος διὰ τὴν ἡδονὴν προςεκύνουν.

---

117) ὅρκοις inc. f. 39ᵛ (V).

118) om. M.

119) om. M.

121) om. M. || ἀόργητον] ἀόργιτος V a m. pr. || μὴ δὲ V.

122) om. V.

123) πραγματα M.

124) οἱ σφοδροὶ] οι φαιδροὶ M.

125) om. V || ὦτα M.

126) om. V || in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium) || (τῶι M) || ὥςπέρ τισι M || οὓς inc. f. 23ᵛ (M) || προβραχέος M.

127) Ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδοὺς χάριτας μᾶλλον ἕξει τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.

128) Ἀναιδὲς βλέμμα καὶ μετέωρος αὐχὴν καὶ συνεχὴς κίνησις ὀφρύων καὶ βάδισμα σεσοβημένον καὶ τὸ ἐπὶ μηδενὶ τῶν φαύλων ἐρυθριᾶν σημεῖα ψυχῆς ἐστιν αἰσχίστης, τοὺς ἀφανεῖς τύπους τῶν οἰκείων κακῶν ἐγγραφούσης τῷ φανερῷ σώματι.

129) Τὸ εἰς κακίαν οὐχ ἕτοιμον οὐδὲ εἰς ὑπόνοιαν εὐχερές, καὶ βραδὺ πρὸς ὑπόνοιαν κακοῦ τὸ πρὸς κακίαν δυσκίνητον.

130) Ῥᾴδιον ἑκάστῳ ἡμῶν τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονεῖν ἢ τὰ οἰκεῖα ἑαυτοῦ διασκέπτεσθαι· ἵνα οὖν μὴ τοῦτο πάσχωμεν, παῦσαι, φησί, τὰ τοῦ δεῖνος κακὰ περιεργαζόμενος, μὴ δίδου σχολὴν τῷ λογισμῷ τὸ ἀλλότριον ἐξετάζειν ἀῤῥώστημα, ἀλλὰ σαυτῷ πρόςεχε, τουτέστιν ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἔρευναν ἀνάστρεφε τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς σου· οὐδαμόθεν γὰρ ἠμέληται τὰ ἡμέτερα ἢ ἐκ τοῦ ἄλλους πολυπραγμονεῖν καὶ περιεργάζεσθαι· οὐ γάρ ἐστιν ἀνθρώπινον τοὺς ἀλλοτρίους πολυπραγμονοῦντα βίους τῆς οἰκείας ἐπιμεληθῆναί ποτε ζωῆς.

131) Ἀνθρωπάρεσκός ἐστιν ὁ πρὸς θέλημα ἀνθρώπου τινὸς εἰς ἀρεσκείαν αὐτοῦ ποιῶν τι, κἂν ἀτιμίας ἄξιον ᾖ τὸ γινόμενον.

132) Ὁ διαβάλλων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀδελφικὰ κρέα ἔφαγεν, ὑπόληψιν τρώσας καὶ μυρία ἕτερα ἐργασάμενος διὰ τοῦ λόγου.

133) Ἀπέστω σοι τὰ πολλὰ σχήματα καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων καὶ ἡ πρὸς σὲ τῶν πλησίον αἰδὼς περιαιρεῖται καὶ πρὸς ἰδιωτισμὸν κατὰ βραχὺ καταβαίνεις.

134) Ἐὰν [γὰρ] καλὸν ἔχῃς σῶμα καὶ ψυχὴν κακήν, καλὴν ἔχεις ναῦν καὶ κακὸν κυβερνήτην.

135) Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφεως· οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικὸς πονηρᾶς.

136) Οὐχ οὕτω πνεύματος λάβρου κατασπιλάσαντος ἀγριαίνεται θάλασσα καὶ ἀφορήτοις κυμάτων ὁρμαῖς χέρσῳ τε καὶ πέτραις ῥήγνυται, ὡς ἀνδρὸς ψυχὴ παθοῦσα τὸ δύςοργον καὶ τὸ ἀχάλινον εἰς θυμόν.

137) Ἀναισχυντία μέν ἐστιν ἴδιον ἀνδρὸς φαύλου, αἰδὼς δὲ σπουδαίου· τὸ δὲ μήτε αἰσχύνεσθαι μήτε ἀναισχυντεῖν τοῦ ἀκαταλήπτως ἔχοντος.

---

127) om. V.

130) om. V || παῦσαι] παῦσε M || σ'αυτῷ M || τουτέστιν M || ἠμεληται M || ἢ M.

131) ἀνθρώπου] ἀνθρωπινον M || ἀρέσκειαν MV || τί M.

132) ad n. 131 trahit V.

133) om. M || καταβραχὺ V.

134) om. M, cum 133 copulat V || γὰρ delendum esse recte H intellexit || ψυχὴν κακὴν] κακὴν ψυχὴν V.

135) om. M || γυναικὸς inc. f. 40v (V).

136) om. M || λάβρου] λαύρου V (et H) || τε V.

137) om. M.

138) Ὁ ἁπλοῦς καὶ ἄδολος εὐκόλως ἐξαγορεύει τῆς ψυχῆς τὰ ἀπόῤῥητα.

139) Χλεύη τὰ μὲν τῆς παιδοποιΐας ὄργανα παρθένα τηρεῖν, τὴν δὲ γλῶσσαν μὴ τηρεῖν, ἢ ταύτην μὲν παρθένον τηρεῖν, τὴν δὲ ὅρασιν ἢ τὴν ἀκοὴν ἢ τὰς χεῖρας μὴ τηρεῖν, ἢ ταῦτα μὲν καθαρεύειν, τὴν δὲ καρδίαν μὴ τηρεῖν, ἀλλ' ἑταιρίζεσθαι τύφῳ καὶ θυμῷ.

140) Ἂν μηδὲν ἔχῃς ἐνεγκεῖν τῷ ἀσθενοῦντι διὰ πενίαν, σαυτὸν εἰςάγαγε καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ῥημάτων αὐτῷ παραμυθίαν προςένεγκε.

141) Οὐκ εὔχομαι πλουτεῖν· οὐδὲ γὰρ τούτου ἐρῶ· ἀλλά μοι εἴη ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων μηδὲν ἔχοντι κακόν.

142) Ἕως καιροῦ ἀνθέξεται μακρόθυμος, καὶ ὕστερον ἀναδώσει αὐτῷ εὐφροσύνη, καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνεσιν αὐτοῦ.

143) Ὁ τῇ ταπεινοφροσύνῃ τοὺς ἑαυτοῦ κατασχὼν λογισμοὺς πᾶσαν ἀτιμίαν ἐλάττονα εὑρήσει τῆς ἀληθείας.

144) Καὶ ἡ τοῦ λοιδορεῖσθαι καὶ ὑβρίζειν ἀκολουθία διὰ μακροθυμίας ἵσταται τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς· ὡς εἴ γέ τις ὕβρει τὴν ὕβριν καὶ λοιδορίᾳ τὴν λοιδορίαν ἀμύνοιτο, πλεονάσει πάντως διαπαντὸς τρέφων διὰ τῶν ὁμοίων τὰ ἄτοπα.

145) Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν καὶ τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.

146) Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, οὗτος καταλείψει μακαρίους τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας.

147) Πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ, πατῶν εὐθεῖαν ὁδόν, μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἀποσειόμενος ἀπὸ δώρων, βαρύνων τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀκούσῃ κρίσιν αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν, καὶ οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχύος.

148) Βίος λόγου δυνατώτερος καὶ τρόποι ῥημάτων καὶ ἡ διὰ τῶν ἔργων ἐπίδειξις τῆς διὰ τῶν λόγων διδασκαλίας.

149) Μὴ χελιδόνας οἰκίαις δέχεσθε, τουτέστι λάλους ἀνθρώπους καὶ περὶ γλῶσσαν ἀκρατεῖς ὁμωρόφους <μὴ> ποιεῖσθε.

---

138) om. M.

139) om. M || τὰ μὲν] μὲν τὰ V.

141) om. V, cum n. 132 coniungit M || (αὐτῶι M) || προςένεγκε] προςήνεγκεν M.

142) om. M || αὐτοῦ] corr. H: αὐτῶν V.

143) om. M, inc. f. 41r (V).

144) om. M.

145) οἱοφθαλμοί M.

146) om. M.

147) om. M || πατῶν] λαλῶν V; correxit H || καμύων V || ἴσχυος V.

149) om. V || δέχεσθε] δέχεσθαι M a m. pr. || τοῦτέστι M || λάλους ἀνθρώπους] λάλοις ἀνθρώποις M || μὴ om. M.

150) Ὃς ἀποκρίνεται λόγον, πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.

151) Ὄλισθος ἀνθρώποις γλῶσσα μὴ λόγῳ κυβερνωμένη.

152) Ἀπόκρισις ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν.

153) Ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρόν, ἐπιγνώμων.

154) Γλῶσσα μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ.

155) Τίς δώσει ἐπὶ τοῦ στόματός μου φυλακὴν καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω καὶ ἡ γλῶσσά μου ἀπολέσῃ με;

156) Τὰ παρὰ τῶν φίλων λεγόμενα, κἂν ὕβρις ᾖ, φορητά.

157) Ἔστι φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν καιρῷ θλίψεως, καὶ ἐὰν ταπεινωθῇς, ἔσται κατὰ σοῦ.

158) Ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ τίνι ἀγαθὸς ἔσται;

159) Ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς εἰς ἀχάριστα, καὶ ἀντὶ τούτου πικρὰ ἀκούσῃ.

160) Οὐ πρέπει ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ λόγου τὸν ἐλέγχοντα στῆσαι τὸν λόγον· τοῦτο γὰρ ἥμισυ ἰατρείας ἐστί· τὸ γὰρ δεῖξαι τῷ κάμνοντι τῆς νόσου τὸ μέγεθος, ὥςτε ἑαυτῷ ἐμποιῆσαι τοῦ κακοῦ τὴν φροντίδα, χρήσιμον μέν ἐστι, τὸ δὲ ἄχρι τούτου στῆναι καὶ μὴ πρὸς τὴν ὑγείαν χειραγωγῆσαι, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ἐναφεῖναι ἔκδοτον τῇ ἀῤῥωστίᾳ τὸν ἄνθρωπον.

161) Ἀσυμβούλευτος ἀνὴρ πλοῖόν ἐστιν ἀκυβέρνητον.

162) Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφραγίς, καί, ὅπου χεῖρες πολλαί, κλεῖσον.

163) Ἀσεβῶν λύχνος σβεσθήσεται· ἐλεύσεται δὲ αὐτῶν ἡ καταστροφή, <καὶ ἔσονται> ὥςπερ ἄχυρα ἀπὸ ἀνέμου.

164) Ἐὰν ἴδῃς συνετὸν ἄνδρα, ὄρθριζε πρὸς αὐτὸν καὶ βαθμοὺς τηρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου.

---

150) om. M || ὃς] τίς V, ὅςτις ex coniectura edidit H || πρὶν inc. f. 41v (V).
151) om. M.
152) cum 151 coniungit V.
153) om. M.
154) ad n. 153 trahit V || ὀστά M.
155) om. M || σφραγίδα V.
156) om. V.
157) καὶ ἐὰν ταπεινωθῇς (ῇ m. rec. in rasura reposuit) ἔσται κατὰ (acc. m. rec. adiecit) σοῦ om. V.
158) (ἑαυτῶι) M.
159) om. M || εἰς ἀχάριστα] ἀχάριστα V.
160) om. M.
161) inc. f. 42r (V) || πλοῖον ἐστὶν MV.
163) om. M || καὶ ἔσονται addidi.
164) om. M.

165) Ἔλεγχος ἀνδρὸς ἤθους ἡ μετὰ τῶν τοιῶνδε συνουσία· ὅτε γὰρ φαῦλος, ἐξ ἀνάγκης τοῖς ὁμοίοις συνέσται· ὅτε δ' αὖ πάλιν σώφρων καὶ σοφός, τοῖς τὰ τοιαῦτα αὐτῷ μετιοῦσιν.

166) Ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν Ἰωσαφὰτ Ἀνανίας ὁ προφήτης καὶ εἶπεν αὐτῷ· 'βασιλεῦ Ἰωσαφάτ! εἰ ἁμαρτωλῷ σὺ βοηθεῖς, εἰ μισουμένῳ ὑπὸ Κυρίου σὺ φιλιάζεις, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ σὲ ὀργὴ παρὰ Κυρίου'.

167) Οἱ διὰ σπουδῆς ἀνθρωπίνης προςελθόντες ἐπὶ τὸ ἄρχειν, ἐν αὐτῷ τούτῳ τῆς σπουδῆς τὴν χάριν ἀνταναπληροῦσι, τῷ πάντα πρὸς ἡδονὴν ἐνδιδόναι τοῖς ἁμαρτάνουσι· δοῦλοι τῶν δεδωκότων τὴν χάριν εἰσὶν οἱ δι' ἀνθρώπων ἑαυτοῖς τὴν δυναστείαν κτησάμενοι.

168) Ἄρχοντος μηδὲν τοὺς ἀρχομένους ὠφελοῦντος οὐδὲν ἀθλιώτερον· ὅσῳ γὰρ εἰς μείζονα ὄγκον τῆς ἀρχῆς ἀναβέβηκεν ὁ τὴν ἐπισκοπὴν λαχών, τοσούτῳ καὶ πλείονα ἀπαιτηθήσεται λόγον.

169) Πρὶν ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ.

170) Λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλπῳ ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοί.

171) Τὸ γενέσθαι κακὸν ἐν τῷ προελέσθαι μόνον ἀπόκειται· καὶ ἤρκεσε πολλάκις εἰς τελείωσιν κακίας ὁ λογισμός.

172) Τῷ μὲν ἀγνοίᾳ τοῦ κρείττονος διαμαρτάνοντι συγγνώμη παρειςέρχεται, ὁ δ' ἐξεπίτηδες ἀδικῶν ἀπολογίαν οὐκ ἔχει.

173) Ὥςπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τῆς στρόφιγγος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ.

174) Μὴ γίνου ταχὺς τοῖς λόγοις σου καὶ ἀσθενὴς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.

175) Ἀγαθὸν χρηστότητι νικᾶν θρασύτητα, καὶ βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀδικοῦντας, οἷς καρτεροῦμεν πάσχοντες.

176) Ὅταν ἐννοήσωμεν ἅπερ ἐπάθομεν παρὰ τῶν συνδούλων, λογισώμεθα καὶ ἅπερ ἐποιήσαμεν εἰς τὸν Δεσπότην, καὶ τῷ φόβῳ τῶν οἰκείων ἁμαρ-

---

165) om. M.

166) βασιλεῦ] ὁ βασιλεὺς V || σὺ om. V || ὑπὸ] ἀπὸ V || διατοῦτο V.

167) (αὐτῶι M) || ἀνταναπληροῦσι] ἀνταναπληρώσουσι M || τῷ] τοῦ MV || δοῦλοι novam sectionem inchoat in V, fortasse recte || εἰσὶν] γάρ εἰσιν M.

168) om. M, — inc. f. 42v (V).

169) om. M || ἐξετάσῃς] corr. H: ἐξετάσεις V.

170) om. M.

171) om. M || ἤρκεσε] ἤρκησε V; corr. H.

172) om. M.

173) om. M || τῆς στρόφιγγος] corr. H: τοῦ στρόφιγγος V.

174) om. M || μὴ] ἡ (sine littera initiali) V.

175) om. M || θρασύτητα] ἢ θρασύτητι V.

176) om. M || λογισώμεθα inc. f. 43r (V) || πλημμελήμασι] tacite correxit H: πλημμελήσασι V.

τημάτων τὸν θυμὸν τὸν ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις πλημμελήμασι ταχέως ἀπώσασθαι δυνησόμεθα.

177) Ὁ δαίμονι μνησικακῶν ἀνθρώποις οὐ μνησικακεῖ· εἰρηνεύει δὲ μετὰ δαιμόνων ὁ τῷ ἀδελφῷ μηνιῶν.

178) Οὐ τὸ πεσεῖν χαλεπόν, ἀλλὰ τὸ πεσόντα κεῖσθαι καὶ μὴ ἀνίστασθαι.

179) Ταράσσεται ὑπεραιρόμενος ὡς θύελλα καὶ ὡς κόνις ἐξαφανίζεται· ὡς πομφόλυξ ὀγκοῦται καὶ ὡς σπινθὴρ ἀποσβέννυται τὸ ὑπέρογκον πνεῦμα, τὸ μεγαλόῤῥημον θράσος, ὁ πηλὸς ὁ αὐθάδης, ἡ κόνις ἡ μεγαλόφρων, ἡ σποδὸς ἡ πεφυσιωμένη, ὁ σπινθὴρ ὁ εὐκατάσβεστος, ὁ εὐρίπιστος λύχνος, ἡ εὐμάραντος χλόη, ὁ φύσει θνητὸς καὶ τῇ ἐπάρσει, ὡς νομίζει, αἰώνιος.

180) Λικμήτωρ ἀρετῆς λογισμὸς ὑπερήφανος.

181) Χαλεπὸν ἐμφυγεῖν τὸν τῆς κενοδοξίας δαίμονα· ὃ γὰρ ποιήσεις καθαιρήσειν αὐτήν, τοῦτο ἀρχή σοι κενοδοξίας ἑτέρας γενήσεται.

182) Ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ἀνθρώπους ὄντας αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἄνθρωποί ἐσμεν· τοῦτο γὰρ ἀνὴρ ἐνθυμούμενος πολὺ γενήσεται σωφρονέστερος καὶ ἧττον ἂν μεγαλοφρονοίη.

183) Ὁ χρόνος καὶ ἡ ἐμπειρία τὰ καλῶς ἔχοντα διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους.

184) Πόλεμος ἔνδοξος εἰρήνης αἰσχρᾶς αἱρετώτερος.

185) Συμφέρον ἡγοῦμαι οὐ μόνον τοὺς ἡδεῖς λόγους ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς παραυτίκα μὲν πικρούς, εἰς ὕστερον δὲ τὴν ὠφέλειαν ἀποδιδόντας.

186) Ὥςπερ τοῖς ἀῤῥωστοῦσιν ἄλλο τι ἀκούειν ἢ πράττειν ἁμάρτημά ἐστιν ἢ ἀφ' ὧν μέλλουσιν ὠφελεῖσθαι τὰ πρὸς ὑγείαν, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἁμάρτημά ἐστιν ἄλλο τι λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἀφ' ὧν μέλλουσιν ὠφελεῖσθαι.

187) Ὠφελιμώτερον ἄνθρωπος χρηστὸς ἢ πρᾶγμα ἀγαθόν· τὰ μὲν γὰρ ἔργῳ μόνῳ ὠφελεῖν πέφυκεν, ὁ δὲ ἄνθρωπος πρὸς τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς λόγοις

---

177) om. M.

178) om. M.

179) om. M, cum n. 178 copulat V || εὐρίπιστος] εὐρύπιστος V (et H), sed εὐρίπιστος m. pr. exaraverat.

180) om. M.

181) om. M || καθαιρήσειν] καθαιρήσεις V.

182) om. M || αὐτὸ inc. f. 43ᵛ (V) || ἄνθρωποι ἐσμὲν V (et H).

183) om. M.

184) om. M || αἱρετώτερος] ed. H: αἱρετώτερον V.

185) om. M.

186) om. M || ἄλλό V utroque loco.

187) om. M.

ὠφελεῖν δυνήσεται· καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα πείθειν οὐ πέφυκε τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὁ δὲ σπουδαῖος ἄνθρωπος πολλὰ μεταπείσει καὶ διδάξει τοὺς τὰ βέλτιστα ἀγνοοῦντας.

188) Ὥςπερ δεσπότην μηδενὸς ἄξιον νομίζομεν, ὅταν αὐτοῦ τοὺς οἰκέτας βελτίους ὁρῶμεν, οὕτως οὐδὲ ἄνθρωπον καλὸν καὶ ἀγαθόν, ὅταν τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἄμεινον διακείμενον ἴδωμεν· καὶ γὰρ τῶν ἔνδοθεν μὲν σαπρὰν ἐχόντων οἰκίαν, ἔξωθεν δὲ ζωγραφούντων ἄνοιαν κατηγοροῦμεν.

189) Πολυμαθία λίαν μὲν ὠφελεῖ, λίαν δὲ καὶ βλάπτει· ὠφελεῖ μὲν τὸν δεξιὸν ἄνδρα, βλάπτει δὲ τὸν ῥᾳδίως φωνοῦντα πᾶν ἔπος καὶ ἐν ἅπαντι δήμῳ· χρὴ δὲ καιρῶν μέτρα εἰδέναι· σοφίας γὰρ ὅρος οὗτος.

190) Ὡς ἔστιν ἀνθρώπῳ δουλώσασθαι θυμὸν χαλεπὸν [ἢ] ἀγρίων θηρίων· θῆρες μὲν γὰρ ἃ φρονοῦσιν ἐδίδαξαν.....

191) Κρεῖττον πρὸς εὐδαιμονίαν ἐλάττω κεκτῆσθαι ἢ πολλὰ μετὰ φθόνου καὶ κινδύνου· καὶ γὰρ καλλίων καὶ ἡδίων ὁ βίος οὗτος· νόμιζε δὲ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐν τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι, ἀλλ᾽ ἐν τῷ τὴν ψυχὴν εὖ διακεῖσθαι· καὶ γὰρ σῶμα οὐ τὸ λαμπραῖς ἐσθήσεσι κεκοσμημένον καλὸν φαίη τις ἂν εἶναι καὶ μακάριον, ἀλλὰ τὸ τὴν ὑγείαν ἔχον καὶ σπουδαίως διακείμενον, κἂν μηδὲν τῶν προειρημένων αὐτῷ παρῇ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ψυχὴ ἐὰν ᾖ πεπαιδευμένη, τὴν τοιαύτην καὶ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον εὐδαίμονα προςαγορευτέον, κἂν μὴ τοῖς ἐκτὸς ᾖ λαμπρός· οὐδὲ γὰρ ἵππον, ἐὰν ψέλλια χρυσᾶ καὶ σκευὴν ἔχῃ πολυτελῆ φαῦλος ὤν, ἄξιόν τινος νομίζομεν, ἀλλ᾽ ὃς ἂν διακείμενος ᾖ σπουδαίως, τοῦτον μᾶλλον ἐπαινοῦμεν· τοῖς γὰρ διακειμένοις τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κακῶς οὔτε πλοῦτος οὔτε ἰσχὺς οὔτε κάλλος τῶν ἀγαθῶν ἐστιν, ἀλλ᾽ ὅσῳ περ ἂν αὗται μᾶλλον αἱ διαθέσεις καθ᾽ ὑπερβολὴν ὑπάρξωσι, τοσούτῳ πλείω καὶ μείζω τὸν κεκτημένον βλάπτουσι χωρὶς φρονήσεως παραγινόμεναι. Τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ἢ ἀσθενείας ὑπόδειγμα, καιροῦ λάφυρον, τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκών, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, πρὸς δὲ τούτοις φλέγμα καὶ χολή;

192) Τὴν χάριν δεῖ ἀμετάβλητον εἶναι καὶ καλὸν καρπὸν φέρειν, τὸν παρὰ τῶν εὖ πασχόντων ἔπαινον.

---

188) om. M, inc. f. 44r (V) || μηδενὸς V || βελτίους] tacite correxit H: μὴ βελτίους V.

189) πολυμαθία] πολυμάθεια V || χρὴ δὲ καιρῶν μέτρα εἰδέναι· σοφίας γὰρ ὅρος οὗτος om. M.

190) om. M || ὡς ἔστιν] ῝ς (sine littera initiali) ἔστιν V || ἢ inclusi.

191) καλλίων καὶ ἡδίων] καλίων καὶ ἰδίων M || νόμιζε] νομίζειν MV, unde fortasse elicienda est Hergenroetheri scriptura: νομίζειν δὲ δεῖ || εὐδαιμονίαν] εὐνομίαν ex apographo enotavit H || καλὸν om. M || τίς M || διακείμενον inc. f. 44v (V) || σκευην M || ἔχῃ] ἔχει V a m. pr. || ἄξιον τινὸς MV || ᾖ σπουδαίως (inc. f. 24r M), τοῦτον μᾶλλον ἐπαινοῦμεν· τοῖς γὰρ διακειμένοις om. V || ἐστὶν M || αὗται] αὐτοὺς V || καθὑπερβολὴν M || τί γὰρ] τίς V, ubi nova sectio initium capit || πλαστιγξ V.

192) om. V.

193) Τῶν ἐν ὀργῇ διαπραττομένων ἁπάντων ὁ λογισμὸς ἀποδημεῖ, φεύγων τὸν θυμὸν ὡς πικρὸν τύραννον.

194) Ὥςπερ οἶνος κρίνεται τοῖς τῶν πινόντων τρόποις, οὕτω καὶ ἡ φιλία τοῖς τῶν χρωμένων ἤθεσιν.

195) Ὥςπερ ὁ καπνὸς ἐπιδάκνων τὰς ὄψεις οὐκ ἐᾷ προςβλέπειν τὸ κείμενον ἐν ποσίν, οὕτως ὁ θυμὸς ἐπαιρόμενος τῷ λογισμῷ ἐπισκοτεῖ καὶ τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτοῦ ἄτοπον οὐκ ἐφίησι τῇ διανοίᾳ προκατιδεῖν.

196) Ὁ τὴν δικαιοσύνην ἔχων ἐν τῇ ψυχῇ οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις ὠφέλιμός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ· οὐ γὰρ πειράσεται ἑαυτὸν ἀδικεῖν οὐδὲ καθ' ἓν μέρος, ἀλλὰ δικαίως χρήσεται τοῖς τῆς φύσεως αἰσθητηρίοις.

197) Οὐδὲν ἂν γένοιτο καλόν, ὃ μὴ μετὰ νόμου τε καὶ νοῦ γένοιτο.

198) Τίς ἂν ἧττον φοβοῖτό τι ἢ θαρσοίη μάλιστα, ἢ ὅςτις ἑαυτῷ μηδὲν συνειδείη κακόν.

199) Αὐταρκείῃ τροφῆς μακρὴ νὺξ οὐδέποτε γίνεται.

200) Βίος ἀνεόρταστος μακρὴ ὁδὸς ἀπανδόκευτος.

201) Ἔργον παράβολον θαύμαζε μέν, μὴ μιμοῦ δέ.

202) Ἐπιθυμία κέρδους ζημίας ἀρχή.

203) Ἐαρινὴν ὀπώραν χειμῶνος καιρὸς οὐ τηρεῖ, οὐδὲ νεωτερικὴν ἀσέλγειαν ὁ τοῦ γήρως ἐπιδέχεται χρόνος· ἴδιον γὰρ τούτων ἑκατέρῳ τὸ ἕτερον.

204) Ἐν ἴσῳ νομιστέον εὐεργεσίας τόν τε χαριζόμενόν τι τῶν ἰδίων καὶ τὸν δυνάμενον μὲν βλάπτειν, ἀπεχόμενον δέ.

205) Τῶν φαύλων ἔργων καὶ τοὺς λόγους παραιτητέον καί, ἃ οὐκ ἂν πράξαις πολλῶν παρόντων, ταῦτα μηδὲ λέξῃς πολλῶν ἀκουόντων.

206) Τιμὴ πᾶσα ἡ σπανιωτέρα πλουσιωτέρα.

207) Ὑγείαν μὲν εὔχονται παρὰ Θεοῦ ἄνθρωποι, αὐτὴν δὲ ταύτην ἐν

---

193) om. V.

195) προςβλέπειν] προβλέπειν V, sed προςβλέπειν primitus exaratum erat || ἐπαιρόμενος inc. f. 45r (V).

196) καθὲν M.

197) τὲ V || καὶ νοῦ] καινοῦ M.

198) τίς] ίς (sine littera initiali) V || φοβοῖτο τί M || συνειδείη] συνείδοι M, συνίδοι V.

199) αὐταρκείῃ τροφῆς] αὐτάρκεια τροφῆς M, αὐτάρκεια τρυφῆς V, non αὐταρκεία τροφῆς, sicuti ex apographo profert H, qui ipse in textu αὐταρκεῖ (sic) τροφῇ exhibet || μακρὴ] μικρὴ M, μικρὰ V (non μακρὰ, quae est Hergenroetheri lectio).

200) βίος] ίος (sine littera initiali) V || μακρὴ] μακρὰ MV.

201) ἔργον] ργον (sine littera initiali) V.

203) ἐαρινὴν] αρινὴν (sine littera initiali) V || ἑκατέρῳ] ἑκατέρων V.

204) χαριζόμενον τί V || δυνάμενον inc. f. 45v (V) || μὲν—δὲ] δὲ—μὲν M.

205) μὴ δὲ MV.

206) om. H, sed habet V || τιμὴ] τί μὴ M.

207) Θεοῦ] τοῦ θεοῦ V || ἐν αὐτοῖς] om. V, ἐν αὐτοῖς M.

αὐτοῖς ἔχοντες οὐκ ἴσασιν, ἀκρασίᾳ δὲ καὶ πλησμονῇ τὰ ἐναντία ποιοῦντες αὐτοὶ προδόται τῆς ὑγείας καθίστανται.

208) Φόβος κολακείαν μὲν ἐργάζεται, εὔνοιαν δὲ οὐ κέκτηται.

209) Φιλονεικία πᾶσα ἀνόητος· τὸ γὰρ κατὰ τοῦ δυςμενοῦς βλαβερὸν θεωροῦσα τὸ ἴδιον συμφέρον οὐ βλέπει.

210) Φρόνιμος ὁ δι᾽ ἑαυτὸν τὰ καλὰ πράσσων, ὁ δὲ διὰ τύχην μακάριος.

211) Οὔτε λόγος ἀγαθὸς φαύλην πρᾶξιν ἀμαυροῖ, οὔτε πρᾶξιν ἀγαθὴν λόγου βλασφημία λυμαίνεται.

212) Χαλεπὸν δάνειον χάρις· αἰσχρὸν γὰρ τὸ ὀφείλειν μένοντα τὴν ἀπαίτησιν.

213) Οὐ πορφύρᾳ καὶ διαδήματι τὸ μακάριον διοικεῖται, λογισμῷ δὲ εἰδότι καλῶς πορφύραν καὶ διάδημα φυλάξαι.

214) Ὁ μὲν νόμος τὴν ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων ἑκάστῳ τιμωρίαν ὁρίζει καὶ τοὺς ἔξω τῆς ὀργῆς ἔχει κριτάς, ἀναβολήν τε τοῦ μέλλοντος κακοῦ καὶ βουλὴν πρὸς τὸ διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον δίδωσιν, ἡ δὲ ἀνομία τὸν παραυτίκα θυμὸν βραβευτὴν ἐφίστησι τῆς κολάσεως.

215) Καλὸν μὲν πάντα ὁμόφυλα εἶναι, εἰ δὲ μή, <ἀλλά> γε μηδὲ ἀλλόφυλα· οὐδὲ γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἡδονὴ τὴν ἀδικίαν ποιεῖν εἴωθεν, ἀλλ᾽ ἡ περὶ τὰς κενὰς δόξας ὄρεξις.

216) Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μέν εἰσι φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μέν, οὐκ ἀναγκαῖαι δέ, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ οὔτε ἀναγκαῖαι, παρὰ δὲ τὰς κενὰς δόξας γινόμεναι.

217) Τὸ ἄδοξον μηδὲν λυπείτω, ὅταν τὸ κατὰ τὸν βίον ἀσφαλὲς ἄμεινον ἔχῃ τῶν ἐν δόξῃ.

218) Οὔτε φίλιππός ἐστιν ὁ τρυφῶντας τρέφων ἵππους καὶ πρὸς ἡδονὴν πώλοις χαλινοὺς ἀργυροῦς παρέχων καὶ τὰς χαίτας πορφυροῖς ἀναπλέκων δεσμοῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἐξ ὧν ἄριστοι κατὰ φύσιν γενήσονται σπουδάζων, οὔτε φιλότεκνος ὁ πολλὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος τοῖς υἱοῖς παρέχων καὶ πολλὴν οὐσίαν ἀπολιμπάνων καὶ παρασκευὴν ἐπὶ τὰς ἡδονάς· δειλῶν γὰρ υἱῶν ἄθλιοι πατέρες, οἷς

---

210) ἑαυτὸν] ἑαυτοῦ V.

212) om. V.

213) διάδηματι (sic) M a m. pr.

214) inc. f. 24ᵛ (M) || ὁρίζει inc. f. 46ʳ (V) || ἀναβολὴν τὲ M, ἀναβολην τε V.

215) ἀλλά om. MV || μὴ δὲ MV || περὶ τὰς] παρατὰς V (ex n. 216) || κενὰς] κοινὰς ex coniectura edidit H.

216) μὲν εἰσὶ M || μὲν (altero loco) om. V || κενὰς] κοινὰς corr. H || γινόμεναι] γενόμεναι M.

217) ἐν δόξῃ] ἐνδόξω V, ἐνδόξων H.

218) ἀργυροὺς M et (ante χαλινοὺς) V || φιλότεκνος inc. f. 46ʳ (V) || τοὺς om. V || ὁρμητήρια ἐστὶ MV.

πᾶσα σπουδὴ καὶ φροντὶς οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἀρετὴν ἔχοντας ἀπολιπεῖν τοὺς υἱούς, ἀλλ' ἄργυρον καὶ χρυσόν, ἅπερ ὡς ἐπίπαν ὁρμητήριά ἐστι τοῖς νέοις καὶ ἀπαιδεύτοις πρὸς ἁμαρτίας.

219) Δεῖ φιλάνθρωπον εἶναι τὸν μέλλοντα ἄρξειν ἀνθρώπων, ὥςπερ φίλιππον τὸν ἵππων καὶ φιλόκυνα τὸν κυνῶν.

220) Δεῖ τὸν μέλλοντα σωφρονικὸν εἶναι διευλαβεῖσθαι τὸ μέγα καὶ τὸ ταχέως λαλεῖν· ἀμφότερα γάρ ἐστι θρασύτητος σημεῖα· ὅθεν καὶ μανικοὺς εἰώθαμεν καλεῖν τοὺς τούτων ἑκάτερον πράσσοντας.

221) Εὐλαβητέον περὶ πραγμάτων αἰσχρῶν καὶ διαλέγεσθαι· δοκεῖ γὰρ ὁ λόγος ἑκάστου ἐνταῦθα πηδᾶν, ὅπου ὁ νοῦς τυγχάνει.

222) Ἡ τῶν γεγενημένων πραγμάτων μετάνοια τῶν μελλόντων πέφυκε γίνεσθαι πρόνοια.

223) Καθάπερ ὑπόδημα τὸ ἁρμόζον τῷ ποδὶ εὔχρηστον, οὐ τὸ κάλλιστον, καὶ ἱμάτιον τὸ σύμμετρον, οὐ τὸ μέγιστον, οὕτω καὶ πρᾶγμα· καὶ βίον ἕκαστον αἱρετέον τὸν περὶ τὴν φύσιν.

224) Οὐ τὸν βίον ἐκ τῆς λόγου δεινότητος πιστεύομεν, ἀλλὰ τὸν λόγον ἐκ τῆς περὶ τὸν βίον εὐταξίας.

225) Ὅσῳ ἄν τις πλειόνων ἐπιδεόμενος τυγχάνῃ, τοσούτῳ χείρων καὶ ἐπιπονώτερος ὁ βίος· ἀνάγκη γὰρ περὶ ταῦτα ἀναστρεφόμενον ἀμελεῖν τῶν καλλίστων καὶ ὥςπερ θητικήν τινα διαγωγὴν ἔχειν ἀντ' ἐλευθερίας.

226) Οὐ μὴν οὐδὲ μετ' ὀργῆς πρακτέον τοῖς φρονίμοις οὐδέν· ἀλόγιστον γὰρ ὁ θυμὸς καὶ μετὰ προνοίας οὐδὲν ἄν ποτε ποιήσειεν, ἀλλὰ μεθύων ταῖς φιλονεικίαις οὐ κέχρηται ταῖς ὁρμαῖς ὡς δεῖ· χρὴ οὖν μὴ ἐξ ὑπογύου τῶν ἁμαρτημάτων τὰς τιμωρίας μήτε παρὰ τῶν οἰκετῶν μήτε παρὰ τῶν ἄλλων λαμβάνειν, ἵνα τὸ τῷ λογισμῷ κράτιστον, ἀλλὰ μὴ τὸ τῷ θυμῷ φίλον πράττῃς· τὸ γὰρ τιμωρεῖσθαί τινα κακῶς ἑαυτὸν ποιοῦντα δίκην διδόναι οὐχ ἧττον ἢ λαμβάνειν ἐστίν· ὥςτε δεῖ σχολῇ μᾶλλον ἀμύνασθαι ζητεῖν ἢ ταχέως καὶ ἀλυσιτελῶς κολάσαι τὸν ἐχθρόν.

227) Τὸν σωφρονικὸν οἶμαι δεῖν διωθεῖσθαι τὰς τῶν οὐχ ὁμοίων ὁμιλίας, ἵνα μὴ τὸ καθαρὸν ἦθος ἀπὸ τοῦ ῥυπῶντος τῇ δόξῃ ῥυπωθῇ.

---

219) φίλιππον τὸν] τὸν φίλιππον M, φίλιππον V || φιλόκυνα τὸν] τὸν φιλόκυνα M, φιλόκυνα V.

220) σωφρωνικὸν M.

221) καὶ] κἂν M.

222) γεγενημένων] προγεγενημένων M || πέφυκε inc. f. 47r (V).

223) inter βίον et ἕκαστον M falso addit (ex n. 224): ἐκ τῆς λόγου δεινότητος.

224) βιον M (priori loco) || εὐταξίας] εὐπραξίας V.

225) om. V || (τοσούτωι M) || ἀντέλευθερίας M.

226) om. V || μὴ] μήτε MV || λογισμῷ inc. f. 25r (M) || ποιοῦντα] ποιοῦντος M || κολᾶσαι M.

228) Ὁ ἐκ διαβολῆς καὶ ψεύδους ψόγος ἐπ' ὀλίγον ἰσχύσας οὐδὲν λυπεῖ· ἀπεμαράνθη γάρ.

229) Χαλεπὸν καὶ τὸ κρῖναι καὶ τὸ ἑλέσθαι τὸν ἄριστον βίον, πολλῷ δὲ μεῖζον καὶ χαλεπώτερον τὸ κρίναντα καὶ προελόμενον ἐμμεῖναι.

230) Ἅμα τὴν ἐπαγγελίαν ποιητέον καὶ τὴν δόσιν συναπτέον· ἐπαγγελίαν γὰρ ἀνατεινομένην οὐκ ἐπισφραγίζεται χάρις.

231) Ἐν πόλει μήτε ὡς λέων ἀναστρέφου μήτε ὡς κώνωψ· τὸ μὲν γὰρ ἐκπατεῖται, τὸ δὲ καιροφυλακεῖται.

232) Μακαρίζουσί τινες βασιλεῖς καὶ δυνάστας οὐ διὰ τὸ ἐκείνων εὔδαιμον, διὰ δὲ τὸ αὐτῶν ταλαίπωρον.

233) Αἱ φιλότιμοι τῶν φύσεων καὶ τῷ ἐπαίνῳ παροξύνονται· πεινῶσι γὰρ ἐπαίνου τινὲς τῶν φύσεων οὐχ ἧττον ἢ ἄλλαι σίτων καὶ ποτῶν.

234) Ἐγὼ οὐ τοὺς πλεῖστα ἔχοντας καὶ φυλάσσοντας πλεῖστα εὐδαιμονεστάτους ἡγοῦμαι, ἀλλ' ὃς ἂν κτᾶσθαι τὰ πλεῖστα δύνηται σὺν τῷ δικαίῳ καὶ χρῆσθαι τούτοις σὺν τῷ καλῷ.

235) Οἶνος ἄρδων τὰς ψυχὰς τὰς μὲν λύπας, ὥςπερ μανδραγόρας <τοὺς ἀνθρώπους>, κοιμίζει, τὰ δὲ πάθη, ὥςπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει.

236) Ὅςτις ἰσχυρῶς χρήμασιν ἥδεται, τοῦτον εὖ ἴσθι καὶ δαπανῶντα ἰσχυρῶς ἀνιᾶσθαι.

237) Τὸ μὲν τοὺς πολεμίους δολοῦν καὶ ἐξαπατᾶν ὡς δίκαιον, πρὸς δὲ τοὺς φίλους τὸ ἁπλούστατον εἶναι ὡς κάλλιστον.

238) Μὴ ἐγγυῶ μοχθηρὸν μηδένα μηδὲ ἐν χρησταῖς αἰτίαις· πολλοῖς γὰρ τῶν τοιούτων μετεμέλησε· μηδὲ ὀργῆς ἄρχε πρὸς τοὺς φίλους, ἀλλὰ διαλλαγῆς· τοῦτο γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ· μηδὲ συμβίου διαβεβλημένοις καὶ κακοῖς· δόξεις γὰρ τοιοῦτος εἶναι.

239) Μήτε ἀπίστει ἄγαν μήτε ῥᾳδίως ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ κακόηθες, τὸ δὲ εὐεξαπάτητον.

---

228) ἐπὸλίγον M.

229) om. V || κρίναι M.

230) δόσιν] δόξαν V || γὰρ] δὲ MV.

231) om. V.

232) μακαρίζουσι τινὲς MV || καὶ om. V.

233) αἱ] οἱ V (et H) || καὶ inc. f. 47ᵛ (V) || πεινῶσι (in M nova incipit sectio)] ἐπαινοῦσι V || ἐπαίνου] ἐπαίνους V || σίτων] σιτίων V.

234) ἡγοῦμαι V || τούτοις] τουτούτοις (sic) V || (τῶι M).

235) τοὺς ἀνθρώπους om. MV.

236) ὅςτις] ʺςτις (sine littera initiali) V || ἥδεται] ἡδὺς M.

237) δολοῦν] δουλοῦν V.

238) μὴ δὲ M, μηδ' V || χρησταῖς] αἰσχραῖς MV || μὴ δὲ MV (H peculiarem sectionem efficit) || ἄρχε inc. f. 48ʳ (V) || μὴ δὲ M et V (V novam eclogam inchoat eodemque modo sententiam dispescit H) || καὶ om. V.

240) Ὅ τι ἂν ὑπόσχῃ, ποίει ταχύ, ἵνα δόξῃς ἑκὼν χαρίζεσθαι· ὅσῳ γὰρ ἂν πλέον εὐεργετήσῃς τὸν φίλον, τοσούτῳ μᾶλλον τὸ σαυτῷ συμφέρον ποιήσεις· ἀντιστρέφει γὰρ πάλιν ἡ ἐξ ἐκείνων εὔνοια.

241) Πείθειν ζήτει, βιάζεσθαι δὲ μή· οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ἐχθρὸν ἡγοῦνται, οἱ δὲ πεισθέντες σοφόν.

242) Ἡ τῶν σωμάτων ἕξις ὑπὸ ἡσυχίας μὲν καὶ ἀργίας ἀπόλλυται, ὑπὸ γυμνασίων δὲ καὶ κινήσεων ἐπὶ τὸ πολὺ σώζεται, καὶ ἡ ἐν τῇ ψυχῇ ἕξις ὑπὸ μαθήσεως μὲν καὶ μελέτης κινήσεων ὄντων σώζεται καὶ γίνεται βελτίων, ὑπὸ δὲ ἡσυχίας καὶ ἀμελετησίας καὶ ἀμαθίας οὔτε τι μανθάνει, ἅ τε ἂν μάθῃ ἐπιλανθάνεται.

243) Θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιον οὐδὲν ἢ ὃς ἂν ἡμῶν γένηται δικαιότατος.

244) Ὧι τινί τις μὴ ἐπίσταται χρῆσθαι, κρεῖττον ἐᾶν τὴν τούτου χρῆσιν.

245) Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, ἀλλ' οὐ σοφία φαίνεται.

246) Τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιόν ἐστι καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην τοῦ διδόναι.

247) Τάξεως καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία χρηστὴ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ μοχθηρά.

248) Οἱ Πυθαγόρειοι ὑποτίθενται μὴ πρότερον καθεύδειν ἢ ἀναλογίσασθαι τὰ πραχθέντα αὐτοῖς τὴν ἡμέραν· ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀναστάντας φησὶ δεῖν ἀναλογίσασθαι, τίνα αὐτοῖς ἐστι τὰ ἐπιβάλλοντα πραχθῆναι.

249) Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς κατανοήσας τινὰ τῶν ὑφ' αὐτὸν στρατηγῶν ἐπιμελῶς προάγοντα τοὺς κακοὺς 'ὦ μακάριε' φησίν· 'ἐὰν οἱ σώφρονες τοὺς φαύλους ἴδωσιν ἀτιμαζομένους, πολὺ προθυμότερον τῆς ἀρετῆς ἀνθέξονται'.

250) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τίνι μάλιστα φιλία διασώζεται, 'ὁμονοίᾳ' εἶπε, 'καὶ πίστει φίλων βεβαίων'· ἔφη δὲ δεῖν ἐχθροὺς ἀγαθοὺς καὶ φίλους βεβαίους κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων προτιμᾶν· ἐχθροὺς μὲν γὰρ ἀγαθοὺς φίλους γενο-

---

240) om. V || τὸ σαυτῷ] τοσαυτοῦ M.

242) κινήσεων] κινήσεως M || τὸ πολὺ] πολὺ V || ἡσυχίας] ἡσυχίας. καὶ ἀργίας V || οὔτε MV || ἅτε M.

243) (αὐτῶι M).

244) inc. f. 48ᵛ (V) || ὥτινι τὶς M, ͂τινι (sine littera initiali) τὶς V, Ὧι τινί τις (sic) ex coniectura scripsit H, qui ex apographo enotavit: ὅς τινί τις.

246) κάκιον ἐστὶ M.

247) om. V.

248) Πυθαγόρειοι] Πυθαγόριοι MV || ὑποτίθενται] τίθενται M.

249) ὑφ'αυτὸν M, ὑπ' αὐτὸν V.

250) inc. f. 49ʳ (V) || ὁμόνοια M a m. pr. || πίστει φίλων] φίλων πίστει V || βεβαίων V || a voce ἔφη novum tmema inchoat H || γενομένους] γεναμένους M.

μόνους μεγάλην ὠφέλειαν· ἄρχοντι γίνεσθαι, τιμωρία δὲ κακῶν καὶ χρηστῶν ἐπιμέλεια ὁμόνοιαν καὶ εὔνοιαν τοῖς ἀρχομένοις πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐμποιεῖ.

251) Οὐ τὸ λοιδορεῖσθαι ἄτοπον, ἀλλὰ τὸ λοιδορίας εἶναι ἄξιον.

252) Ἱέρων ὁ Σικελίας τύραννος ἔλεγε μηδένα τῶν παῤῥησιαζομένων πρὸς αὐτὸν ἄκαιρον εἶναι· τοὺς δὲ ἀπόῤῥητον λόγον ἐκφέροντας ἀδικεῖν ᾤετο καὶ πρὸς οὓς ἐκφέρουσι· 'μισοῦμεν γὰρ οὐ μόνον τοὺς ἐκλαλήσαντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούσαντας, ἃ μὴ βουλόμεθα'.

Excursus ad n. 2 (p. 2).

Quatenus V et liber ab Hergenroethero usurpatus inter se discrepent, decernere non possum, sed apographum Marcianum neglegenter ab editore excussum esse plurimisque locis Hergenroetheri et errata et commenta in textum inrepsisse equidem persuasum habeo. Quamobrem ex adnotatione critica permultas Hergenroetheri scripturas, quae in V non compareant, segregavi, sub uno adspectu ponere contentus.

N. 6 ἐστὶ] ἔστιν ‖ 7 περὶ] ὑπὲρ ‖ 11 πρᾶος] πρᾷος [eodemque modo 27 πρᾴου pro πράου, sed 25 et 144 πραότητος habes; ex contrario n. 16 legitur ζώου, 26 ῥαθυμίαι, 36 ῥαθυμίας, (243 οὐδαμῆ); cf. insuper nota ad n. 247] ‖ 18 τοῦ σώματος τῆς μορφῆς] τοῦ σώματος (καὶ) τῆς μορφῆς ‖ 19 γὰρ] γαρ, cuiusmodi quisquilias in sequentibus non curabo ‖ 20 ἀκοὴ] ἡ ἀκοὴ ‖ θέλγουσι] θελγοῦσι ‖ 21 ἀσχημοσύνη] ἀσχημοσύνην ‖ 24 ὀξυωποῦσι] ὀξυωποιοῦσι ‖ κἂν] κᾷν, — ac similiter n. 66 κυβερνᾷν, 90 ἀφορᾷν, 128 ἐρυθριᾷν, 141 ζῇν, 175 νικᾷν, 221 πηδᾷν, 237 ἐξαπατᾷν, 244 ἐᾷν, 250 προτιμᾷν ‖ 27 αἰδεσθεῖσαι] αἰδεῖσθαι ‖ ἐπιστασίας (pro ἐπιστάντος)] ἐπιστασίᾳ ‖ 28 χρηματίσῃ] χρηματίσειεν ‖ 30 τεχνίτην] μάλιστα ὅτι τεχνίτην ‖ λογισμοὶ νήφοντες] λογισμὸς νηφαντὸς ‖ ὑποπλασμὸς] ὑποπιεσμὸς ‖ ἀναδοῦνται] ἀναδοῦντα ‖ 32 προςπαθείας] προςπαθείαις ‖ ἀντιπαθείας] ἀντιπαθείαις ‖ 33 ἐποχουμένων] ἐποχευομένων ‖ 40 πλατεῖαν] πλατείαν ‖ 41 καταπίπτουσι] ἀποπίπτουσι ‖ 42 οὐχ] οὐχὶ ‖ 43 ἀγριαίνει] ἀγραίνει ‖ ἠρεμεῖν] ἐρημεῖν ‖ 48 ἀριστερῶν] ἀριστέρων ‖ ὑγείαν] ὑγίειαν (cf. 77. 160. 186. 191. 207. 221) ‖ παραπλήσια] παραπλησία ‖ βυθὸν] βύθον ‖ ἐπιῤῥέῃ] ἐπιῤῥεῆ ‖ 49 τὸν νοῦν] τεινοῦν ‖ ὁμοίαν] ὅμοιαν ‖ διάθεσιν] διάθεσιν τὴν ψυχὴν ‖ ἀναζωγραφουμένη] ἀναζωγραφομένη ‖ 52 ἐνδεεῖς] ἐνδεῖς ‖ τῆς ἀπληστίας] ἀπληστίας ‖ 53 θολερὰ πηγὴ (θολερᾶ πηγῆ V)] δολερᾷ πηγὴ ‖ 54 ὥρκισας] ὁρκίσας ‖ ἑτέρῳ] ἐτέρῷ ‖ (καὶ)

κακίαν] κακίας ‖ 58 θεραπείαν] θεράπειαν ‖ 62 μαθεῖν μὲν] μαθεῖν ‖ 64 μάλιστά εἰσι τῆς ψυχῆς] μάλιστα ψυχῆς εἰσὶ ‖ θεαμάτων] δραμάτων ‖ οὐδὲ οἱ πικροὶ] οὔτε πικροὶ ‖ 66 ὁ κυβερνήτης] κυβερνήτης ‖ ἀποβαλόντες] ἀποβάλλοντες ‖ 70 κρεῖσσόν] κρεῖττόν ‖ μηδὲ] μὴ ‖ 77 σιτίων] σιτιῶν ‖ αὐτάρκεια] αὐταρκεία ‖ ὑγείαν] ὑγίειαν; cf. n. 48 ‖ ἀναπλήρωσίς] ἀποπλήρωσίς ‖ 79 τοὺς] τὰ (propter ἀγαθῶν) ‖ μὴ οὐχὶ] οὐχὶ ‖ 84 ἐπιτείνεται] ἐκτείνεται ‖ 85 γυμνάσιον] γυμνασίαν ‖ 90 περιπέσῃ] περιπεσεῖ ‖ φύσεως ἴδιον] φύσεως ‖ 97 περιουσίᾳ] τῇ περιουσίᾳ ‖ 100 ἐδύνω] ἐδύνου ‖ 104 χαρίεντα] χαριέντα ‖ 105 ἀπεστέρησεν] ἀπεστέρησε ‖ χαλεπώτερον] ἐστὶ χαλεπώτερον ‖ 106 παραμείνῃ (παραμένη V)] παραμενεῖ; cf. n. 157 ‖ 107 ὃς] ὁ (omnibus locis) ‖ 108 μόνον] μόνων ‖ 110 πρὸ γήρως] πρὸς γήρως ‖ 115 ἐπιείκεια] ἐπιεικεία ‖ 118 αὐτάρκη] αὐταρκῆ ‖ 121 ἐκεῖνος] ἕκαστος ‖ 128 αὐχὴν] τράχηλος ‖ 129 κακίαν] κακὸν ‖ 133 πρὸς σὲ] πρός σε ‖ κατὰ βραχὺ] μετὰ βραχὺ ‖ 135 οὐκ (altero loco)] καὶ οὐκ ‖ 138 εὐκόλως ἐξαγορεύει] ἐξαγορεύει ‖ 142 ἀναδώσει] ἀναδύσει ‖ ἐκδιηγήσεται] ἐκδιηγήσονται ‖ 147 εὐθεῖαν] εὐθείαν ‖ 148 ἐπίδειξις] ἀπόδειξις ‖ 151 κυβερνωμένη] κυβερνωμένοις ‖ 157 παραμείνῃ] παραμένει; cf. n. 106 ‖ 159 (εἰς) ἀχάριστα] ἀχάριστον ‖ ἀκούσῃ] ἀκούσεις ‖ 160 ἰατρείας] τῆς θεραπείας ‖ ὑγείαν] ὑγίειαν, — cf. n. 48 ‖ 161 πλοῖόν] πλεῖόν ‖ 164 ποὺς] ποῦς ‖ 165 ὅτε] ὅ τε ‖ ὅτε δ'] ὅ τε ‖ 166 εἰ μισουμένῳ] ἢ μισουμένῳ ‖ σὺ φιλιάζεις] φιλιάζεις ‖ 170 ἀδίκως] ἀδίκῳ ‖ 172 δ'] δὲ ‖ 174 ἔργοις σου] ἔργοις σοῦ ‖ 176 ἐποιήσαμεν] ἐποιήσομεν ‖ 177 δαιμόνων] τῶν δαιμόνων ‖ 179 ὀγκοῦται] ὀγκεῖται ‖ χλόη] χλοὴ ‖ 181 καθαιρήσειν (καθαιρήσεις V)] καθαιρήσων ‖ 182 μεγαλοφρονοίη] μεγαλοφρονείη ‖ 185 ἀποδιδόντας] ἀποδίδοντας ‖ 186 ὑγείαν] ὑγίειαν, — cf. n. 48 ‖ 188 μηδενὸς] οὐ μηδενὸς ‖ σαπρὰν — οἰκίαν] σαπρὰς — οἰκίας ‖ 189 πολυμαθία (πολυμάθεια V)] πολυμαθεία ‖ δεξιὸν] ἔμφρονα ‖ φωνοῦντα] φοροῦντα ‖ οὗτος] οὗτός ἐστιν, — cf. n. 190 ‖ 190 ὡς ἔστιν ἀνθρώπῳ] ἀνθρώπῳ (nimirum Hergenroether ad finem sententiae praecedentis traxit: ἔστιν) ‖ θῆρες μὲν] θῆρες ‖ ἃ φρονοῦσιν] ἀφρονοῦσιν ‖ 191 κρεῖττον] κρεῖττον μὲν ‖ ὑγείαν] ὑγίειαν, — cf. n. 48 ‖ ψυχὴ] ψυχὴν ‖ εὐδαίμονα] εὐδαιμόνα ‖ τοῖς ἐκτὸς ᾗ] εἴη τέως ἐκτὸς ᾗ (sic) ‖ χρυσᾶ] χρυσὰ ‖ ὅσῳ περ ἂν] ὅσωπερ ‖ 201 μιμοῦ] μίμου ‖ 203 ὀπώραν] σπορὰν ‖ 207 ὑγείαν] ὑγίειαν ‖ ὑγείας] ὑγιείας, — cf. n. 48 ‖ 216 ἀναγκαῖαι δὲ] ἀναγκαῖαι ‖ 218 ἀργυροῦς (ἀργυροὺς V)] ἀργύρους ‖ 223 εὔχρηστον] εὐχρηστὸν ‖ 224 λόγου] τοῦ λόγου ‖ 232 δυνάστας] δυναστὰς ‖ τὸ αὐτῶν ταλαίπωρον] αὐτῶν ταλαίπωρον ‖ 233 ἐπαίνου (ἐπαίνους V) τινὲς] ἐπαινούς τινες ‖ ἄλλαι] ἄλλοι ‖ 235 οἶνος] ὁ οἶνος ‖ κοιμίζει] κομίζει ‖ 237 ὡς κάλλιστον] τὸ κάλλιστον ‖ 242 γυμνασίων] γυμνασιῶν ‖ οὔτε τι] οὔτέ τέ τι ‖ 246 κάκιόν ἐστι] κακίον ἐστὶ ‖ 249 μακάριε, φησὶν] μακάριέ φησιν ‖ 250 γίνεσθαι] γενέσθαι ‖ 252 ἐκφέρουσι] ἐκφέρουσιν.

Appendix Gnomica (ad n. 1 p. 2).

Praeter n. 1—4 in M desiderantur sententiae quinquaginta (49. 50. 51. 52. 118. 119. 121. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 142. 143. 144. 146. 147. 150. 151. 153. 155. 159. 160. 163. 164. 165. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 190); quodsi libellum inscriptione carere reputamus, dubitari non potest, quin sylloges initium casu exciderit. Accedit, quod f. 19ᵛ manifesta hiatus indicia offert, cum Gnomologio, quod inde a f. 18ᵛ principio mancum exhibetur, praematurum finem imponat.

Integrum corpusculum servat V (f. 63ᵛ sqq.), extrema parte mutilatum praebet F (= codex Laurentianus Plut. LXXXVI n. 8, chartaceus in 4°, s. XV) f. 314ʳ sqq., qui ex M fluxit. Contextum si spectas, plurima apophthegmata verbis plus minusve variatis alibi reperies. Inprimis commemoranda sunt Gnomologia duo, alterum Vindobonense (Vind.), a C. Wachsmuthio evulgatum [1]), Vaticanum alterum (Vat.), quod ipse in lucem protraxi [2]). Quos testes primarios adcurate excussi, omnino in editione adornanda hanc rationem persecutus, ut nostrae tantummodo symbolae iam conlatae respicerentur. Quapropter etiam duo Photii opuscula, quorum prius „Curis Menandreis“ [3]) subiunxi, posterius Appendici nostrae praemisi, in censum veniunt.

---

[1]) 'Die Wiener Apophthegmensammlung herausgegeben und besprochen von Curt Wachsmuth. Festschrift zur Begrüssung der in Karlsruhe vom 27. bis 30. September 1882 tagenden XXXVI. Philologen-Versammlung' p. 3 sqq.

[2]) 'Wiener Studien' vol. IX (1887) p. 175—206, X (1888) p. 1—49 et p. 211—260, XI (1889) p. 43—64 et p. 192—242.

[3]) 'Rozprawy Wydziału filologicznego Akademii Umiejętności' vol. XVII (1892) p. 229 sqq.

1) Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν παράγγελμα ἔλαβε, δυνάμενος ὁδεῦσαι ἵνα μὴ πλεύσῃ, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν διατίθεσθαι, καὶ γυναικὶ ἀπόρρητα μὴ πιστεῦσαι, καὶ ἐὰν ὀργισθῇ κατά τινος μὴ ποιῆσαι εἰς αὐτὸν ἐπεξέλευσιν, πρὶν ἂν ἀπαγγείλῃ τὰ εἴκοσι τέσσαρα στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου.

2) Ὁ αὐτὸς εἰπόντος αὐτῷ τινος ὅτι 'δύνανται αἱ πόλεις σου πλείονάς σοι παρέχειν προςόδους' ἔφη· 'καὶ κηπουρὸν μισῶ τὸν ἐκ ῥιζῶν τέμνοντα τὰ λάχανα'.

3) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τίνα μᾶλλον ποθεῖ, τὸν πατέρα Φίλιππον ἢ Ἀριστοτέλην τὸν διδάσκαλον, ἔφη· 'τὸν διδάσκαλον· ὁ μὲν γὰρ πατὴρ αἴτιος τοῦ γενέσθαι, ὁ δὲ διδάσκαλος τοῦ καλῶς γενέσθαι πρόξενος'.

Testimonia:

1) Vind. 13, Vat. 102: ἔλαβε] ἔλαβεν ὅτι || δυνάμενος — πλεύσῃ] ἐὰν δύνῃ ὁδεῦσαι, μὴ πλεύσῃς || καὶ om. || διατίθεσθαι] διατίθου Vat., δὲ διατίθου Vind. || καὶ om. || μὴ πιστεῦσαι] μὴ θαρρήσῃς (in Vind. θαρρήσῃς, non θαρρήσας compendio exprimitur) || ὀργισθῇ] ὀργισθῇς || μὴ ποιῆσαι] μὴ ποιήσῃς || αὐτὸν] ἑαυτὸν Vind. || ἐπεξέλευσιν] om. Vat., sed lacunam vacuum indicat spatium; ἐξέλευσιν Vind. || ἂν om. Vind. et (duarum litterarum spatio relicto) Vat. || ἀπαγγείλῃ] ἀπαγγείλῃς Vat., ἀπαγγείλας Vind. || τὰ — ἀλφαβήτου om. Vat., ubi hiatus clare significatur.

2) Vind. 14: πλείονάς σοι] πλείονας Vind., unde Wachsmuthius αἱ πόλεις σοι (pro αἱ πόλεις σου) corrigendum esse duxit || προςόδους] εἰςόδους || κηπουρὸν] κηπωρὸν in Vind. extare ego testor.

3) Vind. 16: πατὴρ αἴτιος om. || διδάσκαλος om. || καλῶς γενέσθαι πρόξενος] καλὸς (non καλὸν) δεῖ γενέσθαι αἴτιος. — Aliter Vat. 87: ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τίνα μᾶλλον ἀγαπᾷ, Φίλιππον ἢ Ἀριστοτέλην, εἶπεν· 'ὁμοίως ἀμφοτέρους· ὁ μὲν γάρ μοι τὸ ζῆν ἐχαρίσατο, ὁ δὲ τὸ καλῶς ζῆν ἐπαίδευσεν'.

Adnotatio critica: 1) Ἀλέξανδρος — διατίθεσθαι om. M; scilicet f. 18 octo columnas maligna manus abscidit, unde et f. 18ʳ nostri effati pars excidit (f. 18ᵛ inc. καὶ γυναικὶ) et f. 18ᵛ apophthegmata quaedam iacturam fecerunt, quam ad n. 9 significavi || πλεύσῃ MFV; in F saepius ι subscriptum comparet, in M nonnumquam ι adscriptum legitur, — qua de re semel monuisse satis habeo || διατίθεσθαι] διατιθέσθω F || πιστεῦσαι acc. m. rec. M || ὀργισθῇ] ὀργισθῇς MF || ποιῆσαι] ποιήσῃς MF || ἐπεξέλευσιν] ἐξέλευσιν V || πρὶν inc. f. 63ᵛ V || ἀπαγγείλῃ] ἀπαγγέλῃ F.

2) τινὸς M || πλείονας σοι MFV || κηπουρὸν] κηπωρὸν V, qui arcto adfinitatis vinculo cum Vind. est coniunctus, cum codices MF proxima cognatione Gnomologium Vaticanum (Vat.) adtingant || ἐκριζῶν M || τέμνοντα] ἐκτέμνοντα V.

3) διδάσκαλον acc. m. rec. M || ἔφη· τὸν διδάσκαλον· ὁ μὲν γὰρ πατὴρ] ὁ μὲν γὰρ πατήρ, ἔφη F, ὁ μὲν γὰρ πατὴρ M.

4) Ὁ αὐτὸς βαρύ τι ἐπιταττούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς Ὀλυμπιάδος ʽπικρόν, ὦ μῆτερ', ἔφη, ʽἐνοίκιον τῆς ἐνναμήνου με ἀπαιτεῖς'.

5) Ὁ αὐτὸς σφαιρίσας μετά τινος νεανίσκου ἐδωρήσατο αὐτῷ τάλαντον· τῶν δὲ φίλων λεγόντων ὅτι ʽπλέον τοῦ δέοντος ἔδωκας', ʽοὐ τοῦτό με δεῖ' ἔφη ʽσκοπεῖν, πόσον ἐκεῖνος ἄξιος ἦν λαβεῖν, ἀλλ' ὁπόσον ἐμὲ παρασχεῖν'.

6) Ὁ αὐτὸς εἰπόντος Ἀναξιμένους· ʽἐὰν πᾶσι πολλὰ διδῷς, οὐχ ἕξεις τοῦτο ποιῆσαι διὰ παντὸς' ἔφη· ʽοὐδέ γε, ἐὰν παύσωμαι, μόνος πάντα ἔχειν δυνήσομαι πολὺν χρόνον'.

7) Ὁ αὐτὸς παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν φίλων χρήματα συνάγειν ἔφη· ʽοὐδὲν ὠφέλησεν οὐδὲ Κροῖσον, πολύχρυσον γεγονότα καὶ δέσμιον ἀπαχθέντα'.

8) Ἀναξαγόρας πρὸς τὸν δυσφοροῦντα καὶ ἀνιώμενον, ὅτι ἐπὶ ξένης μέλλει τελευτᾶν, ʽπανταχόθεν' ἔφη ʽὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς Ἅιδου κάθοδος'.

9) Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς θύων ηὔχετο τῷ θεῷ φυλάττειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δοκούντων εἶναι φίλων· πυνθανομένου δέ τινος, διὰ ποίαν αἰτίαν τοιαύτην ποιεῖται εὐχήν, ʽὅτι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν' ἔφη ʽἐγὼ φυλάξομαι'.

Testimonia:

4) Vind. 18 (quam sententiam in codice ante n. 17 conlocatam esse moneo): πικρόν, ὦ μῆτερ, ἔφη, ἐνοίκιον] ἔφη· ὦ μῆτερ, πικρόν γε ἐνοίκιον. — Cf. Vat. 75 ὁ αὐτὸς πικρότερόν τι (πικρότερον Cod.) αὐτῷ ἐπιτασσούσης Ὀλυμπιάδος τῆς μητρὸς εἶπεν· ʽβαρύ γε ἐνοίκιον τῆς δεκαμήνου (δεκαμίνου Cod.) ἀπαιτεῖς.

5) Vat. 81: λεγόντων] λεγόντων λεγόντων (sic) ‖ δεῖ, ἔφη, σκοπεῖν] δεῖ σκοπεῖν, ἔφη ‖ ἀλλ' ὁπόσον] ἀλλὰ πόσον.

6) Vat. 85: οὐχ ἕξεις] οὐ δυνήσῃ ‖ ποιῆσαι] ποιεῖν ‖ πάντα] παντ'.

7) Vind. 31, Vat. 90: χρήματα συνάγειν] συνάγειν χρήματα ‖ ἔφη] εἶπεν ‖ ὠφέλησεν] ὤνησεν ‖ Κροῖσον] τὸν Κροῖσον Vind. ‖ πολύχρυσον — ἀπαχθέντα om.

8) Vind. 33, Vat. 115: καὶ ἀνιώμενον om. ‖ ξένης] ξένοις Vind. ‖ μέλλει τελευτᾶν] τελευτᾷ Vind., ἐτελεύτα Vat. ‖ ἐστὶν] om. Wachsmuthius, non Vind.

9) Vind. 39, Vat. 107: θύων ηὔχετο τῷ θεῷ] θύων ηὔχετο τοῖς θεοῖς Vind.. ᾔτει τὸ θεῖον εὐχόμενος Vat. ‖ πυνθανομένου] πυθομένου Vat.

---

4) με om. V.

5) ὅτι — ἔδωκας] τί — ἔδωκας; F ‖ ἔδωκας] δέδωκας V ‖ τοῦτό με] τοῦτο μέ M, τοῦτό μοι V ‖ πόσον] οὐδ' ὅσον F (sed οὐδ' in rasura librarius reposuit).

6) διδῷς] δίδως MFV ‖ τοῦτο inc. f. 314ᵛ F ‖ διαπαντὸς M ‖ ἔφη om. V ‖ παύσωμαι] παύσομαι M.

7) inc. f. 64ʳ V ‖ ἔφη] in sententiae exitu conlocat V.

8) μέλλει] ἔμελλε FV ‖ ἡ om. MV.

9) αὐτὸν — φυλάξομαι om. M, ubi f. 18ᵛ octo prioris columnae lineas perdidit; desunt etiam n. 10 et 11, tum n. 12 usque ad καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα ‖ εὐχὴν] τὴν εὐχὴν V.

10) Ἀνάχαρσις ἐρωτηθείς, πῶς οὐκ ἂν γένοιτό τις φιλοπότης, 'εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοι' ἔφη 'τὰς τῶν μεθυόντων ἀσχημοσύνας'.

11) Ἀνάχαρσις ἐρωτηθείς, τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον, ἔφη· 'γλῶσσα'.

12) Ὁ αὐτὸς ἐπῄνει τὸν γλώσσης καὶ κοιλίας καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατοῦντα· τοῦτο δὲ αὐτὸς καὶ ἐν ὕπνῳ ἐδίδαξεν· ἑστιαθεὶς γάρ ποτε παρὰ Σόλωνι καὶ καθεύδων ὤφθη τὴν δεξιὰν χεῖρα ἔχων ἐπὶ τοῦ στόματος, τὴν δὲ ἀριστερὰν ἐπὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα.

13) Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος ἐρωτηθείς, τί ἄνθρωπος ἔχει ὅμοιον Θεῷ, ἔφη· 'τὸ εὐεργετεῖν'.

14) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί ἐστι φίλος, ἔφη· 'μία ψυχὴ ἐν δυσὶ σώμασιν οἰκοῦσα'.

15) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί τάχιστα γηράσκει, εἶπε· 'χάρις'.

Testimonia:

‖ τοιαύτην] τὴν αὐτὴν Vind. ‖ ποιεῖται εὐχὴν] εὐχὴν ποιεῖται ‖ ἔφη] ante ὅτι exhibet Vind., post ὅτι Vat. ‖ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν] τοὺς ἐχθροὺς ‖ φυλάξομαι] φυλάσσομαι Vind.

10) Vind. 57: ἔφη] ante εἰ ponitur ‖ ἔχοι] ἔχει.

11) Vind. 62, Vat. 131.

12) Vind. 68 (ex parte) et Vat. 136: ἐπῄνει] ἐπόνει Vind. ‖ καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα] καὶ αἰδοίων Vat., αἰδοῖ Vind. ‖ τοῦτο δὲ αὐτὸς καὶ ἐν ὕπνῳ ἐδίδαξεν] καὶ μάλιστα γλώσσης Vind., καὶ μάλιστα γλώσσης· ὅπερ δὴ καὶ ἐν τῷ ὑπνοῦν ἐδείκνυεν Vat. ‖ ἑστιαθεὶς — ἐπὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα om. Vind. ‖ post γαστέρα Vat. addit: ταύτῃ δηλῶν, ὡς πολλῷ μεῖζόν ἐστι γλώσσης κρατεῖν ἢ τῶν ὑπὸ γαστέρα.

13) Vind. 71, Vat. 53: ἐρωτηθεὶς] ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος Vat. ‖ ἔχει ὅμοιον] ἴσον ἔχει Vat. ‖ ἔφη] εἶπε Vat.

14) Vind. 72, Vat. 137: ἐν δυσὶ σώμασιν οἰκοῦσα] ἐν δυσὶ σώμασι Vind.

15) Vind. 73, Vat. 138: γηράσκει] γηράσκειν Vind.

---

10) praeter M (cf. ad n. 9) om. V, ubi praeterea desiderantur n. 15. 17. 23. 24. 28. 29. 31. 38. 42. 45. 50. 51. 54. 62. 65. 69.

11) om. M; cf. ad n. 9 ‖ ἀγαθόν τε] ἀγαθόν τι F.

12) ὁ αὐτὸς — καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα om. M (cf. ad n. 9) ‖ τῶν ὑπὸ γαστέρα] τὸν ὑπογαστέρα V ‖ αὐτὸς] ὁ αὐτὸς V ‖ ἐδίδαξε V ‖ Σόλωνι] Σολόμωνι V a m. pr. (ut videtur) ‖ ὑπογαστέρα M (a m. pr.) et V.

14) σώμασιν inc. f. 64ᵛ V.

15) om. V.

16) Ὁ αὐτὸς τὰς εὐειδεῖς ἑταιρίδας θανάσιμον ἔλεγε μελίκρατον εἶναι.

17) Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὅμοιον εἶναι τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον σικύῳ· 'ἑκάτερα γὰρ αὐτοῦ τὰ ἄκρα πικρὰ τυγχάνει'.

18) Ὁ αὐτὸς εἶπε τοὺς ἀπαιδεύτους μόνῃ τῇ μορφῇ διαφέρειν τῶν θηρίων.

19) Ὁ αὐτὸς θεασάμενός τινα ταῖς τοῦ πατρὸς ἀπειλαῖς ἀχθόμενον εἶπε· 'μὴ εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀπόβλεπε, μειράκιον, ἀλλ' εἰς τὰ σπλάγχνα'.

20) Ἀριστείδης ὁ δίκαιος ὀνειδιζόμενος ἐπὶ πενίᾳ ὑπό τινος τῶν πλουσίων εἶπεν· 'ἐμοὶ μὲν ἡ πενία οὐδὲν συνιστορήσει κακόν, σοὶ δὲ ὁ πλοῦτος πολλά'.

21) Αἴσωπος ὀνειδιζόμενος, ὅτι χαλεπὴν ἔχει τὴν ὄψιν, 'μή μου <εἰς> τὸ εἶδος' ἔφη 'ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν πρόσεχε'.

22) Ὁ αὐτὸς ἀγόμενος ὑπὸ τοῦ δεσπότου εἰς μυλῶνα ἠρώτα· 'τί με ἄγεις;' ὁ δὲ εἶπεν· 'ἵνα χρήσιμος γένῃ'· 'τί οὖν' φησὶν 'οὐχὶ καὶ τοὺς υἱούς σου ὧδε ἄγεις;'

23) Ὁ αὐτὸς πυνθανομένου τυράννου, τί δήποτε οὐχ οἱ πλούσιοι πρὸς τοὺς σοφοὺς ἀπίασιν, ἀλλ' ἀνάπαλιν, εἶπεν· 'ὅτι οἱ σοφοὶ μὲν ἴσασιν, ὧν ἐστιν αὐτοῖς χρεία πρὸς τὸν βίον, οἱ δὲ οὐκ ἴσασιν, ἐπεὶ χρημάτων μᾶλλον ἢ σοφίας ἐπεμελοῦντο'.

Testimonia:

16) Vind. 76, Vat. 142: θανάσιμον ἔλεγε μελίκρατον] ἔλεγε θανάσιμον μελίκρατον Vat., ἔλεγε θανάσιμα μελίκρατα Vind.

17) Vat. 143: εἶπεν] ἔφησεν || ἑκάτερα] ἑκατέρωθεν rectius || τυγχάνει] τυγχάνουσιν.

18) Vind. 80, Vat. 146: διαφέρειν τῶν θηρίων] τῶν θηρίων διαφέρειν.

19) Vind. 86 (inter Aristidis apophthegmata), Vat. 54.

20) Vind. 84, Vat. 47: ὀνειδιζόμενος] ὀνειδιζόμενός ποτε Vat. || ὑπό τινος τῶν πλουσίων] om. Vat., ὑπό τινος πλουσίου Vind. || ἐμοὶ] ἀλλ' ἐμοὶ Vat. || συνιστορήσει] συνιστορεῖ Vat. || σοὶ] σοῦ Vind.

21) Vind. 89: εἰς τὸ εἶδος] τὸ εἶδος.

22) Vind. 90, Vat. 124: οὐχὶ] οὐ Vind. || ὧδε] ἐνθάδε Vind.

23) Vind. 97 et Vat. 6 inter Antisthenis effata (cf. n. 24), quae

---

16) ἑταιρίδας] ἑταίρας M.

17) om. V || σικύῳ] συκίω F || ἑκάτερα] ἑκάτερον F.

19) ἀχθόμενον] ἀχνύμενον F.

20) πλουσίων] πλησίον V.

21) εἰς addidi; cf. n. 19 || εἶδος] ἦθος F a m. pr. || ἔφη post ὄψιν offert M || ἀλλὰ MF.

22) μυλῶνα] μύλωνα MF.

23) om. V || πυνθανομένου] πυνθανόμενος MF || ἀπίασιν] ἀπιᾶσιν MF || εἶπεν] in M evanuit; idem in alia verba cadit, quo de habitu codicis semel monuisse sufficiat || ἔστιν M || χρημάτων μᾶλλον ἢ σοφίας] σοφίας μᾶλλον ἢ χρημάτων MF.

24) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, πῶς ἂν προςέλθοι πολιτείᾳ, ἔφη· ʻμήτε λίαν ἐγγύς, ἵνα μὴ κατακαῇ, μήτε πόῤῥω, ἵνα μὴ ῥιγοῖʼ.

25) Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ, ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος, παραγενόμενος εἰς Ῥόδον ἐσοφίστευσεν· ἐλθόντος δέ ποτε Δημοσθένους εἰς Ῥόδον καὶ ἀσπασαμένου αὐτὸν καὶ δραχμαῖς χιλίαις τιμήσαντος, δεξάμενος τὰ χρήματα ἐδάκρυσε· τοῦ δὲ παρακαλοῦντος αὐτὸν θαῤῥεῖν, ἴσως καὶ κάθοδον αὐτῷ διὰ τῆς σπουδῆς πέμπειν ʻοὐ μέλλωʼ ἔφη ʻδακρύειν, τοιαύτης πατρίδος ἐστερημένος, ἐν ᾗ καὶ οἱ ἐχθραίνοντές εἰσι τοιοῦτοι, ὥστε καὶ βοηθεῖν βούλεσθαι;ʼ

26) Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος λαμβάνειν ἔλεγε μισθὸν παρὰ τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τῶν μαθημάτων, οὐχ ὅπως τὸν βίον ἐπανορθώσῃ, ἀλλʼ ὅπως ἐκεῖνοι μάθωσιν εἰς τὰ καλὰ δαπανᾶν.

27) Ὁ αὐτὸς ἀνθρώπου τινὸς αὐτὸν ἀδικήσαντος καὶ περιφεύγοντος καὶ ἀπαντᾶν διατρεπομένου συντυχὼν ἅπαξ εἶπεν· ʻοὐ σὲ χρὴ ἐμὲ φεύγειν, ἀλλʼ ἐμὲ σὲ ὄντα φαῦλονʼ.

28) Ὁ αὐτὸς Πλάτωνος εἰςελθόντος πρὸς αὐτὸν ἀσθενοῦντα καὶ πυθομένου, πῶς διάγοι, ἔφη τὸν μὲν σπουδαῖον καὶ πυρέττοντα καλῶς ἔχειν, τὸν δὲ φαῦλον καὶ ὑγιαίνοντα κακῶς.

Testimonia:

quidem in Vind. Aesopi sententias (89—94) excipiunt (95—100) ‖ τυράννου] τοῦ τυράννου ‖ χρημάτων μᾶλλον ἢ σοφίας] μᾶλλον χρημάτων ἢ σοφίας Vind., μᾶλλον σοφίας ἢ χρημάτων Vat. ‖ ἐπεμελοῦντο] ἐπιμελοῖντο Vind.

24) Vind. 98 et Vat. 8 inter Antisthenis apophthegmata; cf. n. 23 ‖ προςέλθοι] προςέλθῃ Vind. ‖ ῥιγοῖ] ῥαγῇ Vind.

25) Vind. 104, Vat. 62: ἐσοφίστευσεν] ἐσοφίστευεν ‖ δὲ] οὖν ‖ Δημοσθένους] τοῦ Δημοσθένους Vat. ‖ αὐτὸν] αὐτῷ Vind. ‖ οὐ μέλλω — βούλεσθαι om. Vind., ubi post πέμπειν aliquot folia exciderunt ‖ ἐχθραίνοντες] ἐχθρεύοντες Vat.

26) Vat. 24: λαμβάνειν ἔλεγε μισθὸν παρὰ τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τῶν μαθημάτων] παρὰ τῶν μαθητῶν λαμβάνειν ἔφασκε μισθόν.

27) Vat. 27: τινὸς om. ‖ διατρεπομένου] διατρεπόμενον (quod correxi).

28) Vat. 30: ἀσθενοῦντα] μαλακῶς ἔχοντος (l. ἔχοντα) ‖ διάγοι] διάγει ‖ ὑγιαίνοντα] μὴ πυρέττοντα.

---

24) om. V.

25) (παραγενό)μενος inc. f. 19r M ‖ ἐσοφίστευσεν· ἐλθόντος δέ ποτε Δημοσθένους εἰς Ῥόδον] ἐσοφίστευε MF ‖ καὶ κάθοδον inc. f. 65r V, sed καὶ etiam in fine folii 64v extat ‖ οἱ om. V ‖ τοιοῦτοι] τοιούτοι M, καὶ τοιοῦτοι V.

26) Κυρηναῖος M, sed η pro ι m. rec. restituit ‖ παρὰ τῶν μαθητῶν] om. MF, ὑπὸ τῶν μαθητῶν V ‖ ὑπὲρ τῶν μαθημάτων om. V.

27) αὐτὸν ἀδικήσαντος] ἀδικήσαντος αὐτὸν V ‖ ἅπαξ inc. f. 315r F.

28) om. V.

29) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί περιγέγονεν αὐτῷ ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη· 'τὸ ἀδεῶς τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁμιλεῖν'.

30) Βίαντι τῷ σοφῷ εἰπόντος τινός, ὅτι ὁ δεῖνα περὶ σοῦ κακὰ λέγει, εἶπεν· 'οἱ τὰς μαχαίρας ποιοῦντες οὐκ αὐτοὶ ἀποκτείνουσιν, ἀλλ' οἱ χρώμενοι αὐταῖς ὑπὸ ἄλλων κατεσκευασμέναις· κἀμὲ νῦν οὐκ ἐκεῖνος λέγει κακῶς, ἀλλὰ σὺ ὁ χρώμενος τῇ ἐκείνου βλασφημίᾳ'.

31) Ὁ αὐτὸς εἰπόντος αὐτῷ τινος· 'λαλεῖς σὺ ἀπὸ τοιούτων γονέων γεγονώς'; 'ἀπ' ἐμοῦ με' εἶπεν 'ἀρίθμει'.

32) Διογένης καταμαθών τινα τῶν γνωρίμων μοχθηροῖς ἀνθρώποις ὁμιλοῦντα 'ἄτοπόν γε', εἶπεν, 'εἰ πλεῖν μὲν βουλόμενοι σύμπλους βελτίστους ἐπιλεξόμεθα, βιοῦν δὲ ὀρθῶς προαιρούμενοι κοινωνοὺς τοῦ βίου τοὺς τυχόντας αἱρησόμεθα'.

33) Ὁ αὐτὸς θεασάμενος μειράκιον ἄσωτον δεδαπανηκὸς τὰ πατρῷα καὶ ἄρτον μόνον ἐσθίον καὶ ὕδωρ πῖνον ἔφη· 'εἰ οὕτω κατὰ γνώμην ἠρίστας, οὐκ ἂν οὕτω κατ' ἀνάγκην ἐδείπνεις'.

34) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, διὰ τί ἐστι τὸ χρυσίον ὠχρόν, ἔφη· 'ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας'.

35) Ὁ αὐτὸς θεασάμενος ἑταιρίδος υἱὸν λίθους εἰς ὄχλον βάλλοντα 'οὐκ εὐλαβῇ', ἔφη, 'μή σου τὸν πατέρα πλήξῃς;'

Testimonia:

29) Vat. 36: περιγέγονεν αὐτῷ] αὐτῷ περιγέγονεν.

31) Vat. 151: λαλεῖς] καὶ λαλεῖς.

32) Vat. 197: βουλόμενοι] βουλόμενος || προαιρούμενοι] προαιρουμένοις.

33) Vat. 169: δεδαπανηκὸς] δεδαπανηκῶς || καὶ ἄρτον μόνον] καὶ ἐλαίας καὶ ἄρτον || ὕδωρ πῖνον] πίνοντα ὕδωρ || οὕτω — οὕτω] οὕτως — οὕτως || ἐδείπνεις] ἠρίστας.

34) Vat. 172: ἐστι τὸ χρυσίον ὠχρὸν] χρυσίον ὠχρόν ἐστιν || ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας] ἐπιβούλους ἔχει.

35) Vat. 178: ὄχλον] ὄχλους || ἔφη] ἔφη, σύ.

---

29) om. V.

30) Βίαντι] Βία FV, Βια M || κακὰ] τάδε κακὰ V || ἀποκτείνουσιν] ἀποκτένουσιν MFV, quae scriptura sequioris aevi auctorem prodit || ὑπἄλλων V.

31) om. V || τινὸς M || ἀπἐμοῦ M.

32) καταμαθὼν τινὰ M || ἐπιλεξόμεθα] ἐπιλεξώμεθα MF, ἐπιλεξοίμεθα V || τοὺς τυχόντας] τυχόντας V.

33) πίνον MFV || οὕτω — οὕτω] οὕτως — οὕτως M || ἀνάγκην spir. m. rec. M.

34) διατί M || τὸ χρυσίον] χρυσίον F.

36) Ὁ αὐτὸς προσελθόντος αὐτῷ τινος καὶ λέγοντος ὅτι 'ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει' εἶπε· 'μὴ θαύμαζε· καλῶς γὰρ λέγειν οὐκ ἔμαθεν'.

37) Ὁ αὐτὸς ἔφασκεν ἡδονὴν ἀληθινὴν εἶναι τὸ τὴν ψυχὴν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἱλαρότητι 'ἔχειν· 'ἄνευ γὰρ τούτου οὐδὲ τὰ Μίδου οὐδὲ τὰ Κροίσου χρήματα ὠφέλιμά ἐστιν· ἐὰν δέ τις ἢ ὑπὲρ μεγάλου ἢ ὑπὲρ μικροῦ λυπῆται, οὐκ εὐδαίμων, ἀλλὰ κακοδαίμων ἐστίν'.

38) Ὁ αὐτὸς ἀκούσας τινὸς λέγοντος, ὅτι χαλεπόν ἐστι τὸ ζῆν, 'οὐ μὲν οὖν' ἔφη 'τὸ ζῆν κακόν, ἀλλὰ τὸ ζῆν κακῶς'.

39) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, πῶς ἄν τις ἀμύνοιτο τὸν ἐχθρόν, ἔφη· 'εἰ σὺ καλὸς καὶ ἀγαθὸς γένοιο'.

40) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί κακὸν ἐν βίῳ, ἔφη· 'γυνὴ καλὴ τῷ εἴδει.'

41) Διογένης Ἀριστίππου θεασαμένου ποτὲ αὐτὸν ἐπὶ κρήνης λάχανα ἄγρια πλύνοντα καὶ εἰπόντος· 'ὦ Διόγενες, εἰ αὐλὰς πλουσίων ἐθεράπευες, οὐκ ἂν ταῦτα ἤσθιες' 'σὺ μέν, ὦ Ἀρίστιππε,' ἔφη, 'εἰ ταῦτα ἤσθιες, οὐκ ἂν αὐλὰς τυράννων ἐθεράπευες'.

42) Ὁ αὐτὸς ἐπί τινος ἐκφορᾶς θεασάμενος τὴν τοῦ μετηλλαχότος μητέρα τιλλομένην τὰς τρίχας καὶ βοῶσαν· 'ἀπώλεσα τὸν τροφέα καὶ γηροβοσκόν μου,' 'ὁρᾶτε' ἔφη 'τὸ γύναιον, πῶς οὐ τὸν υἱόν, ἀλλὰ τὸ βουκόλιον θρηνεῖ;'

43) Δημοσθένης πρός τινα φιλογέωργον εἶπεν· 'ἐὰν μὴ σὺ τὸν ἀγρὸν ἀπολέσῃς, αὐτὸς σὲ ἀπολέσει· ἀπώλεια γὰρ ἀνθρώπων στέρησις παιδείας'.

Testimonia:

36) Vat. 179: καλῶς γὰρ] καλῶς.

37) Vat. 181: γὰρ] δὲ || ὠφέλιμά ἐστιν] ὠφέλημα εἶναι.

38) Vat. 183: ὅτι χαλεπόν ἐστι] ὡς χαλεπόν.

39) Vat. 187: ἐρωτηθεὶς] ἐρωτώμενος || ἀμύνοιτο] ἀμύνεται (quod in ἀμύναιτο mutavi) || ἔφη] εἶπεν || σὺ] σύ γε || γένοιο] αὐτῷ γένοιο.

40) Vat. 189.

41) Vat. 192: πλουσίων] τυράννων || ἤσθιες] πλησθείης || μὲν] μὲν οὖν.

43) cf. quae de apophthegmate nostro ad Vat. 39 monui.

---

36) προσελθόντος] περιελθόντος M || δεῖνα σε M.

37) ὠφέλιμά ἐστιν] ὠφέλιμά εἰσιν F, ὠφελημά ἐστιν M || ἐὰν — ἐστὶν om. M.

38) om. V || οὔμεν M || τὸ ζῆν κακόν, ἀλλὰ om. M || ἀλλὰ τὸ ζῆν inter lineas codicis F librarius supplevit.

39) ἀμύνοιτο] ἀμύναιτο V.

41) ποτὲ om. V || ἐπικρήνης M a m. pr. || Ἀρίστιππε inc. f. 66r V.

42) om. V || ὁ αὐτὸς] Διογένης M || ἐπί τινος ἐκφορᾶς θεασάμενος] θεασάμενος ἐπί τινος ἐκφορᾶς F || τιλλομένην] τιλλωμένην F || γηροβοσκόν μου] γηρωβοσκόν (γηροβόσκον m. pr.) μου M, γηροβοσκούμενον F || ὁρᾶτε acc. m. rec. M || γύναιον] γάναιον F.

43) φιλογεωργὸν MV || ἀπολέσης M, sed o pro ω reposuit m. rec. || αὐτὸς σὲ ἀπολέσει] αὐτός σε ἂν ἀπολέση MF (in M librarius ἀπωλέση exaraverat, correxit m. rec.), αὐτό σε ἂν ἀπολέση V.

44) Ὁ αὐτὸς ἔλεγε πάντων εἶναι δυςχερέστατον τὸ ἀρέσαι πᾶσιν.

45) Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, τὸ μὲν κακὰ ὑπομεῖναι ἀνδραπόδου εἶναι, τὸ δὲ ἀγαθὰ ἀνδρῶν.

46) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τίς ἄριστος σύμβουλος, ἔφη· 'ὁ καιρός'.

47) Δημόκριτος τὴν φιλαργυρίαν ἔφη μητρόπολιν πάσης κακίας εἶναι.

48) Ὁ αὐτὸς ἰδὼν φθονερὸν λυπούμενον ἔφη· 'ἢ τούτῳ μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν.'

49) Δημοκρίτῳ ἔφη τις· 'διὰ τί μέγας ὢν μικρὰν ἔγημας γυναῖκα;' ὁ δὲ εἶπεν· 'ἐκλογὴν ποιησάμενος τοῦ κακοῦ τὸ ἔλαττον ᾑρετισάμην.'

50) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, διὰ τί ὀλίγους ἔχει φίλους, εἶπεν· 'ὅτι οὐ λίαν πλουτῶ.'

51) Ὁ αὐτὸς ἔφη· 'ὅςτις φίλον λυπούμενον ἔφυγεν, οὗτος οὐδὲ τοῦ χαίροντος ἀπολαύειν ἄξιος.'

52) Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος 'τῆς ἡλικίας' ἔφη 'τὸ μὲν ἀκμάζον ἔαρ ἐστί, θέρος δὲ καὶ μετόπωρον τὸ μετὰ τὴν ἀκμήν, χειμὼν δὲ τὸ γῆρας.'

53) Ζήνων ὁ φιλόσοφος εἶπε, τὴν μὲν ὅρασιν ἀπὸ τοῦ ἀέρος τὸ φῶς λαμβάνειν, τὴν δὲ ψυχὴν ἀπὸ τῶν μαθημάτων.'

Testimonia:

44) cf. Vat. 221 (ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί δυςκολώτατον ἐν βίῳ, εἶπε· 'τὸ πᾶσιν ἀρέσαι'), ubi nostrae sententiae testimonia protulimus.

45) Vat. 258, ubi ὁ αὐτὸς Demetrium Phalereum innuit || κακὰ ὑπομεῖναι] τὰ κακὰ ἐνεγκεῖν || ἀνδραπόδου] ἀνδραπόδων ex coni. edidi || ἀγαθὰ] τὰ ἀγαθά.

46) Vat. 260 (ὁ αὐτὸς = Δημήτριος ὁ Φαληρεύς).

47) Vat. 265: ἔφη] ἔλεγε || εἶναι om.

48) Vat. 266.

51) Vat. 273 (ὁ αὐτὸς = Εὐριπίδης) || οὗτος om.

52) Vat. 291: ἐστὶ] εἶναι || μετόπωρον] μετώπωρον || χειμὼν] χειμῶνα.

53) Vat. 297: ὁ φιλόσοφος om. || εἶπε] ἔφη || τὸ φῶς λαμβάνειν] λαμβάνειν τὸ φῶς.

---

44) δυςχερέστατον] δυςχερέστερον V.

45) om. V || ἀνδραπόδου] ἀνδραπο' (Δ) F; legendum videtur: ἀνδραπόδων || ἀγαθὰ] ἀγα (θ') M.

47) ἔφη μητρόπολιν] μητρόπολιν ἔφη MV || εἶναι om. V.

48) τούτῳ] τοῦτο V || ἄλλῳ] ἄλλο V || μέγα ἀγαθὸν] ἀγαθὸν MF.

49) τίς MFV || διατί MV || ἠρετισάμην M.

50) om. V || inc. f. 19v M || διατί M.

51) om. V.

52) in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium) || inc. f. 315v F || μετόπορον M.

53) in mg. σημείωσον (per comp.) M || τὴν inc. f. 66r V.

54) Ὁ αὐτὸς τοὺς τοῦ σώματος ἐπιμελουμένους, τῆς δὲ ψυχῆς ἀμελοῦντας ὁμοίους εἶναι ἔφη τοῖς ζητοῦσι μὲν ἐσθῆτα καθαρὰν φορεῖν, ῥυπῶσι δὲ καὶ αὐχμῶσιν.

55) Ὁ αὐτὸς ἰδὼν ἀκόλουθόν τινος τῶν γνωρίμων μεμαστιγωμένον 'ὁρῶ σου' ἔφη 'τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη.'

56) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, πῶς ἂν ἐλάχιστα ἁμαρτάνοι ὁ νέος, εἶπεν· 'εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοι, οὓς μάλιστα τιμᾷ καὶ αἰσχύνεται.'

57) Ζάλευκος ἐρωτηθείς, πῶς <ἂν> ἀναμάρτητος γένοιτό τις, ἔφη· 'εἰ ἐχθροὺς ἔχοι πολλούς· φοβούμενος γὰρ αὐτῶν τὰς παραστάσεις καὶ τὸν ἔλεγχον σπανίως ἂν πειρῷτο τὸ καλῶς ἔχον ὑπερβαίνειν.'

58) Θεόφραστος μεμφομένης αὐτὸν τῆς γυναικός, ὅτι τὸν υἱὸν οὐ προςίεται, ἄχρηστον ὄντα, καὶ λεγούσης, ὅτι ἐξ αὐτοῦ εἴη, ἀποπτύσας 'καὶ γὰρ ἐξ ἐμοῦ καὶ τοῦτο', εἶπεν, 'ἀλλ' οὐ χρήσιμον.'

59) Ὁ αὐτὸς ἰδὼν στρατόπεδον μέγα, μὴ ἔχον καλὸν στρατηγόν, ἔφη· 'πηλίκον θηρίον κεφαλὴν οὐκ ἔχει;'

60) Θεόκριτος πρὸς τὸν εἰπόντα αὐτῷ, διὰ τί οὐκ ἄγεται γυναῖκα, ἔφη ὅτι 'ἐὰν μὲν καλὴν γήμω, κοινὴν ἕξω, εἰ δὲ κακήν, ποινήν.'

Testimonia:

54) Vat. 299: τοὺς] τοὺς μὲν || εἶναι ἔφη] ἔφη εἶναι || ζητοῦσι μὲν ἐσθῆτα] ζητοῦσιν ἐσθῆτα μέν.

55) Vat. 300.

56) Vat. 304.

57) Vat. 305: Ζάλευκος] Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης || ἐρωτηθείς] ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος || ἂν om. || ἔφη] εἶπεν || εἰ] εἴ τις || ἔχοι] ἔχει || ἔχον] ἔχειν.

58) cf. adnotatio ad Vat. 25.

59) Vat. 281 (ὁ αὐτὸς = Ἐπαμεινώνδας): μέγα, μὴ ἔχον καλὸν στρατηγὸν] μέγα καὶ καλὸν στρατηγὸν οὐκ ἔχον || ἔφη· πηλίκον] ἡλίκον, εἶπε.

60) de sententia ad Vat. 2 egimus.

---

54) om. V.

55) ἀκόλουθον τινὸς M || σου post τοῦ θυμοῦ conlocat V.

57) Ζάλευκος] Σέλευκος F || ἂν om. MFV || ἐχθροὺς] post πολλοὺς offert V || ἔχοι] ἔχει MFV || ἔχον] ἔχειν F.

58) in mg. M (per comp.): ὡραῖον || μεμφομένης] μεμφόμενος MF || αὐτὸν] αὐτῷ V || υἱὸν] βίον V || ἐξ ἐμοῦ καὶ τοῦτο, εἶπεν] καὶ τοῦτο, εἶπεν, ἐξ ἐμοῦ V.

59) in mg. M: ὡραῖον (per scripturae compendium).

60) in mg. M (per comp.) ὡραῖον || διατί MV.

61) Θαλῆς ἐρωτηθείς, *a)* τί πρεσβύτατον ἁπάντων· 'Θεὸς' εἶπεν· 'ἀγέννητος γάρ·' *b)* κάλλιστον· 'κόσμος· ποίημα γὰρ Θεοῦ·' *c)* ταχύτατον· 'νοῦς· διὰ παντὸς γὰρ τρέχει·' *d)* ἰσχυρότατον· 'ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ ἁπάντων·' *e)* σοφώτατον· 'χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα.'

62) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, εἰ δύναται λανθάνειν Θεὸν ἄνθρωπος ἀδικῶν, ἔφη· 'ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενος.'

63) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, πῶς ἄν τις ἀτυχίαν ἄριστα φέροι, 'εἰ τοὺς ἐχθροὺς' ἔφη 'χείρονα πράττοντας βλέποι.'

64) Θεαρίδας ὁ Λάκων ξίφος ἀκονῶν καὶ ἐρωτώμενος, εἰ ὀξύ ἐστιν, ἔφη· 'ὀξύτερον διαβολῆς.'

65) Θεόφραστος ἔφη δεῖν μᾶλλον μνημονεύειν, ὑφ' ὧν καλῶς τις πέπονθεν ἢ ὑφ' ὧν κακῶς· 'καὶ γὰρ τὸ εὐχαριστεῖν τοῦ τιμωρεῖσθαι βελτίονος ἤθους ἐστίν.'

66) Ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν δακνόμενον ἐπὶ ταῖς ἑαυτοῦ ἁμαρτίαις καὶ μετα-

---

Testimonia:

61) Vat. 320: *a)* ἁπάντων] τῶν ὄντων || θεός, εἶπεν] εἶπε· θεός || *b)* ποίημα γὰρ] ποίημα || θεοῦ] τοῦ θεοῦ || inter *b)* et *c)* Vat. addit: μέγιστος· 'ὁ κόσμος' (l. μέγιστον· 'τόπος)· ἅπαντα γὰρ χωρεῖ' || *c)* νοῦς] ὁ νοῦς.

62) Vat. 316: δύναται λανθάνειν θεὸν ἄνθρωπος ἀδικῶν, ἔφη] λανθάνει τις ποιῶν τι τὸν θεόν, εἶπεν || ἀλλ' οὐδὲ] οὐδέ.

63) Vat. 321, ubi quinque quaestiones praemittuntur <τι δύσκολον, (ἔφη)· 'τὸ ἑαυτὸν γνῶναι·' τί εὔκολον· 'τὸ ἄλλῳ ὑποθέσθαι·' τί δὲ ἥδιστον· 'τὸ ἐπιτυγχάνειν·' τί δὲ θεῖον· 'τὸ μήτε ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχον·' τί δὲ δύσκολον εἴη τεθεαμένος· 'γέροντα [ἔφη] τύραννον'>, duo apophthegmata subiunguntur <πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν (βιώσοιμεν Cod.), 'ἐὰν ἃ τοῖς ἄλλοις [ἔφη] ἐπιτιμῶμεν αὐτοὶ μὴ δρῶμεν·' τίς εὐδαίμων· 'ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιής, τὴν δὲ ψυχὴν εὔπορος, τὴν δὲ φύσιν εὐπαίδευτος (ἀπαίδευτος Cod.)> || ἔφη] post τί δύσκολον exhibet Vat.

64) Vat 337: Θεαρίδας] Θεαριδᾶς.

65) Vat. 328: καλῶς] κακῶς || ἐστὶν] εἶναι.

66) Vat. 329.

---

61) om. F || Θαλῆς] Θάλης M || ποίημα inc. f. 67r V || διαπαντὸς M.

62) om. V || ὁ αὐτὸς] Θάλης F || οὐδὲ acc. m. rec. M.

63) φέροι] φέρη V || χείρονα] χαίρονα V || βλέποι] βλέπει V.

64) διαβολῆς] διαβολὴ V.

65) om. V || ὑφ' ὧν καλῶς τις πέπονθεν ἢ om. MF || ὑφῶν M || τὸ εὐχαριστεῖν] καὶ εὐχαριστεῖν F.

66) ὡραῖον (per comp.) in mg. M || ὁ αὐτὸς] Θεόφραστος V || ὡς πράξας, οὐκ ἂν ἥμαρτες] οὐκ ἂν ὡς πράξας ἥμαρτες MFV.

μελόμενον ἔφη· 'εἰ οὕτω μέλλων πράττειν τὰ φαῦλα ἐδάκνου, ὡς πράξας, οὐκ ἂν ἥμαρτες.'

67) Ἰσοκράτης ἔφη δεῖν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα μεμνῆσθαι μὲν τῶν προγεγενημένων, πράττειν δὲ τὰ ἐνεστῶτα, περὶ δὲ τῶν μελλόντων ἀσφαλίζεσθαι.

68) Κλεάνθης ἔλεγε τὴν φύσιν ἡμῖν δεδωκέναι ὦτα μὲν δύο, γλῶσσαν δὲ μίαν, ὅπως πλεῖστα ἀκούοντες ὀλίγα φθεγγώμεθα.

69) Ὁ αὐτὸς ἔλεγε τὸν φίλον δεῖν εὐεργετεῖν ἀεί, ἵνα μᾶλλον φίλος μένῃ, καὶ τὸν ἐχθρὸν ὁμοίως, ἵνα γένηται φίλος, καὶ φυλάσσεσθαι τῶν μὲν φίλων τὸν ψόγον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλήν.

70) Κλεόστρατος ὁ φιλοπότης, ὡς μεθύοντά τις αὐτὸν ἐνουθέτει λέγων. 'οὐκ αἰσχύνῃ μεθύων;' ἔφη [ἐκεῖνος]· 'σὺ δὲ οὐκ αἰσχύνῃ μεθύοντα νουθετῶν;'

71) Καλλίμαχος ἀκούσας ὅτι 'ὁ δεῖνά σε κακῶς ἐπὶ ἐμοῦ εἶπεν' ἔφη· 'εἰ μὴ σὺ ἡδέως ἤκουες, οὐκ ἂν ἐκεῖνος ἐλοιδόρει.'

72) Κικέρων εἶπε· 'καλῶς ποιεῖν ἁπλῆ εὐεργεσία ἐστὶ, λέγειν δὲ καὶ ποιεῖν διπλῆ.'

73) Λεωνίδης ὁ Λακεδαιμόνιος χωλὸν ἔχων τὸ σκέλος ἐπὶ παρατάξεως προῆγεν· εἰπόντων δέ τινων ὅτι 'οὕτως ὢν πῶς ἐπὶ παράταξιν ἀπῄεις;' εἶπεν· 'ἑστώτων γὰρ ἡ χρεία, ἀλλ' οὐ φευγόντων.'

74) Λοιδορούμενος Εὐριπίδης ὑπό τινος φαλακροῦ εἶπε· 'σὲ μὲν οὐχ ὑβρίσω, τὰς δὲ τρίχας σου ἐπαινέσω, ὅτι κακὸν κρανίον ἔφυγον.'

Testimonia:

67) Vat. 363: περὶ δὲ τῶν μελλόντων ἀσφαλίζεσθαι om.

69) Vat. 370 (ὁ αὐτὸς = Κλεόβουλος) ‖ ἔλεγε] ἔφη ‖ τὸν φίλον] τὸν μὲν φίλον ‖ φίλος μένῃ] ᾖ φίλος.

70) Vat. 371: ἐκεῖνος om.

72) Vat. 380: Κικέρων] Κικερὼν ‖ ἐστὶ om.

73) Vat. 389: ἐπὶ παρατάξεως] ἐπὶ παράταξιν ‖ οὕτως] τοιοῦτος ‖ ἑστώτων γὰρ ἡ χρεία, ἀλλ' οὐ φευγόντων] οὐ γὰρ φευγόντων, ἀλλὰ ἑστώτων χρεία.

---

67) Ἰσοκράτης] Σωκράτης V.

68) φθεγγώμεθα] φθεγγόμεθα F a m. pr.

69) om. V ‖ φίλον] φιλεῖν M.

70) ἐκεῖνος cancellis saepsi ‖ αἰσχύνῃ acc. m. rec. M.

71) ὁ acc. m. rec. M ‖ δεῖνα MFV.

72) inc. f. 67ᵛ V ‖ ἀπλὴ M ‖ διπλὴ M.

73) Λεωνίδης] Κεωνίδης V ‖ ἐπὶ παρατάξεως om. V ‖ ἐστώτων M ‖ χρεῖα M.

74) ἔφυγον] ἐξέφυγον V.

75) Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης τὸ μὲν ἀξιόχρεων ἔφη τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ οὐσίᾳ κεῖσθαι, τὸ δὲ ἀξιόπιστον ἐν τοῖς τρόποις.

76) Ξενοφῶν τὴν πενίαν αὐτοδίδακτον ἔλεγε φιλοσοφίαν· 'ἃ γὰρ ἐκείνη τοῖς λόγοις πείθει, ταῦτα τοῖς ἔργοις αὐτὴ ἀναγκάζει.'

77) Πλάτων ἐρωτηθείς, τί ἐστι φίλος, εἶπεν· 'ἄλλος οἷος ἐγώ.'

78) Ὁ αὐτός, εἴποτε ἑώρα τινὰ ἁμαρτάνοντα, 'ἐπισκεπτέον', ἔλεγε, 'μή ποτε καὶ ἐγὼ τοιούτῳ περιπέσω.'

79) Πλάτων τινὸς λέγοντος ὅτι 'τινὲς λοιδοροῦσί σε' ἔφη· 'ἀλλ' ἐγὼ οὕτω διάζω, ὥςτε ἀπιστεῖσθαι αὐτούς.'

80) Ὁ αὐτὸς παρεκελεύετο τοῖς νέοις τρία ταῦτα ἔχειν· ἐπὶ μὲν τῆς γλώττης σιγήν, ἐπὶ δὲ τῆς γνώμης σωφροσύνην καὶ ἐπὶ τοῦ προςώπου αἰδῶ.

81) Ὁ αὐτὸς ὀργιζόμενος τῷ οἰκέτῃ καὶ μέλλων αὐτὸν μαστιγοῦν, ἐπιστάντος Ξενοκράτους, ἔφη· 'λαβὼν τοῦτον μαστίγωσον· ἐγὼ γὰρ ὀργίζομαι.'

82) Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι τὸν παιδευόμενον ἀγαθὰ χρὴ φεύγειν κακῶν ἀνθρώπων φιλίαν καὶ ἀγαθῶν ἔχθραν.

Testimonia:

75) Vat. 401: ἀξιόχρεων] ἀξιόχρεον || ἔφη τῶν ἀνθρώπων] τῶν ἀνθρώπων ἔφη.

76) Vat. 414: αὐτοδίδακτον ἔλεγε] ἔλεγεν αὐτοδίδακτον || φιλοσοφίαν] φιλοσοφίαν εἶναι || ταῦτα τοῖς ἔργοις αὐτὴ] αὐτὴ (l. αὕτη) τοῖς ἔργοις.

77) Vat. 296, ubi Platoni Zeno substituitur || εἶπεν] ἔφη.

79) Vat. 431: Πλάτων τινὸς] Πλάτωνί τινος || οὕτω] οὕτως || διάζω] διδάξω, quod correxi.

80) Vat. 433: ἐπὶ μὲν — σωφροσύνην] ἐπὶ μὲν τῆς γνώμης σωφροσύνην, ἐπὶ δὲ τῆς γλώττης σιγὴν || καὶ ἐπὶ] ἐπὶ δέ.

81) Vat. 436ª, ubi Photii locum (I n. 96: ἄριστος γὰρ ὁ εἰπὼν ὅτι 'ἐμαστίγωσα ἄν σε, εἰ μὴ ἐθυμούμην,) in adnotatione critica tractavi.

82) Vind. 122 (Ὑπερίδης) et Vat. 460 (ὁ αὐτὸς = Πυθαγόρας): ἔλεγεν, ὅτι τὸν παιδευόμενον ἀγαθὰ χρὴ φεύγειν κακῶν ἀνθρώπων φιλίαν] ἔφη κακῶν ἀνθρώπων φεύγειν φιλίαν Vind., ἔλεγε φεύγειν κακῶν φιλίαν Vat.

---

75) inc. f. 316ʳ F || ἀξιόχρεων] ἀξιόχρεον V.

76—123) om. MF.

77) Πλάτων] Πάτων V.

79) διάζω] διδάξω.

81) inc. f. 68ʳ V.

82) τὸν παιδευόμενον] ὁ παιδευόμενος.

83) Περικλῆς ὁ Ἀθηναῖος λοιδοροῦντος αὐτόν τινος καὶ λέγοντος· 'ἐὰν ἓν εἴπῃς, δέκα ἀκούσῃ,' 'ἀλλὰ σύ' ἔφη 'δέκα ἐὰν εἴπῃς, οὐδὲ ἓν ἀκούσῃ.'

84) Πυθαγόρας ἔφη· 'τὸ εἰς πῦρ καὶ εἰς γυναῖκα ἐμπεσεῖν ἴσον ὑπάρχει.'

85) Πιττακὸς ὁ σοφὸς Βίαντα ἠρώτησε· 'τι δυςκολώτερον ἐν τῷ βίῳ;' τοῦ δὲ εἰπόντος· 'τὸ ἑαυτὸν γνῶναι' πάλιν ἤρετο· 'τί ῥᾴδιον;' καὶ πάλιν Βίας φησί· 'τὸ ἕτερον ψέξαι.'

86) Πύῤῥος ὁ Ἠπειρώτης ἐρωτηθείς, ποῖος αὐτοῦ τῶν υἱῶν διάδοχος τῆς βασιλείας ἔσται, εἶπεν· 'ὅςτις <ἂν> ὀξυτέραν ἔχῃ τὴν μάχαιραν.'

87) Ῥυμύλος ἐγκαλούμενος, ὅτι πονηροῖς σύνεστιν, ἔφη· 'καὶ ἰατροὶ τοῖς νοσοῦσιν, ἀλλ' αὐτοὶ ὑγιαίνουσι.'

88) Σωκράτης θεασάμενος Ἀρίστιππον ἠμφιεσμένον πολυτελῶς ἐμόλυνε τὴν καθέδραν, ἐφ' ἣν καθίζειν ἔμελλε· τοῦ δὲ Ἀριστίππου κατὰ τὸ ἀσφαλὲς οὕτω καθίσαντος 'νενόηκα', εἶπεν, 'ὅτι ἔχεις τὸ ἱμάτιον, καὶ οὐκ ἔχῃ ὑπ' αὐτοῦ.'

89) Ὁ αὐτὸς λοιδορούμενος ὑπό τινος ἀναισχύντου ἔφη· 'ὦ οὗτος· οὐ κόρας ἔχεις ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ πόρνας.'

90) Ὁ αὐτὸς ἔλεγε μόνον ἐκεῖνον βασιλέα εἶναι τὸν δυνάμενον ἄρχειν τῶν οἰκείων παθῶν.

91) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, εἰ κατασχεῖν δύναταί τις λόγον ἀπόῤῥητον, ἔφη· 'ὅςτις διάπυρον ἄνθρακα τῇ γλώσσῃ κατασχεῖν δυνήσεται.'

92) Σωκράτης ἐρωτηθείς· 'τίς σοι πλουσιώτερος εἶναι δοκεῖ;' εἶπεν· 'ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος· αὐτάρκεια γάρ ἐστι φύσεως πλοῦτος.'

93) Ὁ αὐτὸς καταδικασθεὶς ὑπὸ Ἀθηναίων κρημνισθῆναι, [καὶ] τῆς γυναικὸς ἐπεμβαινούσης καὶ λεγούσης· 'ὦ Σώκρατες, ἀδίκως ἀποθνήσκεις' εἶπε· 'σὺ οὖν ἐβούλου με δικαίως ἀποθανεῖν;'

Testimonia:

85) Vat. 456: δυςκολώτερον] δυςχερέστερον ‖ ἤρετο] εἴρετο ‖ τί ῥᾴδιον] τί δὲ ῥᾴδιον ‖ ἕτερον] ἑαυτόν.

86) Vat. 466: ἐρωτηθεὶς] ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος ‖ ἔχῃ] ἔχει.

87) sententiam ad Vat. 37 inlustravimus.

88) Vat. 493: ἐμόλυνε] ἐμόλυνεν ‖ ἔμελλε] ἔμελλεν ‖ οὕτω om. ‖ νενόηκα· εἶπεν] εἶπε· νενόηκα ‖ ἔχεις] ἔχει.

90) Vat. 472: ἔλεγε μόνον ἐκεῖνον] ἔλεγεν ἐκεῖνον μόνον.

91) Vat. 475: γλώσσῃ] γλώττῃ.

92) Vat. 476.

93) Vat. 478: κρημνισθῆναι] κατακριμνισθῆναι (ubi κατακρημνισθῆναι

---

83) αὐτὸν τινὸς V.

86) ὁ Ἠπειρώτης] δυπειρώτης V ‖ ἂν om. V ‖ ἔχῃ] ἔχει V.

88) inc. f. 67ᵛ V ‖ νενόηκα] νενίκηκα V.

93) καὶ cancellis saepsi.

94) Ὁ αὐτὸς ἔφη τοὺς ἄλλους ζῆν ἵνα ἐσθίωσιν, ἑαυτὸν δὲ ἐσθίειν ἵνα ζῇ.

95) Ὁ αὐτὸς ἰδὼν πλούσιον ἀπαίδευτον 'ἰδοὺ' φησὶ 'τὸ χρυσοῦν ἀνδράποδον.'

96) Σεκοῦνδος ὁ σοφὸς ἐρωτηθείς, τί ἐστι γυνή, εἶπεν· 'ἀνδρὸς ναυάγιον, οἴκου ζάλη, καθημερινὴ ζημία, αὐθαίρετος μάχη, συνεστιώμενον θηρίον, συγκαθημένη μέριμνα, ζῷον πονηρόν, ἀναγκαῖον κακόν.'

97) Ὁ αὐτὸς ἔφη· 'ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημά ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀπομαθεῖν τὰ κακά, πράττειν δὲ τὰ χρηστά.'

98) Σόλων ἐρωτηθείς, διὰ τί κατὰ τυπτόντων τοὺς πατέρας νόμους οὐκ ἔθηκεν; ἔφη· 'διὰ τὸ ἀπελπίσαι τοιούτους τινὰς ἔσεσθαι.'

99) Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, ποία πόλις ἄριστα διοικεῖται, ἔφη· 'ἐν ᾗ οἱ μὲν ἄνθρωποι νόμοι, οἱ δὲ νόμοι ἄνθρωποι.'

100) Ὑπερίδης ἔφη δεῖν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἃ φρονεῖ, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἃ ποιεῖ.

---

101) Θεανὼ ἔφη· 'περὶ ὧν λέγειν καλόν, περὶ τούτων σιωπᾶν αἰσχρόν, καὶ περὶ ὧν αἰσχρὸν λέγειν, περὶ τούτων σιωπᾶν καλόν.'

102) Σαμία γυνὴ πότην ἔχουσα ἄνδρα εἶπεν· 'οὐ χρὴ παννύχιον πίνειν

Testimonia:

correxi) || καὶ om. || γυναικὸς] γυναικὸς Ξανθίππης || ἐπεμβαινούσης] κλαιούσης || εἶπε] εἶπε πρὸς αὐτὴν || ἀποθανεῖν] ἀποθνήσκειν.

94) Vat. 479: ἔφη τοὺς ἄλλους] τοὺς ἄλλους ἔφησε.

95) Vat. 484: ἀνδράποδον] ἀπαίδευτον (l. πρόβατον).

98) Vat. 506: κατὰ πατροκτόνου] κατὰ τυπτόντων τοὺς πατέρας || εἶπε] ἔφη || τοιούτους τινὰς ἔσεσθαι om.

100) Vind. 121, Vat. 538: ἀγαθὸν ἄνδρα] ἀγαθόν.

101) Vind. 179, Vat. 574: Θεανὼ ἔφη] om. Vind., Θεανὼ ἡ Πυθαγορικὴ ἔφη Vat. || αἰσχρὸν λέγειν] λέγειν αἰσχρὸν Vat.

102) Vind. 189: πότην] φιλοπότην || εἶπεν] ἔφη || φησὶν] ἔφη (post σε διδάξας) || ἡ δὲ 'μενοῦνγε' ἔφη] ἐκείνη μὲν οὖν falso.

---

95) inc. f. 68r V.

98) Σόλων] Δόλων V || διατί V.

102) ἀπόλοιτό φησι V || ἡ δὲ supplevi; malim: ἡ δέ· 'ὁ σὲ μὲν οὖν μὴ διδάξας' cum codice Laurentiano Plut. LXXXVII n. 16 f. 68r (ubi ἔφη habes pro εἶπεν et pro φησὶν, — post σε διδάξας — legitur: ἔφη).

βουληφόρον ἄνδρα·' ὁ δὲ 'ἀπόλοιτο' φησὶν 'ὁ γράμματά σε διδάξας· <ἡ δὲ> 'μενοῦν γε' ἔφη· 'ὁ σὲ μὴ διδάξας.'

---

103) Μένανδρος ὁ τῶν κωμῳδιῶν ποιητὴς ἔφη·

μακάριος, ὅςτις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει·
χρῆται γὰρ οὗτος, εἰς ἃ δεῖ, ταύτῃ καλῶς.

104) Σωτάδης ἔφη·

ὁ πένης ἐλεεῖται, ὁ <δὲ> πλούσιος φθονεῖται,
ὁ μέσος δέ κεκραμένος βίος δίκαιός ἐστιν·
αὐτάρκεια γάρ ἐστι πρὸς [πᾶσαν] ἡδονὴν δικαία.

105) [Ὁ αὐτὸς ἔφη·] ἐν πόλει μήτε ὡς λέων ἀναστρέφου μήτε ὡς κώνωψ· τὸ μὲν γὰρ ἐκπατεῖται, τὸ δὲ καιροφυλακεῖται.

106) [Ὁ αὐτὸς ἔφη·] ἀπορῆσαι καὶ τῆς ἐφημέρου τροφῆς ἄμεινον ἢ πρὸς ἀκολασίαν εὐπορῆσαι.

107) Ὥςπερ αἱρετώτερόν ἐστι λίθον εἰκῇ βάλλειν ἢ λόγον, οὕτω κρεῖττόν ἐστι τῷ ποδὶ διολισθαίνειν ἢ τῇ γλώσσῃ.

108) Οὔτε ἐν ἰχθύσι φωνὴν οὔτε ἐν ἀπαιδεύτοις ἀρετὴν δεῖ ζητεῖν.

109) Οὔτε τὸν ἄῤῥωστον χρυσῆ ὠφελεῖ κλίνη οὔτε τὸν ἀνόητον ἡ ἐπίσημος εὐτυχία.

110) Ἀχάριστον εὐεργετεῖν καὶ νεκρὸν μυρίζειν ἐν ἴσῳ κεῖται.

111) Ὁ γέλως, ἐὰν μὴ ᾖ γέλωτος ἄξιος,
αὐτοῦ πέφυκε τοῦ γελῶντος κατάγελως.

112) Ὑπούλου ἀνδρὸς καθάπερ κακοῦ κυνὸς δεῖ τὴν σιγὴν ἢ τὴν φωνὴν εὐλαβεῖσθαι.

113) Ἐν πολέμῳ μὲν σίδηρος πρὸς ἀσφάλειαν χρυσοῦ κρείττων, ἐν δὲ τῷ ζῆν λόγος πλούτου διαφέρει.

Testimonia:

105) Photius II n. 231, ubi sententia tamquam locus communis proponitur.

107) Cf. Photius II n. 101 βέλτιον λίθον βαλεῖν εἰκῇ ἢ λόγον et Vat. 382 ὁ αὐτὸς (Κράτης ὁ Κυνικὸς) ἔφη κρεῖττον εἶναι τῷ ποδὶ ὀλισθῆσαι ἢ τῇ γλώττῃ cl. n. 483 Σωκράτης ἀκαίρως τινὸς ἀδολεσχοῦντος 'κρεῖττον' ἔφησε 'τῷ ποδὶ διολισθαίνειν ἢ τῇ γλώττῃ κτλ.

---

103) inc. f. 68v V || v. 1 καινοῦν V.

104) v. 1 δὲ om. V || 2 δίκαιος ἐστὶν V || 3 πᾶσαν delendum esse significavi.

105) verba ὁ αὐτὸς ἔφη delenda esse indicavi.

106) ὁ αὐτὸς ἔφη cancellis saepsi.

112) δεῖ] δεῖτε V.

114) Τῶν νοσούντων ἰατρούς, τῶν δὲ ἀτυχούντων φίλους δεῖ προνοεῖν.

115) Οὔτε πλέοντας παρὰ τόπον ὁρμεῖν οὔτε βιοῦντας παρανόμως ζῆν [βιοῦντας] ἀκίνδυνον.

116) Ἄνθρωπος ὥςπερ ὄργανον ἀνέσει καὶ ἐπιτάσει ἁρμοττόμενος ἡδίων γίνεται.

117) Ἐν μὲν εὐδίᾳ σπάνιον τό ναυαγῆσαι, ἐν δὲ εὐβουλίᾳ τὸ ἀτυχῆσαι.

118) Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως.

119) Κακὸν ἀνάγκη, ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη ζῆν μετὰ ἀνάγκης.

120) Ἀδικοῦντα λαθεῖν μὲν δύςκολον, πίστιν δὲ λαβεῖν ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ἀδύνατον.

121) <Δ>οῦλος κτῆμα μὲν ἀναγκαῖον, ἀγαθὸν δὲ οὔ.

122) Μή σε παύσῃ τοῦ εὐεργετεῖν ἀχάριστος ἄνθρωπος.

123) <Ἐ>ν μὲν τοῖς κατόπτροις ὁ τῆς ὄψεως, ἐν δὲ τῇ ὁμιλίᾳ ὁ τῆς ψυχῆς χαρακτὴρ δείκνυται.

Testimonia:

114) Cf. Vat. 537 Τιμόθεος ἔφη· 'ὥςπερ τοῖς νοσοῦσιν οἱ ἰατροὶ σωτῆρές εἰσιν, οὕτω καὶ τοῖς ἀδικουμένοις συνόμιλοι', sed recte Vind. 113 aliique sententiae testes οἱ νόμοι pro συνόμιλοι offerunt.

123) Cf. Photius II n. 18.

---

113) inc. f. 70r V.
115) ὁρμεῖν] ὁρμᾶν V || βιοῦντας inclusi.
116) ἁρμοττόμενος] ἁρματτάμενος V.
117) ναυαγῆσαι] ναυαγίσαι V.
121) δοῦλος] οὖλος V (sine littera initiali).
123) ἐν] 'ν V, ubi librarius litteram initialem adpingere neglexit.

In parte, quam libri MF tradiderunt (1—75), apophthegmatum auctores alphabetico litterarum ordine ita sunt digesti, ut sola nominum principia respiciantur: Ἀλέξανδρος (1—7), Ἀναξαγόρας (8), Ἀντίγονος (9), Ἀνάχαρσις (10—12), Ἀριστοτέλης (13—19), Ἀριστείδης (20), Αἴσωπος (21—24), Αἰσχίνης (25), Ἀρίστιππος (26—29), Βίας (30—31), Διογένης (32—42), Δημοσθένης (43—46), Δημόκριτος (47—51), Ἐρατοσθένης (52), Ζήνων (53—56), Ζάλευκος (57), Θεόφραστος$_{\alpha}$ (58—59), Θεόκριτος (60), Θαλῆς (61—63), Θεαρίδας (64), Θεόφραστος$_{\beta}$ (65—66), Ἰσοκράτης (67), Κλεάνθης (68—69), Κλεόστρατος (70), Καλλίμαχος (71), Κικέρων (72), Λεωνίδης (73), Λυκοῦργος (75). Excipienda est sententia 74, quae propter primi verbi litteram initialem (Λ) inter Leonidae et Lycurgi effata se insinuavit, quemadmodum etiam Florilegium Monacense Euripidis dicto inter Leonidae et Menandri apophthegmata locum concessit: n. 214 (Stobaei Floril. ed. Meineke, vol. IV p. 284).

Codicis V supplementum eadem natione dicta Xenophontis (76), Platonis (77—82), Periclis (83), Pythagorae (84), Pittaci (85), Pyrrhi (86), Romuli (87), Socratis (88—95), Secundi (96—97), Solonis (98—99), Hyperidis (100) praebet, neque quidquam n. 101 (Θεανώ) et 102 (Σαμία γυνή) offendunt, cum virorum apophthegmata optimo iure mulierum sententiae excipiant cf. Vind. 166—190, Vat. 564—577, Mon. 268—270.

Suspicionem gnomae 103—125 adferunt, ut quae a sylloges nostrae compositione prorsus abhorreant; neque enim in litteras ita diguntur, ut cum n. 1—102 quodammodo conspirent, ubi praeter n. 74 effata habes apte conexa, neque inter se ulla ratione cohaerent, siquidem orationi solutae (105—110 et 112—123) versus (103. 104. 111) intexuntur, auctoris nomen quattuor dictis praemittitur (103—106), sententiae 17 (107—123) lemmate carent, in gnomis disponendis neque primae litterae neque argumenti ratio ducitur. Quae cum ita sint, n. 103—123 corpusculo, quod n. 1—102 complectitur, prave adhaesisse adparet.

Quodsi pannus adsutus in disquisitionem venit, primum lemmata in angustum coguntur, cum codicis memoria, quae quidem n. 105—106 ad Sotadem referat, manifesto mendo laboret: omnino prosae orationis fragmenta nusquam Sotadi adsignantur, neque dubitari potest, quin n. 104 erroris ansam dederit; itaque verba ὁ αὐτὸς ἔφη et n. 105 et n. 106 recte mihi inclusisse videor. Deinde Gnomologii ea est ratio, ut plures sententiae etiamnunc certis auctoribus vindicari possint:

n. 103) Menandri reliquiis inseruit (fr. 114) Kockius (Comicorum Atticorum Fragmenta vol. III p. 34), qui Meinekium secutus falso Antonii Gnomologi testimonium profert; Maximus 12 p. 571 (ed. Combefis) haec habet:

ψυχὴν ἔχειν δεῖ πλουσίαν· τὰ δὲ χρήματα
ταῦτ' ἔστιν ὄψις, παραπέτασμα βίου·
μακάριος, ὅςτις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει·
χρῆται γὰρ οὗτος, εἰς ἃ δεῖ, ταῦτα καλῶς.
ὅςτις ὑπέχει χρυσίῳ τὴν χεῖρα,
κἂν μὴ φησί, πονηρὰ βουλεύεται·
οὐ πώποτε ἐζήλωσα πλουτοῦντα σφόδρα
ἄνθρωπον, ἀπολαύοντα μηδὲν ὧν ἔχει·
λέγεις, ἃ δὲ λέγεις, ἕνεκα τοῦ λαβεῖν λέγεις,

recte tamen universam versuum seriem in eclogas dissecant codices Vaticani Gr. n. 741 et 385:

v. 1 sq.) = Menander fr. 1094 (sive Antiphanes fr. 327 sive Alexis fr. 340): τοῦ βίου pro βίου optime suppeditat Stobaeus Flor. XCIII 1;

v. 3 sq.) = Menander fr. 114, ubi genuinam scripturam ταύτῃ pro ταῦτα idem Stobaeus servat Flor. XCIV 7 et CIII 7 (τούτοις habet Maximi codex Vaticanus n. 385)[1];

v. 5 sq.) = Menander fr. 309, ubi Stobaei lectio (Flor. X 20) recte est expressa: ὅςτις ὑπέχει χρυσίῳ | τὴν χεῖρα, κἂν μὴ φῇ, πονηρὰ βούλεται. Apud Maximum φῇ offert Vat. 741 (alter codex vocem plane omittit), βούληται (pro βουλεύεται) Vat. 385; scripturam βουλεύεται praebet etiam Apostolius (sive potius Arsenius) XIII 10ᶜ p. 572 (Leutsch)[2];

v. 7 sqq.) in duo fragmenta dispescit Stobaeus: *a)* 7 sq. (Flor. XVI 7 et XCIII 20) = Menander fr. 624 (sive Antiphanes fr. 328); *b)* 9 (Flor. X 6 sive Apostolius X 52ᵃ) = Menander fr. 776. — V. 7 οὐπώποτ' praeter Stobaeum etiam Maximi codices adgnoscunt, v. 8 μηδενὸς falso exhibet Vat. 385.

n. 104) ad Sotadem refert Stobaeus Flor. CIII, unde v. 1 ὁ δὲ πλούσιος pro ὁ πλούσιος recepi; v. 2 βίος κεχραμένος habes, v. 3 metri

---

[1]) Verba μακάριος, ὃς οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει· χρῆται γὰρ εἰς ἃ δεῖ καλῶς inter Democratis sententias ex codice Barberino recepit Lucas Holstenius, sed in libro Palatino illius dicti nec vola nec vestigium comparet cf. I. C. Orellius, Opuscula Graecorum veterum sententiosa et moralia, vol. I (L. 1819) p. 501.

[2]) Corpus Paroemiographorum Graecorum ed. Schneidewin-Leutsch, vol. II (Gottingae 1851).

compagibus ruptis legitur: αὐτάρκεια γὰρ πρὸς πᾶσιν ἡδονὴ δικαία, neque quidquam Apostolii scriptura (XII 97ᵉ p. 568) iuvat: αὐτάρκεια γὰρ πᾶσιν ἡδονὴ δικαία.

n. 105) = Metrodorus fr. 60 (ed. Koerte) ex Stobaei Flor. XLV 26[1]).

n. 108) Sexto tribuunt Antonius I 9 p. 12, 14 (Gesner) et Maximus 60 p. 670, Plutarcho Maximus 17 p. 584 et Ioannes Damascenus Exc. Flor. II 13, 132 (Stobaei Florilegium ed. Meineke, vol. IV p. 225, 18 sq.).

οὔτε — οὔτε] οὔτ' — οὔτ' Damasc. ‖ ζητεῖν] ἐπιζητεῖν Ant. et Max. 60.

n. 109) exhibet Demophilus Simil. 47, lemmate ἐκ τῶν Ἀριστωνύμου τομαρίων ornat Stobaeus Flor. CIII 31, Socrati idem vindicat Flor. XCIV 13, ad Plutarchum auctorem referunt Antonius I 70 p. 70, 20 et Maximus 18 p. 589, — denique Lycurgo Apostolius XIII 68ᶜ (p. 594) adsignat manifesto errore, si quidem auctoris nomen ex sequenti sententia (XIII 68ᵈ) inrepsit: οὐ τὸ πλουτεῖν καλόν, ἀλλὰ τὸ ἐκ καλῶν πλουτεῖν (= Stobaeus XCIV 17), cui inscriptio (Ἀπολωλύκου!) ex n. 68ᵉ falso adhaesit (οὐ τὸ πένεσθαι κατὰ φύσιν αἰσχρόν, ἀλλὰ τὸ δι' αἰσχρὰν αἰτίαν πένεσθαι ὄνειδος), ubi lemma: Ἀπολλώνιος Λύκῳ adgnoscit Stobaeus Flor. XCV 9, omittit Apostolius.

ἀρρώστον] ἀρρωστοῦντα Stob. 103, Ant. Max. ‖ χρυσῆ] ἡ χρυσῆ Demoph., Stob. 94, Apost., ἡ χρυσόπους Stob. 103, Ant. Max. ‖ οὔτε] οὔτ' αὖ Stob. 103 ‖ ἡ ἐπίσημος] ἐπίσημος Demoph.

n. 110) Socrati adscribit Ioannes Damascenus Exc. Flor. II 12, 33 p. 187, 26 sq., Plutarcho Antonius I 29 p. 36, 37 et Maximus 8 iu cod. Vatic. 741 f. 30ᵛ (= Vatic. 385 f. 23ʳ), Gregorii Nazianzeni sententiae subiungit Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 8.

ἐν ἴσῳ κεῖται] ἐν ἴσῳ θετέον Georg.

n. 111) ex Comparatione Menandri et Philistionis (v. 157 sq. p. 30 ed. Studemund)[2]) inter Menandri fragmenta (n. 1098) recepit Kockius, qui pro codicum memoria: ὁ γέλως ἂν μὴ ᾖ τοῦ γέλωτος ἄξιος | αὐτὸς πέφυκε τοῦ γέλωτος κατάγελος cum Rigaltio et Rutgersio edidit: ὁ μὴ γέλωτος ἄξιος ἂν ᾖ γέλως | αὐτὸς πέφυκε τοῦ γέλωτος κατάγελως.

---

[1]) Metrodori Epicurei fragmenta collegit, scriptoris incerti Epicurei commentarium moralem subiecit Alfredus Koerte (Jahrbücher f. class. Philologie. Siebzehnter Supplementband — L. 1890 — p. 531 sqq.).

[2]) Index lectionum in Universitate Vratislaviensi per aestatem anni MDCCCLXXXVII — habendarum.

Genuinam scripturam a V oblatam v. 1 reponebat Studemund, v. 2 coniectura adsecutus est A. Nauckius[1]), qui v. 1 temptabat: ὁ μὴ γέλωτος ἄξιος φανεὶς γέλως vel ἂν μὴ γέλωτος ἄξιος φανῇ γέλως.

n. 112) = Demophilus Simil. 9; — Socrati tribuere videtur[2]) Antonius I 73 p. 73, 41, Isocrati vel Aristoteli Maximi editio Combefisiana 20 p. 597 adscribit, sed Socratem auctorem codices nostri (Vatic. n. 741 et 385) adgnoscunt.

ὑπούλου] φαύλου Demoph. Ant. Max. || κακοῦ κυνὸς] κυνὸς κακοῦ Demoph., κυνὸς σιγηροῦ Ant. Max. || δεῖ] μᾶλλον δεῖ Demoph.

n. 113) Socrati reddunt Stobaeus Flor. LXXXI 12 (sive potius Anthol. II 4, 13, vol. II p. 30, 1 sq. Wachsmuth) et Apostolius VII 16ⁿ (p. 400), Plutarcho Maximus 12 p. 568 vindicat.

ἐν πολέμῳ μὲν] ἐν μὲν πολέμῳ Stob. Max. Apost. || σίδηρος post πρὸς ἀσφάλειαν ponunt Stob. Max. Apost. || κρείττων] κρείσσων Max. || λόγος] ὁ λόγος Stob. Max. Apost. || πλούτου] τοῦ πλούτου Stob. Max. (nec tamen in Vat. 385), Apost. || διαφέρει] om. Stob. Max. Apost.

n. 114) cum parva lectionis varietate praebent Stobaeus Flor. CXIII 16 (Σωκράτους), Antonius I 56 p. 62, 23 (Δημοκρίτου) et I 70 p. 70, 21 (Πλουτάρχου), Maximus 18 p. 589 (Πλουτάρχου).

τῶν νοσούντων] τοῖς μὲν νοσοῦσιν Stob. Ant. Max. || τῶν δὲ ἀτυχούντων] τοῖς δ' (δὲ Ant. Max.) ἀτυχοῦσι Stob. Ant. Max. || προνοεῖν] παραινεῖν Stob., παρεῖναι Max., συμπαρεῖναι Ant.

n. 115) Gregorii Nazianzeni reliquiis inserit Maximus 58 p. 667, sed lemma Πλουτάρχου distincte offert codex Vaticanus Gr. n. 741.

τόπον] πόντον Max. in Vat. 741 (πόντου m. pr.) et 385 || ὁρμεῖν] ὁρμεῖν ἀσφαλὲς Max. || βιοῦντας] ζῶντας Max. (ζῶντα Vat. 741 et 385) || παρανόμως] παρὰ νόμον Max. (om. Vat. 741 et 385) || ζῆν βιοῦντας] βιοῦν Max.

n. 116) = Demophilus Simil. 4. — Idem dictum Socrati adtribuit Stobaeus Flor. III 91, simillimum ex Plutarcho profert Maximus

---

1) Intelligenzblatt zur Allgemeinen Litteratur-Zeitung (Halis 1847) p. 497.

2) Sententiam lemmate destitutam hoc excipit (l. 42) apophthegma, et ipsum inscriptione carens, quod quidem ad Socratem pertinere aliunde constet (cf. Gnom. Vat. n. 475 et App. Gnom. n. 91) ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τίς κατασχεῖν δύναται λόγον ἀπόρρητον, ἔφη· 'ὅςτις καὶ διάπηρον (l. διάπυρον) ἄνθρακα τῇ γλώσσῃ κατασχεῖν δυνήσεται', — praemittitur l. 39 sq. Ἀριστοτέλης ἐρωτηθείς, 'διὰ ποίαν αἰτίαν τοὺς ἄλλους διδάσκων λέγειν αὐτὸς σιωπᾷς'; ἔφη· 'καὶ γὰρ ἡ ἀκόνη αὐτὴ μὲν οὐ τέμνει, τὰ δὲ ξίφη ὀξέα ποιεῖ, ubi Isocratis dictum (cf. ad Gnom. Vat. n. 356) Aristotelis nomeu mentitur.

32 p. 621, eademque est ratio apud Antonium, ubi Democriti sententia praegressa sine auctoris nomine haec leguntur II 45 p. 118, 7 sqq. φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥᾳθυμία· φαυλότητα δὲ ἐπανορθοῖ διδαχή· καὶ τὰ μὲν ῥᾴδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χαλεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἁλίσκεται (= Plutarchus de educ. puer. 4 p. 2 D)[1]· ὥςπερ γὰρ ὄργανον ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν λαμβάνον ἡδὺ γίνεται, οὕτω καὶ βίος.

ἄνθρωπος] ὁ βίος Demoph. Stob., οὕτω καὶ βίος (in apophthegmatis exitu) Ant. Max. || ἀνέσει καὶ ἐπιτάσει ἁρμοττόμενος] ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν λαμβάνον Ant. Max. || ἡδίων] ἡδὺ Ant. Max.

n. 117) = Demophilus Simil. 56.

ἐν δὲ εὐβουλίᾳ τὸ ἀτυχῆσαι] ἐν δὲ τῇ ἀβουλίᾳ τὸ μὴ ναυαγῆσαι Demoph.

n. 118) = Sextus n. 399 p. XXVI sive Clitarchus n. 123 p. XLIII (Elter)[2] non sine lectionis varietate. Nostram scripturam exhibet Epicurus apud Laertium Diogenem X 132[3] διὸ καὶ φιλοσοφίας τιμιώτερον ὑπάρχει φρόνησις, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ πᾶσαι πεφύκασιν ἀρεταί, διδάσκουσα ὡς οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως <οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως> ἄνευ τοῦ ἡδέως cf. Cicero de Fin. I 18, 57 (fr. 397 p. 272, 13 sq. Usener) clamat Epicurus..... non posse iucunde vivi, nisi sapienter honeste iusteque vivatur, nec sapienter honeste iuste nisi iucunde. Plenius Epicurus apud Laertium Diogenem X 140 (Sent. V p. 72, 10 sqq. Usener; addatur nota p. 395): οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως <οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως> ἄνευ τοῦ ἡδέως· ὅτῳ δ' ἓν τούτων μὴ ὑπάρχει οἷον ζῆν φρονίμως, καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὑπάρχει, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν cf. etiam Ἐπικούρου προςφώνησις (ed. C. Wotke) n. 5 ('Wiener Studien' vol. X -- 1888 — p. 191, 13 sq.) οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως· ὅπου δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν.

ἡδέως] κατὰ θεὸν Sext., εὐκλεῶς Clit. || φρονίμως] σωφρόνως Sext. Clit. || in fine Sext. et Clit. addunt: πράττειν.

---

[1]) Ad Democritum rettulit Mullachius Fragm. Philos. Gr. vol. I (1860) p. 348 (n. 130); etiam praeceptum Democriteum (l. 6) δεῖ τοὺς πόνους διώκειν, ἀνθ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνεται τοῖς ἀνθρώποις ex Plutarcho fluxit cf. adv. Colot. XXXII 2 p. 1126 A ὧν Δημόκριτος μὲν παραινεῖ τήν τε πολιτικὴν τέχνην μεγίστην οὖσαν ἐκδιδάσκεσθαι, καὶ τοὺς πόνους διώκειν, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις.

[2]) Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Pontici sententiae ab Antonio Elter editae (L. 1892). Editoris munus gratissimum et acceptissimum opusculo nostro iam absoluto pervolvere et in plagulis emendandis adhibere licuit.

[3]) Epicurea edidit Hermannus Usener (Lipsiae 1887) p. 64.

n. 119) = Epicurus n. 9 (p. 191, 23 sq. Wotke). Latine reddidit Seneca epist. 12, 10 (fr. 487 p. 306 Usener).

n. 120) = Epicurus n. 7 (p. 191, 19 sq. Wotke) et Sextus n. 569 p. XXXV (Elter).

λαθεῖν μὲν δύςκολον] μὲν λαθεῖν δυνατὸν Sext. cf. Plutarchus 'contra Epicuri beatitudinem' 6 p. 1090 C τοὺς γὰρ ἀδικοῦντας καὶ παρανομοῦντας ἀθλίως φασὶ καὶ περιφόβως ζῆν τὸν πάντα χρόνον, ὅτι κἂν λαθεῖν δύνωνται, πίστιν περὶ τοῦ λαθεῖν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστιν, Seneca Epist. 97, 13 eleganter itaque ab Epicuro (fr. 532 p. 321 Usener) dictum puto: potest nocenti contingere ut lateat, latendi fides non potest.

n. 121) Metrodorus fr. 58 (p. 563 Koerte) ex Stobaei Flor. LXII 44.

κτῆμα μὲν ἀναγκαῖον] ἀναγκαῖον μὲν κτῆμα Stob. ‖ ἀγαθὸν δὲ οὔ] οὐχ ἡδὺ δὲ Stob.

n. 122) = Sextus n. 328 p. XXII Elter. — Pythagorae tribuit corpusculum φιλοσόφων λόγοι (ed. H. Schenkl; Vindob. 1888) n. 45, Pythagoraeorum sententiis adnumerat codex Vindobonensis philol. et philos. 225 apud H. Schenkelium 'Pythagoreersprüche in einer Wiener Handschrift' ('Wiener Studien' vol. VIII — 1886) p. 278 n. 104.

μή σε παύσῃ] μή ποτέ σε παύσει (post τοῦ εὐεργετεῖν) Vind. ‖ μὴ — ἄνθρωπος] τοῦ εὐεργετεῖν καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν δεομένων μὴ ἐκκόψῃ σε ἀχάριστος ἀνὴρ Pyth.

n. 123) sub Demosthenis nomine profert Maximus 15 in codice Vatic. Gr. 741 f. 58ᵛ, sed lemma Δημοκρίτου praebent Maximi codices duo (Laurentianus Plut. VII n. 15 et Marcianus n. 507) aliique testes, quos citat C. Wachsmuthius, Studien zu den griechischen Florilegien (Berolini 1882) p. 169[1]).

κατόπτροις] ἐσόπτροις Max. ‖ τῇ ὁμιλίᾳ] ταῖς ὁμιλίαις Max. ‖ δείκνυται] βλέπεται Max. — Antonius plane cum Maximo conspirat.

---

[1]) Apud Antonium I 48 p. 54, 37 haudquaquam Democriti nomen adscribitur, sed apophthegma omnino lemmate caret. Excipit illud quidem Isocratis locum (Or. I 12 p. 4 C τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκεν), qui itidem lemmate destitutus fragmento Theognideo (v. 35 sq., ubi recte legitur: ἢν δὲ κακοῖσιν | συμμίσγῃς) subiungitur: ἐσθλῶν μὲν γὰρ [φησιν] ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι· ἂν δὲ κακοῖσι | συμμιγῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον. Theognidis autem versus sine ulla distinctione Isidori Pelusiotae sententias subsecuntur: 1) Βίος ἄνευ λόγου μᾶλλον ὠφελεῖν πέφυκεν ἢ λόγος ἄνευ βίου· ὁ μὲν γὰρ καὶ σιγῶν ὠφελεῖ, ὁ δὲ βοῶν ἐνοχλεῖ· εἰ δὲ καὶ λόγος καὶ βίος συνδράμειε, φιλοσοφίας ἁπάσης ἀποτελέουσιν ἄγαλμα. 2) Πρᾶττε λογικῶς καὶ λέγε πρακτικῶς.

In 'Gnomologium Byzantinum ἐκ τῶν Δημοκρίτου Ἰσοκράτους Ἐπικτήτου e variis codicum exemplis restitutum' Wachsmuthius (o. l. p. 166—207) hasce supplementi Vaticani sententias tamquam locos communes recepit: 106 (= 198 Wachsm.), 108 (= 220), 109 (= 234), 110 (= 103), 112 (= 171), 113 (= 45), 114 (= 169), 116 (= 129), 122 (= 100), 123 (= 20)[1]. Ex fontibus ineditis inprimis commemorandi sunt codex Vaticanus Gr. n. 1144 (bombycinus in 4⁰, s. XV)[2], ubi n. 109. 112. 113. 114. 115. 116. 123 sine lemmate extant, n. 121 Democrati (sive potius Democrito)[3] vindicatur, et liber Parisinus Gr. n. 1168 (in 4⁰, chartaceus s. XV inde a f. 1 usque ad f. 38, membranaceus s. XIV f. 39 sqq.), qui n. 108. 109. 110. 113. 114. 115 Plutarcho, n. 112 Socrati, n. 117 Demonacti, n. 123 Democrito adsignat.

---

[1]) De n. 107 conlectionis nostrae cf. n. 141 + 139 Wachsm.

[2]) Quaedam excerpta commmentatio 'de Gnomologio Vaticano inedito' suppeditat, ampliorem particulam 'Appendix Vaticana' exhibet, quae iam sub prelo est et propediem prodibit.

[3]) Fragmentum integrum habes: δοῦλος κτῆμα μὲν ἀναγκαῖον, ἡδὺ δὲ οὔ· καὶ γὰρ δεσποτούμενον θηριοῦται καὶ ἡμερούμενον καταφρονεῖ. Stobaei textum servant 'Excerpta Vindobonensia' (Stobaei Florilegium ed. Meineke, vol. IV p. 290) n. 6, ubi vox δοῦλοι (sic) a Ritschelio et Meinekio omissa praecedenti sententiae prave adhaesit (n. 5) οἱ μὲν τραχεῖς ἵπποι τοῖς χαλινοῖς, οἱ δὲ ὀξεῖς θυμοὶ τοῖς λογισμοῖς δοῦλοι, qua de Wachsmuthius falsa rettulit ad Gnom. Byz. n. 253 (o. l. p. 206): nimirum τραχεῖς pro ταχεῖς et ὀξεῖς θυμοὶ pro ὀξύθυμοι scripsit Meinekius, Demophili textum secutus (Simil. 18), qui μετάγονται pro δοῦλοι offert; eandem vocem Antonius II 53 p. 121, 36 et Maximus 19 p. 593 inter ὀξεῖς θυμοὶ et λογισμοῖς (sic) conlocant.

Excerpta Parisina.

Plutarchi, Socratis, Demonactis, Democriti fragmenta codex Parisinus Gr. n. 1168 *(S)* Florilegio profano inserit, quod 547 sententias complectitur, in 84 capita distributas (f. 83ʳ — 121ᵛ):

I Ἡσαίου [1]) (n. 1—2);
IIᵃ τοῦ Πλουτάρχου (n. 3—89);
IIᵇ τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 90—93);
IIIᵃ <Ἀριστοτέλους> [2]) (n. 94—111);
IIIᵇ τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα [3]) (n. 112);
IV <συμμικτά> [4]) (n. 113—126);
Vᵃ Ἰσοκράτους (n. 127—159);
Vᵇ τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 160—161);
VI Δημοκρίτου γνῶμαι (n. 162—202);
VII Κλειτάρχου (n. 203—225);
VIIIᵃ Σωκράτους (n. 226—248);
VIIIᵇ ἀποφθέγματα τοῦ αὐτοῦ (n. 249—267);
IXᵃ Πλάτωνος [5]) (n. 268—274);
IXᵇ τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα [6]) (n. 275);
X τῆς Λευκίππης (n. 276—288);

---

[1]) L. Ἰσαίου. — S hasce gnomas offert: 1) ἀδικεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ὁ φειδόμενος τῶν κακῶν, — 2) [= Photius I n. 134] ὅσοι τοὺς ἀδικοῦντας κολάζουσιν, οὗτοι τοὺς ἄλλους ἀδικεῖσθαι κωλύουσιν. Idem lemma (sive potius Ἡσαίου) etiam Antonius I 68 p. 69, 8 sq. et Maximus 68 p. 685 adgnoscunt, ubi praeterea sententia (= Democritus n. 35 infra): ὁ ἀρετὴν τιμῶν πρώτην ἀλήθειαν τιμᾷ καὶ μάλιστα ὡς ἀγαθοῦ παντὸς ἡγεμονεύουσαν subiungitur; attamen n. 2 Isaeo diserte vindicant Stobaeus Flor. XLVI 25 et Mantissa Proverbiorum II 40 p. 765 (Leutsch). — Sub eandem rationem cadit n. 508 (cap. L) infra: ἡγοῦμαι μεγίστην εἶναι τῶν λειτουργιῶν τὸ καθημέραν βίον κόσμιον καὶ σώφρονα παρέχειν. Inscriptionem Ἡσαίου praebent S et Maximus 3 p. 539 (nec tamen in codice Vaticano Gr. n. 739), Isaei nomen Stobaeus Flor. V 54 et Apostolius VIII 41ᵐ p. 440 servant. — Ceterum cap. I n. 1—2 Ioannis Chrysostomi reliquiis prave adnectit M f. 145ʳ.

[2]) Lemma deest.

[3]) ἀποφθέγματα S.

[4]) Inscriptionem supplevi; dictorum auctores proponuntur novem: Anacreon (113), Demosthenes (114—117 et 125), Stratonicus (118), Anacharsis (119), Socrates (120—121), Aeschines (122), Diogenes (123), Laco (124), Xenochares (126).

[5]) Πλάτων S.

[6]) ἀποφθέγματα S.

XI Χαρικλείας (n. 289—298);
XII Μοσχίωνος (n. 299—323);
XIII^{a} Κάτωνος (n. 324—330);
XIII^{b} τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα (n. 331);
XIV^{a} Δημώνακτος[1] (n. 332—344);
XIV^{b} τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 345—350);
XV <Μενάνδρου>[2] (n. 351—360);
XVI^{a} Φαβωρίνου[3] (n. 361);
XVI^{b} τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 362—380);
XVII^{a} Δημοσθένους (n. 381—385);
XVII^{b} τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 386—388);
XVIII τοῦ Διογένους (n. 389—436);
XIX Κύρου ἀποφθέγματα (n. 437—440);
XX γνῶμαι Φιλιστίωνος[4] (n. 441—444);
XXI^{a} γνῶμαι Ἀριστίππου (n. 445—447);
XXI^{b} τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (448—450);
XXII <συμμικτά>[5] (n. 451—457);

---

[1]) Δημονάκτου S.

[2]) Lemmate caret S, qui cap. XV cum XIV^{b} copulat.

[3]) Φαβορίνου S.

[4]) Φιληστίωνος S.

[5]) Inscriptionem omittit S, qui totam sectionem falso Aristippi apophthegmatis (XXI^{b}) subiungit, quamvis Diogenis (451), Demosthenis (452—456), Theophrasti (457) nomina distincte adponat:

n. 451) Διογένης ὁ Κυνικὸς ὀδυρομένου τινός, ἐπειδὴ ἐπὶ ξένης ἔμελλε τελευτᾶν, εἶπεν· 'τί ὀδύρῃ, ὦ μάταιε; πανταχόθεν γὰρ ἡ ὁδὸς ἡ αὐτὴ εἰς Ἅιδου.'

Cf. nota ad Gnom. Vat. 115 et App. 8.

n. 452) Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ θεασάμενός τινα ἐκφερόμενον φιλάργυρον ἔφη· 'οὗτος βίον ἀβίωτον βιώσας ἑτέροις βίον κατέλιπεν.'

ὁ inc. f. 114^{r} S ‖ θεασάμενος τινὰ S ‖ οὗτος] οὕτως S. — Sententiam inlustravi ad Vat. 213.

n. 453) Ἔλεγε δέ, ὅτι τὸ πᾶσιν ἀρέσαι δυςχερέστατόν ἐστιν.

Cf. Vat. 221 et App. 44.

n. 454) Ἔφη δὲ τὸν κόλακα τοῦτο διαφέρειν τοῦ κόρακος, ὅτι ὁ μὲν ζῶντας, ὁ δὲ νεκροὺς ἐσθίει.

ἐσθίειν] ἐσθίειν S. — Exhibet Vat. 206, ubi ᾗ pro ὅτι legitur.

n. 455) Ἐρωτηθεὶς δέ, διὰ τί μίαν γλῶσσαν ἔχομεν, ὦτα δὲ δύο, εἶπεν· 'ὅτι διπλάσιον δεῖ ἀκούειν τοῦ λέγειν.'

διατί S. — De sententia cf. App. 68.

n. 456) Λέγοντος δὲ αὐτῷ τινος ὅτι 'τοῦ ἀγροῦ ἀμελεῖς, ἑαυτῷ δὲ σχολάζεις' 'τούτου γὰρ' ἔφη 'ἐπιμελοῦμαι, δι' ὃν καὶ τὸν ἀγρὸν ἐκτησάμην.'

αὐτῶ τινὸς S.

n. 457) Θεόφραστος ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐν συμποσίῳ νεανίσκον τινὰ βλέπων ἡσυ-

XXIII[a] γνῶμαι Βίαντος (n. 458—460);
XXIII[b] τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα [1]) (n. 461);
XXIV[a] Ἀντισθένους (n. 462);
XXIV[b] τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα (n. 463—464);
XXV Διοδώρου (n. 465);
XXVI γνῶμαι Ἐπικούρου (n. 466—471);
XXVII γνῶμαι Ἀπολλωνίου (n. 472—473);
XXVIII Χίλωνος (n. 474);
XXIX Δημητρίου Φαληρέως [2]) (n. 475—476);
XXX Χάρητος (n. 477);
XXXI Φωκίωνος (n. 478—479);
XXXII Εὐσεβίου (n. 480);
XXXIII γνῶμαι Ἀντιφάνους (n. 481);
XXXIV[a] Πυθαγόρου (n. 482);
XXXIV[b] ἀπόφθεγμα [3]) (n. 483);
XXXV γνῶμαι Κράτωνος [4]) (n. 484—485);
XXXVI[a] γνῶμαι Σωστράτου (n. 486);
XXXVI[b] Σώστρατος [5]) (n. 487—489);

χίαν ἔχοντα εἶπεν· 'εἰ μὲν ἀπαίδευτος ὢν σιωπᾷς, πεπαιδευμένος ὑπάρχεις· εἰ δὲ πεπαιδευμένος, ἀπαίδευτος σιωπᾷς.'

= Vat. 333, ubi ἄγοντα pro ἔχοντα habes.

1) ἀποφθέγματα S.

2) Φαλιρέως S.

3) Scil. τοῦ αὐτοῦ. — S praebet: Πυθαγόρας ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος οἰνόφλυγος, πῶς ἂν τοῦ μεθύειν παύσαιτο, ἔφη· εἰ συνεχῶς θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ (inc. f. 116ᵛ) πρασσόμενα, in qua sententia θεωρεῖ adgnoscunt Antonius I 41 p. 50, 44 sq. et Maximus 30 in codice Vaticano 741 f. 99ᵛ (= Vat. 385 f. 72ʳ), scripturam θεωροίη recte offert Stobaeus Flor. XVIII 34 cf. insuper App. 10 et Vat. 304 (App. 56) cum nota nostra.

4) L. Κράντορος. Sententiae extant duae: n. 484) οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲ ἓν ἐν τῷ βίῳ | σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖος ᾖς, | κατάγελως ἔσῃ et n. 485) καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς· τὸ μὲν γὰρ ἔλεον, τὸ δ' ἐπιτίμησιν φέρει. — Quarum prior eodem lemmate instructa non sine lectionis varietate (οὐκ ἔστι πενίας μεῖζον οὐδὲν ἐν βίῳ | σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖος ᾖς, | καταγέλαστος ἔσῃ) apud Maximum 2 p. 571 extat, sub Crantonis nomine (Κράντορος Grotio praeeunte corr. Meinekius, Κρίτωνος coni. Bergkius, Poet. Lyr. Gr. vol. II[4] p. 372) recurrit apud Stobaeum Flor. XCVI 13 et Arsenium p. 330, 2 sqq., ubi etiam genuina scriptura proponitur: οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲν ἀθλιώτερον | ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει | σπουδαῖος ᾖς, πένης δέ, κατάγελως ἔσει. — Alterum fragmentum Cratoni vindicant Maximus 2 p. 571 et (sine v. 2) Apostolius IX 43 p. 472, Catoni adsignat Antonius I 33 p. 42, 5, ad Antiphanem auctorem (fr. 258 Kock) refert Stobaeus Flor. XCVII 1.

5) Equidem non dubito, quin Σώστρατος ex n. 487 inrepserit, lemma vero γνῶμαι Σωστράτου (cap. XXXVI[a]) ad totam sectionem XXXVI pertineat, quae has sententias offert:

XXXVII[a] γνῶμαι Κράτητος (n. 490);
XXXVII[b] τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα (n. 491);
XXXVIII[a] γνώμη Δημοκράτους [1]) (n. 492);
XXXVIII[b] <τοῦ αὐτοῦ ἀπόφθεγμα> [2]) (n. 493);
XXXIX γνώμη Ζαλεύκου [3]) (n. 494);
XL γνῶμαι Φαβωρίνου [4]) (n. 495—496);
XLI Ἐτεοκλέους (n. 497—498);
XLII Ἐπικτήτου (n. 499—500);
XLIII Φίλωνος [5]) (n. 501);
XLIV Ῥήτορος (n. 502);
XLV Νείλου (n. 503);

---

n. 486) Οἱ ἀδελφοὺς παρέντες καὶ ἄλλους φίλους ζητοῦντες παραπλήσιοι τοῖς τὴν ἑαυτῶν γῆν ἐῶσι, τὴν δὲ ἀλλοτρίαν γεωργοῦσιν.

n. 487) Σώστρατος ὁ αὐλητὴς ὀνειδιζόμενος ὑπό τινος ἐπὶ τῷ γονέων ἀσήμων εἶναι εἶπε· 'καὶ μὴν διὰ τοῦτο μᾶλλον ὤφειλον θαυμάζεσθαι, ὅτι ἀπ' ἐμοῦ τὸ γένος ἄρχεται'.

n. 488) Ὀλίγων οἱ ἀγαθοὶ νόμων δέονται· οὐ γὰρ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς νόμους, ἀλλ' οἱ νόμοι πρὸς τὰ πράγματα τίθενται.

n. 489) Οὐ γὰρ ἐξ ὁμιλίας (ἐξομιλίας S) δεῖ καὶ χάριτος τὰς τιμάς, ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων λαμβάνειν.

Theophrasto n. 488 Stobaeus Flor. XLVII 21 et Maximus 58 p. 667 adtribuunt, ad eundem Maximus 46 p. 646 etiam n. 489 refert, nec tamen facile adducor, ut n. 488—490 ad peculiare tmema spectare putem. Certe n. 487 praeter S tantummodo Arsenius p. 440, 23 sqq. Sostrato vindicat, Sotionem sententiae auctorem esse perhibet Stobaeus Flor. LXXXIV 6, Socrati dictum adsignant Antonius I 23 p. 27, 41 sq. et Maximus 6 p. 550. — Extra omnem dubitationis aleam sententia 487 est posita cf. Stobaeus Flor. LXXXVI 14, Antonius II 79 p. 145, 25 sq., Maximus 63 p. 676, Arsenius p. 440, 20 sqq.

[1]) Δημοκράτου S.

[2]) Apophthegma hoc modo est compositum (n. 493): πρεσβεύοντός ποτε ὑπὲρ Ἀθηναίων πρὸς Φίλιππον καὶ παρρησίᾳ διαλεγομένου ὁ Φίλιππος ἔφη· 'οὐ φοβῇ, μὴ τὴν κεφαλήν σου προστάξω ἀφαιρεθῆναι;' 'οὔ' φησίν· 'ἐὰν γὰρ σύ μου ταύτην ἀφέλῃς, ἡ πατρίς μοι αὐτὴν ἀθάνατον ἀναθήσει' [πρεσβεύοντος ποτὲ et οὔ φησιν S]. De Democrito eadem narrant Maximus 31 p. 619 et Arsenius p. 191, 27 sqq., sed Democratis nomen rectissime adgnoscit Gnom. Vat. 251: ὁ αὐτός ποτε ἀποσταλεὶς παρὰ Ἀθηναίων πρὸς Φίλιππον κατὰ πρεσβείαν μετὰ παρρησίας αὐτῷ ὡμίλει· τοῦ δὲ Φιλίππου εἰπόντος· 'οὐ φοβῇ, μὴ τὴν κεφαλήν σου προστάξω ἀφελεῖν;' 'οὐ φοβοῦμαι' εἶπεν· 'ἐὰν γὰρ σύ μου ταύτην ἀφέλῃς, ἡ πατρίς μοι αὐτὴν ἀθάνατον ἀναθήσει.'

[3]) Ζάλευκος S, quae vox ad ipsam sententiam pertinet: <Ζάλευκος> ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης τοὺς νόμους τοῖς ἀραχνίοις εἶπεν <ὁμοίους> εἶναι· 'καὶ γὰρ εἰς ἐκεῖνα ἐὰν ἐμπέσῃ μυῖα ἢ κώνωψ, κατέχεται, ἐὰν δὲ σφὴξ ἢ μέλισσα, ἀφίπταται· οὕτως καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἐὰν ἐμπέσῃ πένης, συνέχεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ἢ δυνατὸς λέγειν, διαρρήξας ἀποτρέχει'. [Ζάλευκος et ὁμοίους om. S, ubi praeterea habes: μῦα — σφὶξ (σφλὶξ a m. pr.) — ἀφαπτᾶται — ἦ (pro ἢ) — λέγει]. Apophthegma praebent Stobaeus Flor. XLV 25, Antonius I 67 p. 68, 28 sqq., Maximus 58 p. 667, Arsenius p. 269, 8 sqq.

[4]) Φαβορίνου S.

[5]) Διφίλου legendum esse docet Stobaeus Flor. XCV 3, ubi n. 501 extat: πένητος

XLVI Σόλωνος (n. 504);
XLVII Ἱέρωνος (n. 505);
XLVIII Μητροδώρου (n. 506);
XLIX Ἐπιχάρμου [1]) (n. 507);
L Ἰσαίου [2]) (n. 508);
LI Μουσωνίου (n. 509);
LII Πιτταχοῦ (n. 510);
LIII Γαίου (n. 511);
LIV Κριτίου (n. 512);
LV Σοφοκλέους (n. 513);
LVI Ξενοκράτους (n. 514);
LVII Ἀλεξάνδριδος [3]) (n. 515);
LVIII Ἀριστωνύμου [4]) (n. 516);
LIX τῶν ἑπτὰ σοφῶν περὶ πολιτείας (n. 517);
LX Εὐριπίδου [5]) (n. 518—519);
LXI Πολυαίνου (n. 520—522);
LXII Ὑπερίδου (n. 523);
LXIII Ζήνωνος ἀπόφθεγμα [6]) (n. 524);
LXIV <Σόλωνος> [7]) (n. 525);

ἀνδρὸς οὐδὲν εὐτυχέστερον· | τὴν [γὰρ] ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολὴν οὐ προςδοκᾷ (Diphilus fr. 104 Kock.).

μει

[1]) Ἐπιχαρ (= Ἐπιχάρμης et Ἐπιχαρμείας) S. — Epicharmi praeceptum (n. 515) οὐ μετανοεῖν, ἀλλὰ προνοεῖν χρὴ τὸν σοφὸν ἄνδρα eodem modo laudat Antonius I 17 p. 22, 44; δεῖ pro χρὴ suppeditat Maximus 25 in codice Vatic. 741 f. 89ʳ (= Vat. 385 f. 63ᵛ), τὸν ἄνδρα τὸν σοφὸν pro τὸν σοφὸν ἄνδρα recte exhibet Stobaeus Flor. I 14 (= Epicharm. fr. B 20 p. 260 Lorenz). Pleniorem sententiam profert Photius I n. 110.

[2]) Ἡσαΐου S; cf. ad cap. I p. 53 supra.

[3]) L. Ἀναξανδρίδου cum Stobaeo (Flor. XLI 2 = Anaxandrid. fr. 55 Kock.); lemma Ἀλεξάνδρου adgnoscit Maximus 20 p. 577. — Versus sunt hi: ὅςτις λόγους παρακαταθήκην <γὰρ> λαβὼν | ἐξεῖπεν, ἄδικός ἐστιν <ἢ> ἀκρατὴς ἄγαν· | ὁ μὲν διὰ κέρδος ἄδικος· ὁ δὲ τούτου δίχα, | ἀκρατής· ἴσως δέ γ' εἰσὶν ἀμφότεροι κακοὶ (γὰρ v. 1 et ἢ v. 2 om. S, qui praeterea exhibet v. 1 λόγον a m. pr., v. 4 κακοῦ pro κακοί).

[4]) Ἀριστονύμου S.

[5]) Εὐριπίδους S.

[6]) ἀποφθέγματα S. — Unum habes monitum (n. 524) δεῖ τὰς πόλεις κοσμεῖν οὐκ ἀναθήμασιν, ἀλλὰ ταῖς τῶν οἰκούντων ἀρεταῖς.

[7]) Lemma om. S; sententia est haec (n. 525): Σόλων ὁ νομοθέτης ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, πῶς ἄριστα αἱ πόλεις οἰκοῖντο, ἔφη· 'ἐὰν μὲν οἱ πολῖται τοῖς ἄρχουσι πείθωνται, οἱ δὲ ἄρχοντές τοῖς νόμοις.' Apophthegma ad 'Convivium septem sapientum' Plutarcheum redire post Orellium (Opuscula sententiosa vol. I p. 164 n. 34) falso refert Mullachius (Fragmenta Philosophorum Graecorum vol. I p. 221 n. 34); cf. omnino Antonius I 67 p. 68, 31 sq., Maximus 58 p. 667, Arsenius p. 435, 10 sqq.

LXV Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου[1]) (n. 526—527);
LXVI Θεοκρίτου (n. 528);
LXVII Περιάνδρου (n. 529);
LXVIII Κλεοστράτου (n. 530);
LXIX Λυκούργου (n. 531);
LXX Βίωνος (n. 532—533);
LXXI Πελοπίδου (n. 534);
LXXII Ἀρκεσιλάου (n. 535);
LXXIII Κλεάνθου (n. 536);
LXXIV Ὀργίου[2]) (n. 537);
LXXV Τροφίλου (n. 538);
LXXVI Φιλήμονος (n. 539);
LXXVII Ἡρώδου (n. 540);
LXXVIII Ἀγάθωνος (n. 541);
LXXIX Ἀντιγόνου (n. 542);
LXXX Ἐπαμινώνδου (n. 543);
LXXXI Φιλίππου (n. 544);
LXXXII τῆς Φίλωνος γυναικὸς (n. 545);
LXXXIII Λυσάνδρου (n. 546);
LXXXIV Σερήνου[3]) n. 547).

Profanum adpellavi sententiarum corpusculum, siquidem in opere adornando hanc rationem iniit auctor, ut scriptores ecclesiastici prorsus excluderentur. Excipiendum est caput XLV (n. 502) βίος ἡσύχιος χρημάτων πολλῶν περιφανέστερος, quo quidem Nili fragmentum contineatur ex libro de monastica exercitatione (λόγος ἀσκητικός) petitum (cap. XXI, Patrol. Gr. vol. LXXIX p. 748 A Migne)[4]). Nec vero flores sacros Gnomologii conditor decerpere neglexit, quandoquidem dictis profanis in S 559 sententiae e philosophis ecclesiasticis electae praemittuntur (f. 39r—80r):

I τοῦ ἁγίου Βασιλείου (n. 1—96);
II τοῦ Θεολόγου (n. 97—193);
III τοῦ Χρυσοστόμου (n. 194—271);

---

[1]) Ἀνάχαρ τοῦ Σκύθους (σ superscript; per scripturae compendium) S.

[2]) L. Γοργίου, ac similiter Γοργίας pro Ὀργίας reponendum in ipso dicto (n. 537): Ὀργίας ἐρωτηθείς, ποίᾳ διαίτῃ χρώμενος εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθεν, 'οὐδὲν οὐδέποτε' ἔφη 'πρὸς ἡδονὴν οὔτε φαγὼν οὔτε δράσας.' Corruptam nostrae conlectionis scripturam Maximus 41 p. 635 adgnoscit, Gorgiae sententia vindicatur apud Stobaeum Flor. CI 21 et Arsenium p. 172, 23 sqq.

[3]) Σερίνου S.

[4]) Duabus sectionibus (I et L) perperam lemma Ἠσαΐου adhaesit; cap. LXXXII de Philonis Iudaei uxore cogitare noli; apophthegma ipsum (n. 545): ἡ Φίλωνος γυνὴ

IV τοῦ Σιρὰχ (n. 272—342);
V τῆς Νύσσης[1]) (n. 343—376);
VI τοῦ Σολομῶντος (n. 377—439);
VII Φίλωνος (n. 440—470);
VIII Νείλου (n. 471—490);
IX Εὐαγρίου (n. 491—500);
X Κυρίλλου (n. 501—512);
XI Κλήμεντος (513—524);
XII Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου (n. 525—527);
XIII Διδύμου (n. 528—541);
XIV Ἰὼβ (n. 542—547);
XV τοῦ Ἀποστόλου (n. 548—551);
XVI ἄλλου[2]) (n. 552—555);
XVII τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου (n. 556—557);
XVIII Κλίμακος[3]) (n. 558—559). —

Utriusque sylloges fragmenta offert M f. 145^r—147^v:

A) I τοῦ Χρυσοστόμου ἐκλογαὶ κεφαλαῖαι ἐν ἐπιτομῇ[4]) (n. 1—14);
II τοῦ Θεολόγου (n. 15—29);
III τοῦ ἁγίου Βασιλείου (n. 30—52);
IV τοῦ Κλίμακος (n. 53—54);
B)[5]) I τοῦ Πλουτάρχου (n. 1—50);
II Ἀριστοτέλους (n. 51—60);
III Ἰσοκράτους (n. 61—67);
IV Δημοκρίτου [περὶ ἀνάγκης][6]) (n. 68—81);
V Κλειτάρχου (n. 82—86);
VI Πλάτωνος[7]) (n. 87—89);

ἐρωτηθεῖσα ὑπό τινος ἐν συνόδῳ πλειόνων γυναικῶν, διὰ τί μόνη τῶν ἄλλων οὐ φορεῖ χρυσοῦν κόσμον, <ἔφη>· 'ὅτι αὐτάρκης κόσμος ἐστὶ γυναικὶ ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετή' [ἔφη om. S, qui praeterea habet: διατί et αὐταρκῆς] tractavi ad Gnom. Vat. 576, u i Φωκίωνος pro Φίλωνος reponendum esse significavi.

1) Νύσης S.

2) scil. Ἀποστόλου.

3) Κλήμακος S.

4) κεφα$^{\lambda'}$ ἐν ἐπιτο$^{\mu'}$ M.

5) Florilegium profanum gnomis sacris continuatum et iunctum est; in S interponuntur χρησμοὶ καὶ θεολογίαι Ἑλλήνων φιλοσόφων (f. 80^r — 83^r), quam eclogam M exhibet f. 148^r sq.

6) Lemma ad n. 68 pertinet: εἰ μὲν ἦν μαθεῖν, ἃ δεῖ παθεῖν, καὶ μὴ παθεῖν, καλὸν τὸ μαθεῖν· εἰ δὲ παθεῖν δεῖ, ἃ δεῖ μαθεῖν, τί δεῖ μαθεῖν; παθεῖν γὰρ χρή.

7) Πλάτων M.

VII Σωκράτους (n. 90—91);
VIII Δημώνακτος (n. 92);
IX Διογένους[1]) (n. 93—94);
X Μενάνδρου (95—99). —

Quodsi M et S in contentionis iudicium vocantur, capitum et sententiarum haec ratio compareat:

A.

M I = S III.

N. 3—14 = n. 194—205; — n. 1—2 *(M)* ad lemma Ἡσαίου (= Ἰσαίου) recte trahit S_B (n. 1—2) cf. p. 53 not. 1.

M II = S II.

N. 15—20 = n. 97—102; n. 21 = n. 124; n. 22—26 = n. 119—123; n. 27 = n. 125; n. 28 = n. 127; n. 29 = n. 126.

M III = S I.

N. 30 = n. 1; n. 31 + 32 = n. 3; n. 33 = n. 4; n. 34 = n. 5+6; n. 35 — 38 = n. 7 — 10; n. 39 = n. 2; n. 40—52 = n. 11— 23.

M IV = S XVIII.

N. 53—54 = n. 558—559.

B.

M I = S II.

N. 1—2 = n. 3—4; n. 4—24 = n. 5—25; n. 25 = n. 27; n. 26 = n. 26; n. 27—45 = n. 28—46; n. 46—47 = n. 60—61; n. 48—50 = n. 91—93. — S omittit n. 3: πυθόμενος δὲ ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι 'βασιλικόν ἐστιν' ἔφη 'τὸ εὖ ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν', quae sententia a Plutarcho alienissima e libello Plutarcheo (ἀποφθέγματα βασιλέων καὶ στρατηγῶν) manavit: Mor. p. 181 F n. 32 (= Arsen. p. 97, 25 sq.) πυθόμενος δὲ (scil. Ἀλέξανδρος) ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι 'βασιλικὸν' ἔφη 'ἐστὶν (om. Ars.) εὖ ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν cf. etiam Vit. Alex. 41 p. 688 EF οἱ δὲ φίλοι διὰ πλοῦτον καὶ ὄγκον ἤδη τρυφᾶν βουλόμενοι καὶ σχολάζειν ἐβαρύνοντο τὰς πλάνας καὶ τὰς στρατείας καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω προῆλθον εἰς τὸ βλασφημεῖν καὶ κακῶς λέγειν αὐτόν· ὁ δὲ καὶ πάνυ πράως ἐν ἀρχῇ πρὸς ταῦτα διέκειτο

---

[1]) Διογένης M.

φάσκων βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὖ ποιοῦντα et Ps.-Plutarchus ὑπὲρ εὐγενείας cap. XIX 5 (p. 77, 31 sqq. Duebner) μεθ' ἑαυτῶν ἀναπολοῦντες τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο τοῦ Ἀλεξάνδρου· εὖ ποιήσαντα κακῶς ἀκούειν εἶναι βασιλικόν. Eodem dicto (in Cyro) usus est Antisthenes cf. Epictetus Diss. IV 6 τί οὖν λέγει Ἀντισθένης; οὐδέποτ' ἤκουσας; βασιλικόν, ὦ Κῦρε, πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δ' ἀκούειν, Laertius Diogenes VI 3 ἀκούσας ποτὲ (scil. Ἀντισθένης), ὅτι Πλάτων αὐτὸν κακῶς λέγει, 'βασιλικὸν' ἔφη 'καλῶς ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν,' Marcus Antoninus VII 36 Ἀντισθενικόν· βασιλικὸν μὲν εὖ πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.

M II = S III.

N. 51—52 = n. 94—95; n. 53—58 = n. 99—104; n. 59 = n. 106; n. 60 = n. 109. — S Aristotelis sententias (n. 94 — 112) prave cum Plutarcheis (n. 3—93) conglutinavit, eodemque modo sectio IV (n. 113—126) perperam adhaesit.

M III = S V.

N. 61—62 = n. 127—128; n. 63—64 = n. 130—131; n. 65—67 = n. 133—135.

M IV = S VI.

N. 68—79 = n. 162—173; n. 80—81 = n. 181—182.

M V = S VII.

N. 82—86 = n. 203—207.

M VI = S IX.

N. 87—89 = n. 268—270.

M VII = S VIII.

N. 90—91 = n. 226—227.

M VIII = S XIV.

N. 92 = n. 332.

M IX = S XVIII.

N. 93—94 om. S. — Codex M Diogeni vindicat:

n. 93) Ἰδὼν μειράκιον ὡραῖον μοχθηροῖς ὁμιλοῦν (ὁμιλοῦντα Cod.) 'φυλάξαι' ἔφη 'μισηθῆναι παρ' αὐτῶν, ἵνα μὴ γένῃ χρυσῆ (χρυσὴ Cod.) κύλιξ ἔχουσα ἔσωθεν κώνειον.

n. 94) (Cf. Photius II n. 78) Καλὸν γάρ ποτε καὶ τὸ ψεῦδος, ὅταν (ὅτἂν Cod.) ὠφελοῦν τοὺς λέγοντας μηδὲν καταβλάπτῃ τοὺς ἀκούοντας.

Priorem sententiam si spectas, philosophi Cynici nomen omni suspicione vacat, haud leviter alterum dictum offendit, siquidem ad lemma Χαρικλείας apud Antonium I 22 p. 27, 24 et Maximum 35 p. 625 pertinet ac revera in Heliodori Aethiopicis I 26 recurrit, quod opusculum saepius Χαρίκλεια inscribitur cf. Nicephorus Callistus Hist. Eccl. XII 34 ἀλλὰ τοῦ μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ ἤθους προκατῆρξεν Ἡλιόδωρος ἐκεῖνος Τρίκκης ἐπίσκοπος· οὗ πονήματα ἐρωτικὰ εἰςέτι νῦν περιφέρεται, ἃ νέος ὢν συνετάξατο Αἰθιοπικά, νῦν δὲ καλοῦσι ταῦτα Χαρίκλειαν et quae congessit d' Orville, Miscellan. Observ. Crit. vol. VII (Amstelodami 1736) p. 371 sq. Quae cum ita sint, n. 94 ad peculiare lemma referendum esse puto, praesertim cum etiam S (f. 101ʳ) Heliodori fragmenta adservet (cap. XI):

n. 289) Εὐγενείας γὰρ ἔμφασις καὶ κάλλους ὄψις καὶ λῃστρικὸν ἦθος οἶδεν ὑποτάττειν, καὶ κρατεῖν καὶ τῶν αὐχμηροτέρων δύναται.

= Heliodorus I 4. — Repetit Maximus 63 p. 676 (Χαρικλείου Combef.; Χαρικλείας codex Vatic. Gr. 741; inscriptione caret codex Vatic. Gr. 385).

290) Τὸ γὰρ ἀπελπισθὲν ἅπαξ ἐξῄρηται τῆς ψυχῆς καὶ τὸ μηδαμόθεν ἔτι προςδοκώμενον ἀπαλλαγὴν παρασκευάζει τοῖς κάμνουσι.

= Heliod. I 15. — Sine inscriptione (τοῦ αὐτοῦ praebet Vat. 385) Maximus 38 p. 630 gnomae: τὰ γὰρ ἡδέα, κἂν μὴ παρῇ, τέρπει ταῖς ἐλπίσιν subiungit, cuius lemma Λευκίππης Achillis Tatii libros de Clitophontis et Leucippae amoribus significat cf. Achilles Tatius V 22, ubi ἡδέα τῶν πραγμάτων pro ἡδέα et μήπω pro μὴ extat; μήπω etiam Maximi codices Vaticani adgnoscunt, tum Antonius I 5 p. 8, 34 (Λευκίππης) et S cap. X (Λευκίππης) n. 284. — Nostro loco pristinum lemma Χαρικλείας apud Maximum prave ad subsequentem sententiam transiit: ἡ γὰρ εἰς τὸ μήπω λεχθὲν ἔπειξις τοῦ λόγου τὸ ὁλόκληρον τῶν ἤδη λεχθέντων παραιρεῖται, quae quidem lemma Λευκίππης reposcat (cf. Achilles Tatius VIII 8 = S cap. X n. 288) eclogae proximae praemissum: ὁ μὲν γὰρ τοῦ κινδύνου φόβος ἐθορύβει τὰς τῆς ψυχῆς ἐλπίδας· ἡ δὲ ἐλπὶς τοῦ τυχεῖν ἐκάλυπτεν ἡδονῇ τὸν φόβον· οὕτω καὶ (adde: τὸ) ἐλπίζον ἐφοβεῖτο

Adnotatio critica: S cap. XI n. 289—298.

289) εὐγενείας γὰρ] οὕτως εὐγενείας Heliod. ‖ καὶ κάλλους ὄψις] καὶ κάλλους καὶ ὄψις Max. (nec tamen Vat. 385) ‖ καὶ λῃστρικὸν] λῃστρικὸν Max. ‖ οἶδεν] οὐδὲν Max., attamen libri Vaticani scripturam οἶδεν optime adgnoscunt ‖ αὐχμηροτέρων] αὐχμηροτάτων Max. (quam lectionem apud Heliodorum ex coniectura reponebat Hemsterhusius, αὐχμηρῶν habes in Vat. 385).

290) ἀπελπισθὲν] ἐλπισθὲν Max. ‖ τοῖς κάμνουσι] τοὺς κάμνοντας S, ex qua varietate apud Heliodorum textus: ἀπαλγεῖν παρασκευάζει τοὺς κάμνοντας originem traxit.

(l. ἐφοβεῖτό μου) καὶ ἔχαιρε τὸ λυπούμενον (= Achilles Tatius II 23 sive S cap. X n. 280).

291) Πολλάκις γὰρ τὸ χαρᾶς ὑπερβάλλον εἰς ἀλγεινὸν περιίστησι, καὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἄμετρον ἐπίσπαστον λύπην ἐγέννησεν.

= Heliod. II 6. — Exhibent Antonius I 72 p. 72, 47 sq. (Χωρικ.) et Maximus 28 p. 614 (Χαρακλ. Combef., Χαρικλείας libri Vaticani).

292) Τῶν παρελθόντων ἀλγεινῶν τὸ πλῆθος καὶ τῶν παρουσῶν συμφορῶν τὸ ἄπορον καὶ τῶν προςδοκωμένων τὸ ἄδηλον ἐζόφου τῆς ψυχῆς τὸ λογιζόμενον.

= Heliod. II 15.

293) Τῷ γὰρ πάθει τοῦ σώματος καὶ τὸ νοερὸν τῆς ψυχῆς συνομολογεῖν ἠνέσχετο.

= Heliod. II 15. — Inter Isocratea suppeditat Maximus 59 p. 669, ubi Vat. 741 distincte inscriptionem Χαρικλείας offert.

294) Μέγα γὰρ εἰς λήθην κακῶν ἡ δι' ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς ὑπόμνησις ἀμαυρουμένη.

= Heliod. II 29. Habet Maximus 52 p. 654 (Χαρικλ.).

295) Ἡ γὰρ τῶν ἐρωτικῶν ἀντίβλεψις ὑπόμνησις τοῦ πάσχοντος γίγνεται, καὶ ἀναφλέγει τὴν διάνοιαν ἡ θέα καθάπερ ὕλη πυρὶ γιγνομένη.

= Heliod. IV 4. — Ad lemma Χαρικλείας trahunt Maximus 3 p. 540 et Apostolius VIII 41[1] p. 440.

296) Πάθος γὰρ ἅπαν τὸ μὲν ὀξέως γιγνωσκόμενον εὐβοήθητον, τὸ δὲ χρόνῳ παραπεμπόμενον ἐγγὺς ἀνίατον.

= Heliod. IV 5. – Praeter Antonium II 80 p. 146, 3 sq. (Χαρικλοῦς) et Apostolium XIII 100[c] p. 604 (Ἡλιοδώρου) citat Georgides (Anecd. Gr. ed. Boissonade, vol. I) p. 75 (Χαρικλείας), qui Heliodori Aethiopica excerpsit etiam p. 16 (Χαρικλείας) βλέμμα οὕτω λαμπρὸν καὶ εὐσχήμων ὄψις ἅμα καὶ ἐπέραστος εὐγενείας ἔμφασιν παρίστησιν (= Aethiop. VII 12, ubi γὰρ inter βλέμμα et οὕτω additur; Georgidis codex εὔσχημον et ἐπέραστον praebet) et p. 84 (Χαρικλείας)

---

291) πολλάκις γὰρ] οὕτως ἄρα καὶ Heliod., sed πολλάκις post περιέστη legitur || περιίστησι] περιέστη Heliod. ((περιέστησεν liber Vaticanus).

292) τῶν παρελθόντων] τῶν δὲ παρελθόντων Heliod., ubi praecedit: τῷ δὲ Θεαγένει καὶ τῇ Χαρικλείᾳ συνάμα τῷ Κνήμωνι πάντων ἔννοια τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀθρόον ἐπειςῄει καὶ σκοπεῖν μέν τι βουλομένοις ἐῴκεσαν.

293) τῷ γὰρ πάθει τοῦ σώματος] οὕτως ἄρα ποτὲ σώματος πάθει Heliod. || ἠνέσχετο] ἀνέχεται Max.

294) λήθην] λήθη S || κακῶν] κακὸν S || ἡ] ἣ S || ἀμαυρουμένη] ἀμαυρουμένην S.

295) (ἐρωτι)κῶν inc. f. 102[r] S || γίγνεται] γίνεται Max. Apost. || πυρὶ γιγνομένη] πυρὶ γενομένη ὑπέκκαυμα Max. (ultima vox deest in codicibus nostris), ubi subiungitur: ὑπέκκαυμα γὰρ ἐπιθυμίας λόγος ἐρωτικὸς cf. ad n. 298.

296) γὰρ om. Georg. || γιγνωσκόμενον] γινωσκόμενον Georg. Anton.

τὸ καλὸν καὶ βάρβαροι χεῖρες, ὡς ἔοικε, δυςωποῦνται (cf. V 7 τοὺς γὰρ καλοὺς καὶ βάρβαροι χεῖρες, ὡς ἔοικε, δυςωποῦνται καὶ πρὸς τὴν ἐράσμιον θέαν καὶ ἀπρόςφιλος ὀφθαλμὸς ἡμεροῦται). Ad idem lemma p. 84 verba: τὸ συνεχῶς πρός τινος διεψεῦσθαι τὸ πιστὸν τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων ὑποτέμνεται referuntur, quae ab Heliodoro alienissima sunt; sententiam ipsam ad Gnom. Vat. 366 inlustravi.

297) Φιλεῖ γὰρ εὐημερία παράλογος ὕβρεως ἔργα προκαλεῖσθαι.

= Heliod. V 29. Promit Antonius I 70 p. 70, 32 (Χαρικλείας); apud Maximum 18 p. 590 Heliodori fragmentum Socratis dicto (Gnom. Vat. 165) adhaesit: ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς, τί λυπεῖ τοὺς ἀγαθούς, ἔφη· 'εὐτυχία πονηρῶν,' novam tamen eclogam lemmate Χαρικλείας instructam offert Vat. 741.

298) Ὑπέκκαυμα γὰρ ἐπιθυμίας λόγος ἐρωτικός· ἡ γὰρ ὧν ἁμαρτάνει τις αἰδὼς τῷ τοῦ βελτίονος ἀξιώματι παρρησία γίνεται.

Verba ὑπέκκαυμα — ἐρωτικὸς numero 295 adnectit Maximus 3 p. 540, sententiis Epicteteis adnumerat Antonius I 14 p. 16, 32, ad lemma 'Αρικλείας trahit Apostolius XVII 61[c] p. 701; verum enim vero dicti fons est Achilles Tatius I 5, ubi inter ἐρωτικὸς et ἡ γὰρ habes: κἂν εἰς σωφροσύνην τις ἑαυτὸν νουθετῇ, τῷ παραδείγματι πρὸς τὴν μίμησιν ἐρεθίζεται, μάλισθ' ὅταν ἐκ τοῦ κρείττονος ᾖ τὸ παράδειγμα. Duobus praeterea locis Maximus Heliodori fragmenta inter sententias communes recepit:

1) 7 p. 555 (Χαρικλείας) Ξένῃ ἐν γῇ τὸ μὲν ὤνιον σπάνιον τοῖς ἀγνοοῦσι, τὸ δὲ αἰτούμενον εὐμετάδοτον τοῖς ἐλεοῦσιν.

= Heliod. VI 10: ξένῃ] ξένῃ γὰρ Heliod., qui praemittit: ἀσφάλεια γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ εὐτέλεια, καὶ οἴκτου τε μᾶλλον ἢ φθόνου πέλας ἡ πενία, τῆς τε καθημέραν ἀναγκαίου τροφῆς ῥᾷον εὐπορήσομεν.

2) 28 p. 614 (Χαρικλ.) Οἱ ἄνθρωποι τάφους μὲν κατασκευάζουσι καὶ ἐντάφια ὥςπερ μέλλοντες αὐτοῖς χρῆσθαι· ἀφοβίαν δὲ καὶ ἀλυπίαν τὴν περὶ τοῦ θανάτου, ᾗ χρήσονται, οὐ παρασκευάζονται.

Non habet Heliodorus neque editionis Combefisianae lemma codices Vaticani adgnoscunt, ubi nostrae sententiae Demonactis praeceptum: δεῖ ὥςπερ φορτίον τὴν λύπην ἀναθέμενον μὴ στέοντα (στένοντα recte Vat. 741 et 385) φέρειν excipit. Ac revera S cap. XXXIII utrumque dictum Demonacti adsignat (n. 343 et 347).

Omnino Heliodorus libentissime locos communes volvit, qui haudquaquam flosculi sunt aliunde carpti, sed ex ipsius auctoris cerebro manarunt, locis temporibus personis adaptati. Sententiarum indicem occasione commode oblata proponere placet:

298) ἐρωτικὸς] τρωτικὸς Apost. || ἡ] εἰ S || ὧν] ὢν S || τίς S.

1) Οὕτως ἄρα πόθος ἀκριβὴς καὶ ἔρως ἀκραιφνὴς τῶν μὲν ἔξωθεν προςπιπτόντων ἀλγεινῶν τε καὶ ἡδέων πάντων ὑπερφρονεῖ, πρὸς ἓν δὲ τὸ φιλούμενον καὶ ὁρᾶν καὶ συννεύειν τὸ φρόνημα καταναγκάζει (Heliodor. I 2).

2) Εὐχαῖς, οὐκ αἰτίαις ἐξιλεοῦται τὸ κρεῖττον (I 8).

3) Πολλαῖς γὰρ κατὰ τὴν πρώτην πεῖραν ἐναπεσβέσθη τὰ τῆς ἐπιθυμίας· κόρος γὰρ ἔρωτος τῶν ἔργων τὸ τέλος (I 15).

4) Καὶ γὰρ εὔηθες, τὴν αἰχμάλωτον βιασάμενον ἀκόντων τι τῶν φίλων φαίνεσθαι διαπραττόμενον (I 19).

5) Βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἐξόν, τὸ πυνθάνεσθαι περιττόν (I 21).

6) Πρέπειν γὰρ οἶμαι γυναικὶ μὲν σιγήν, ἀνδρὶ δ' ἀπόκρισιν ἐν ἀνδράσιν (ibid.).

7) Τό τε γὰρ αἰχμάλωτον οὖσαν τῆς τοῦ κρατοῦντος εὐνῆς ἀξιοῦσθαι, πᾶσαν εὐδαίμονα τύχην ὑπερβέβληκε (I 22).

8) Ὁρμὴν γάρ, ὡς οἶσθα, κρατούσης ἐπιθυμίας μάχη μὲν ἀντίτυπος ἐπιτείνει, λόγος δ' εἴκων καὶ πρὸς τὸ βούλημα συντρέχειν τὴν πρώτην καὶ ζέουσαν φορὰν ἔστειλε καὶ τὸ κάτοξυ τῆς ὀρέξεως τῷ ἡδεῖ τῆς ἐπαγγελίας κατεύνασε· πρώτην γάρ, ὡς οἶμαι, πεῖραν οἱ ἀγριώτερον ἐρῶντες τὴν ὑπόσχεσιν νομίζουσι καὶ κρατεῖν ἀπὸ τῆς ἐπαγγελίας ἡγούμενοι ῥᾷότερον διάγουσιν ἐπὶ τῶν ἐλπίδων σαλεύοντες (I 26).

9) Δυςανάκλητον δέ, πρὸς ὅπερ ἂν ὁρμήσῃ, τὸ βάρβαρον ἦθος· κἂν ἀπογνῷ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, προαναιρεῖν ἅπαν τὸ φίλον εἴωθεν, ἤτοι συνέσεσθαι αὐτοῖς καὶ μετὰ θάνατον ἀπατώμενον, ἢ χειρὸς πολεμίας καὶ ὕβρεως ἐξαιρούμενον (I 30).

10) Οὕτως ἄρα λῃσταῖς καὶ ψυχῶν αὐτῶν ἐστι χρήματα προτιμότερα, καὶ τὸ φιλίας ὄνομα καὶ συγγενείας πρὸς ἓν τὸ κέρδος ὁρίζεται (I 32).

11) Ἡ γὰρ πυρὸς ὄψις ἀμαυροῦται δι' ἡμέρας ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ θεοῦ καταυγαζομένη (II 1).

12) Ἄλλως τε γὰρ ἄπιστον τὸ βουκόλων γένος, καὶ νῦν πλέον ὅτε τοῦ καταστέλλοντος τὴν γνώμην πρὸς τὸ σωφρονέστερον ἄρχοντος ἀμοιροῦσιν (II 17).

13) Ἄλλα τε γὰρ βουκόλοι πρὸς τὸ φοβερώτερον φαίνεσθαι καὶ δὴ καὶ τὴν κόμην εἰς ὀφρὺν ἕλκουσι καὶ σοβοῦσι τῶν ὤμων ἐπιβαίνουσαν, εὖ τοῦτ' εἰδότες, ὡς κόμη τοὺς μὲν ἐρωτικοὺς ἱλαρωτέρους, τοὺς δὲ λῃστρικοὺς φοβερωτέρους ἀποδείκνυσιν (II 20).

14) Οὐ γὰρ ἡδὺ μακροτέρων διηγημάτων ἀκροατήριον (II 21).

15) Τοὺς γὰρ Μοιρῶν ἀτρέπτους ὅρους προιδεῖν μὲν δυνατόν, ἐκφεύγειν δ' οὐκ ἐφικτόν. Κέρδος δ' ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ πρόγνωσις, ἀμβλύνουσα τοῦ δεινοῦ τὸ φλεγμαῖνον· συμφορᾶς γάρ, ὦ παῖ, τὸ μὲν ἀμροςδόκητον ἀφόρητον, τὸ δὲ προεγνωσμένον οἰστότερον. Τὸ μὲν γὰρ ἡ διάνοια φόβῳ προληφθεῖσα κατέπτηξε, τὸ δ' ἡ συνήθεια τῷ λογισμῷ διήτησε (II 24).

16) Αἰγύπτιον γὰρ ἄκουσμα καὶ διήγημα πᾶν Ἑλληνικῆς ἀκοῆς ἐπαγωγότατον (II 27).

17) Οὕτως ἄρα κάλλους ὑπερβολὴ καὶ εἰς μεγέθους ἔμφασιν φέρει προσθήκην (II 30).

18) Χρησμοὶ γὰρ καὶ ὄνειροι τὰ πολλὰ τοῖς τέλεσι κρίνονται (II 36).

19) Ξένη γὰρ ὄψις τῆς συνήθους ἑτοιμότερον εἰς ἔκπληξιν (III 4).

20) Τῶν γὰρ ἐν ἡμῖν πόρων τε καὶ αἰσθήσεων πολυκίνητόν τε καὶ θερμότατον οὖσα ἡ ὄψις δεκτικωτέρα πρὸς τὰς ἀποῤῥοίας γίγνεται, τῷ κατ' αὐτὴν ἐμπύρῳ πνεύματι τὰς μεταβάσεις τῶν ἐρώτων ἐπισπωμένη (III 7).

21) Διάνοια γὰρ ἐρῶντος, ὅμοιόν τι καὶ μεθύοντος, εὔτρεπτόν τε καὶ οὐδεμίαν ἕδραν ἀνεχόμενον, ἅτε τῆς ψυχῆς ἀμφοτέροις ἐφ' ὑγροῦ τοῦ πάθους σαλευούσης. Διὸ καὶ πρὸς μέθην ὁ ἐρῶν καὶ πρὸς τὸ ἐρᾶν ὁ μεθύων ἐπίφορος (III 10).

22) Τέχνη καὶ φύσιν οἶδε βιάζεσθαι· μόνον εὔθυμον (adde: δεῖ) εἶναι καὶ ὑφηγουμένῳ τὰ δέοντα πείθεσθαι πράττειν (III 17; vocem ultimam delendam esse suspicor).

23) Προφήταις μὲν γὰρ καὶ τὰ μέγιστα κατορθοῦν οὐκ ἀδύνατον (III 18).

24) Ὀξὺς γὰρ ὁ ἐρῶν ἰδεῖν τὸ ποθούμενον (IV 1).

25) Ἐπακτικὸν γάρ τι καὶ πρὸς τῶν ὁρώντων εἰς εὔνοιαν τὸ κάλλος (IV 3).

26) Τροφὴ γὰρ νόσων ἡ σιωπή, τὸ δὲ ἐκλαλούμενον εὐπαραμύθητον (IV 5).

27) Τὸ γὰρ ἄδηλον τῆς τύχης ἀνθρώποις ἄγνωστον (IV 8).

28) Μέγιστος γὰρ θεῶν ὁ Ἔρως καὶ ἤδη (l. δὴ) καὶ θεῶν αὐτῶν ποτε κρατεῖν λεγόμενος (IV 10).

29) Ὡς τὸ μὲν ἀπείρατον γενέσθαι τὴν ἀρχὴν ἔρωτος εὔδαιμον, τὸ δ' ἁλόντα πρὸς τὸ σῶφρον τὸ βούλημα περιποιῆσαι σοφώτατον (ibidem).

30) Τινὰ προαγορευόμενα μὲν γυναιξὶν ἔστιν ὅτε καὶ ὄκνον ἤνεγκεν, ἐπιτελούμενα δ' ἐκ τοῦ παραχρῆμα θαῤῥαλεώτερον ἠνύσθη πολλάκις (IV 13).

31) Ἀπαραίτητον ἔχει πρὸς γυναῖκας ἴϋγγα χρυσὸς καὶ λίθος (IV 15).

32) Πολὺ γάρ τι καὶ νύκτες εἰς πλοῦν ἀνύουσι, ἀπογείοις αὔραις ἀκύμονα τὰ σκάφη παραπέμπουσαι (IV 16).

33) Ἄπιστον εἰς φυλακὴν ἐραστής, εἰ γένοιτο τῶν ἐρωτικῶν ἐγκρατὴς καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν καταιδέσαι δυναμένων μονούμενος. Ἀναφλέγεται γάρ, ὡς οἶμαι, πλέον, ὅταν ἀπρόσμαχον βλέπῃ τὸ ποθούμενον προκείμενον (IV 18).

34) Νόσος γὰρ ἄλλων τε καὶ ὤτων τὸ γῆρας (V 1).

35) Ἀγαθὸν γὰρ πλάνης ἐφόδιον, σύνθημα φιλικὸν εἰς ἀνεύρεσιν φυλαττόμενον (V 4).

36) Ἀλλ' οὐ γὰρ ἦν, φασί, τοὺς δυστυχοῦντας μὴ οὐχὶ πανταχοῦ δυστυχεῖν (V 19).

37) Αἵματος γὰρ ὄψις φρονήματος γίγνεται στόμωσις (V 25).

38) Ἀλλ' ἔστιν, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώποις ψυχὴ πάντων προτιμότερον (ibidem).

39) Ἔστι γὰρ γυνή τι χρῆμα σοφώτατον, καιρὸν διαθέσθαι δραστήριος (V 26).

40) Τὸ γὰρ στενὸν τοῦ καιροῦ πολυλογίαν οὐκ ἐπιδέχεται (V 30).

41) Ἐπίφορον γάρ τι πρὸς δάκρυον οἶνος (V 33).

42) Ἔχει τι φιλάνθρωπον ὀξεῖα δυστυχημάτων δήλωσις, τὴν ὁμόσε χώρησιν πρὸς τὸ δεινὸν τῇ ψυχῇ καὶ ταχεῖαν ἀπάλγησιν παρασκευάζουσα (VI 5).

43) Ἡ γὰρ ἂν ἔγνως, ὡς καὶ τὰ ἀδεᾶ φοβερὰ τοῖς ἐρῶσι καὶ μόνοις ὀφθαλμοῖς μάρτυσι καταπιστεύουσιν ὑπὲρ τῶν παιδικῶν, ἡ δ' ἐκείνων ἀπουσία δειλία τοῦτ' ἤδη καὶ ἀγωνία ψυχαῖς ἐρωτικαῖς γίγνεται. Αἴτιον δέ, πεπείκασιν αὐτούς, οὐκ ἄλλως πώποτε σφῶν ἀπολείπεσθαι τοὺς φιλτάτους, μὴ οὐχὶ κωλύματος ἀηδοῦς ἐμποδίζοντος (ibidem).

44) Ὀξὺς γὰρ ὁ ἐρῶν φωρᾶσαι τὸν ἀπὸ τῶν ἴσων παθῶν κεκρατημένον (VI 7).

45) Δειναὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ περὶ τοῖς φιλτάτοις τὰ δεινότερα μαντεύεσθαι (VI 12).

46) Σώζεται γὰρ ἡ περὶ τοὺς φύντας αἰδώς, ἐφ' ὅσον οἷόν τε καὶ ἐν τοῖς ἀποιχομένοις (VI 15).

47) Πολλὰ καὶ παράδοξα πολλάκις αἱ κατ' ἀνθρώπους τύχαι καινουργοῦσιν (VII 5).

48) Ὀξὺ γάρ τι πρὸς ἐπίγνωσιν ἐρωτικῶν ἡ ὄψις καὶ κίνημα καὶ σχῆμα πολλάκις μόνον, κἂν πόῤῥωθεν ᾖ κἂν ἐκ νώτων τῆς ὁμοιότητος τὴν φαντασίαν παρέστησεν (VII 7).

49) Γύναιον καὶ ἄλλως πρὸς ἄσεμνον ἡδονὴν ἐπίφορον (VII 9).

50) Οὕτως ἄρ' ὁ πλανήτης βίος οἷον τυφλότητα τὴν ἄγνοιαν ἐπιβάλλει τοῖς ξενιτεύουσι (VII 12).

51) Τὰς γὰρ δὴ γνώσεις καὶ τὰς ἐντεύξεις ἐκ τῶν ὁμοίων, ὡς οἶσθα, γίγνεσθαι καλόν (VII 13).

52) (Γυνὴ) κοινόν τι χρῆμά ἐστι πρὸς πᾶσαν τύχην καὶ πλέον ἐπίκουρος γίγνεται τοῖς παρ' ἀξίαν ἔλαττον πράττουσι (VII 14).

53) Αἱ χρησταὶ καὶ φιλόνεοι γυναῖκες ἀμείλικτοι γίγνονται καὶ βαρυμήνιδες ἀποτυγχάνουσαι, καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς εἰκότως ἀμύνονται (VII 20).

54) Ποιεῖν γὰρ τὰ αἰσχρὰ καὶ λέγειν ὁμοίως ἀπρεπές (VII 21).

55) Εὑρέτις ἄρ' ἐστὶ λογισμῶν ἡ ἀνάγκη (VII 25).

56) Τῶν γὰρ ἄλλων σιωπωμένων, τὴν εὐγενείᾳ τῇ μεγίστῃ κομῶσαν οἰκότριβι συνοικεῖν ἀθέμιτον (VII 26).

57) Ἀρκεῖ μὲν γὰρ ἴσως καὶ τὸ μηδὲν αὑτῷ συνειδότα φαῦλον εὐμενείᾳ τῇ παρὰ τῶν κρειττόνων ἐλπίζειν, καλὸν δὲ καὶ ἀνθρώπων τοὺς συνόντας πείθοντα σὺν παῤῥησίᾳ τὸν ἐπίκαιρον τοῦτον βίον διάγειν (ibidem).

58) Ἀντίθετον δὲ ὡς ἐπίπαν τῷ κρατοῦντι τὸ κρατούμενον (ibidem).

59) Ὁ μὲν ἀγνοούμενος ὀκνηρότερος, ὁ δὲ πεφωραμένος θρασύτερος καθιστάμενος (VIII 5).

60) Ὁ μὲν ἔρως οὐκ ἀνίησιν, ἀλλ' ἐπιτείνει πλέον ὥςπερ ὕλῃ τῷ νέῳ λάβρως ὑποπιμπράμενος (ibidem).

61) Μεγάλην εἰς πειθὼ κέκτηται πρὸς ἄνδρας ἴϋγγα τὰ γυναικεῖα καὶ σύνοικα βλέμματα (ibidem).

62) Πεφύκασι γὰρ οἱ νέοι θεραπευόμενοι μὲν ὑπερφρονεῖν, βιαζόμενοι δ' ὑπείκειν (ibidem).

63) Ἀκοὴ γὰρ ὄψεως εἰς τὸ λυπῆσαι κουφότερον (ibidem).

64) Ἀπελπισθεὶς γὰρ ὁ ἔρως οὐδεμίαν ἔχει φειδὼ τοῦ ἐρωμένου, τρέπειν δὲ φιλεῖ τὴν ἀποτυχίαν εἰς τιμωρίαν (VIII 6).

65) Ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή, καί πιστεύειν φιλεῖ (VIII 7).

66) Εὐγενοῦς γὰρ ἤθους καὶ ὄψεως καὶ βάρβαρον γένος οἶκτος εἰςέρχεται (VIII 9).

67) Ἤιδει γάρ, ὡς πάθος τοῦ ἐρωμένου τὸν ἐρῶντα πλέον ἢ τὸ ἴδιον ἀλγύνει (ibidem).

68) Φιλεῖ γὰρ ἄνθρωπος πρὸς τὰ συμπίπτοντα τρέπειν τὴν γνώμην (VIII 11).

69) Δεινὸς δ' ὁ τῆς Δίκης ὀφθαλμός, ἐλέγχων καὶ τὰ ἀμήνυτα, κρύφια καὶ ἀθέμιτα φωτίζων (VIII 13).

70) Οὕτως ἄρα ἡδύ τι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι, ὅταν συμβαίνῃ τοῖς ἐχθροῖς ἐπαπόλλυσθαι (VIII 15).

71) Γένος γὰρ οὐδὲν οὐδ' ἡλικίαν ὁ ὑπὲρ ψυχῆς δυςωπεῖται κίνδυνος (IX 3).

72) Ὑπαγορεύει γὰρ τοῖς χρηστοῖς φιλανθρωπίαν πολέμιος ὑποπίπτων (IX 5).

73) Πᾶν γὰρ ὕποπτον καὶ φοβερὸν τὸ κατ' ἔσχατον κινδύνου γενόμενον (ibidem).

74) Οὕτως ἄρα καὶ ἀπεγνωκότες αὐτῶν ἄνθρωποι τὴν ἀεὶ παροῦσαν ὥραν κέρδος εἰς ὑπέρθεσιν θανάτου νομίζουσιν (ibidem).

75) Νικᾶν γὰρ καλὸν τοὺς ἐχθρούς, ἑστῶτας μὲν ταῖς μάχαις, πεπτωκότας δὲ ταῖς εὐποιίαις (IX 21).

76) Ἔχει τι ζηλότυπον ἔμφυτον τὸ εὐνούχων γένος· ὧν γὰρ ἀπεστέρηται, τούτων εἰς κώλυμα τοῖς ἄλλοις προβέβληται (IX 25).

77) Ἐπάναγκες γὰρ βασιλεῖ καὶ ἄκριτον ἔστιν ὅτε πλήθους ὁρμὴν θεραπεύειν (X 9).

78) Μεγίστη δ', οἶμαι, τῷ λέγοντι πίστις ἡ τοῦ διαιτῶντος γνῶσις (X 12).

79) Οὐδὲν ἀπρεπὲς γυμνούμενον τὸ τῶν φύντων καὶ γένους μαρτύριον (X 15).

80) Ὑπερβολὴ γὰρ ἡδονῆς καὶ θρῆνόν ποτ' ἀποτίκτειν φιλεῖ (X 16).

81) Ἡ μητρῴα φύσις τὸ θυγατρὸς καὶ τὸ θῆλυ συμπαθὲς τὸ πταῖσμα τὸ γυναικεῖον οἶδεν ἐπισκιάζειν (X 29).

82) Ἐπισκιάζονται, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τῆς ἄγαν χαρᾶς καὶ οἱ συνετώτατοι τῶν ἀνδρῶν (X 39). —

M X = S XV.

N. 95—96 = n. 351—352; n. 97—99 = n. 356—358. — In S Menandri fragmenta lemmate destituta Demonactis sententias excipiunt.

Iam restat, ut Plutarchi, Democriti, Socratis, Demonactis gnomae in S servatae (cf. p. 52 supra) in medium proferantur:

Π τοῦ Πλουτάρχου.

1) (3) Ἔοικεν ὁ τῶν φιλαργύρων βίος νεκροῦ δείπνῳ· πάντα γὰρ ἔχων τὸν εὐφρανθησόμενον οὐκ ἔχει.

2) (4) Ἀχάριστον εὐεργετεῖν καὶ νεκρὸν μυρίζειν ἐν ἴσῳ κεῖται.

3) (5) Ὁδηγὸν τυφλὸν λαβεῖν καὶ σύμβουλον ἀνόητον ἕν ἐστιν.

4) (6) Ἐκ χρυσοῦ ποτηρίου πίνειν φάρμακον καὶ παρὰ φίλου ἀγνώμονος συμβουλίαν λαμβάνειν ταὐτόν ἐστιν.

5) (7) Οὔτε τὸν ἀρρωστοῦντα ἡ χρυσόπους ὠφελεῖ κλίνη οὔτε τὸν ἀνόητον ἡ ἐπίσημος εὐτυχία.

6) (8) Ἐν πολέμῳ μὲν πρὸς ἀσφάλειαν σίδηρος χρυσοῦ κρείττων, ἐν δὲ τῷ ζῆν ὁ λόγος τοῦ πλούτου.

7) (9) Οἱ θυμοὶ καθάπερ αἱ κύνες τυφλὰ τίκτουσιν ἐγκλήματα.

8) (10) Οὔτε ναῦν ἐξ ἑνὸς ἀγκυρίου οὔτε βίον ἐκ μιᾶς ἐλπίδος ὁρμιστέον.

9) (11) Τοῖς μὲν νοσοῦσιν ἰατρούς, τοῖς δὲ ἀτυχοῦσι φίλους δεῖ παρεῖναι.

10) (12) Τῆς ἀγνοουμένης ἀρετῆς ὥσπερ τοῦ κατωρυγμένου χρυσίου ἡ λαμπρότης οὐ βλέπεται.

Π) M om. n. 45—57 et n. 60—88.

1) πάντα γὰρ] ὃς πάντα M.

2) = App. 110.

5) inc. f. 83ʳ S. — Repetit App. 109, ubi ἄρρωστον habes pro ἀρρωστοῦντα et χρυσόπους pro χρυσῆ.

6) = App. 113: πρὸς ἀσφάλειαν σίδηρος] σίδηρος πρὸς ἀσφάλειαν ‖ ὁ λόγος τοῦ πλούτου] λόγος πλούτου διαφέρει.

7) inc. f. 146ʳ M ‖ αἱ] οἱ M.

8) ἐλπίδος acc. m. rec. M.

9) ἰατρούς] ἰητροὺς M. — Exibet cum varietate lectionis App. 114.

10) = Photius I n. 116.

11) (13) Οὔτε ἵππῳ χωρὶς χαλινοῦ οὔτε πλούτῳ χωρὶς λογισμοῦ δυνατὸν ἀσφαλῶς χρήσασθαι.

12) (14) Ἵππου μὲν ἀρετὴν ἐν πολέμῳ, φίλου δὲ πίστιν ἐν ἀτυχίᾳ κρίνομεν.

13) (15) Σκεύη μὲν τὰ καινὰ κρείττονα, φιλία δὲ παλαιοτέρα.

14) (16) Ὀνείρῳ ἔοικεν ὁ τῶν ἀπαιδεύτων βίος, κενὰς ἔχων φαντασίας.

15) (17) Ὁ τῶν ἀσώτων βίος ὥςπερ καθημέραν ἀποθνήσκων ἐκφέρεται.

16) (18) Οἱ ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν κερδῶν εἰς τὰς καλὰς ἀναλίσκοντες λειτουργίας ὅμοιόν τι ποιοῦσι τοῖς ἀπὸ ἱεροσυλίας θεοσεβοῦσι.

17) (19) Τοῖς μὲν διὰ τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἕπεται κατὰ ἀνάγκην σκιά, τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βαδίζουσιν ἀκολουθεῖ φθόνος.

18) (20) Οἱ μὲν τραχεῖς ἵπποι τοῖς χαλινοῖς, οἱ δὲ ὀξεῖς θυμοὶ μετάγονται τοῖς λογισμοῖς.

19) (21) Αἱ μὲν ποδήρεις ἐσθῆτες τὰ σώματα, αἱ δὲ ὑπέρμετροι οὐσίαι τὰς ψυχὰς ἐμποδίζουσιν.

20) (22) Ὁ μὲν χειμὼν σκέπης, τὸ δὲ γῆρας ἀλυπίας δεῖται.

21) (23) Οἱ μὲν ἐκ τῆς γῆς καρποὶ κατ' ἐνιαυτόν, οἱ δὲ ἐκ τῆς φιλίας κατὰ πάντα καιρὸν φύονται.

22) (24) Ἐπισκοτεῖ τῷ μὲν ἡλίῳ πολλάκις τὰ νέφη, τῷ δὲ λογισμῷ τὰ πάθη.

23) (25) Οὔτε παρὰ νεκροῦ ὁμιλίαν οὔτε παρὰ φιλαργύρου δεῖ χάριν ἐπιζητεῖν.

24) (26) Οὔτε ἐν ἰχθύσι φωνὴν οὔτε ἐν ἀπαιδεύτοις ἀρετὴν δεῖ ζητεῖν.

25) (27) Ὁδὸν μὲν τὴν λειοτάτην <δεῖ> ἐκλέγεσθαι, βίον δὲ τὸν ἀλυπότατον.

26) (28) Ἐν μὲν ταῖς μέθαις παροινοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς εὐτυχίαις παρανοοῦσιν οἱ πλεῖστοι.

27) (29) Τὸ τῆς δόξης κάλλος ὥςπερ ὑπὸ νόσου τοῦ φθόνου ταχὺ μεταφέρεται.

28) (30) Οὔτε ἐκ τοῦ κόσμου τὸν ἥλιον οὔτε ἐκ τῆς παιδείας ἀρτέον τὴν παῤῥησίαν.

---

14) βίος inc. f. 84r S.
16) ὅμοιον τί SM || θεοσεβοῦσιν M.
17) = Photius I n. 130.
18) cf. p. 52 n. 3.
19) αἱ μὲν] οἱ μὲν S.
21) κατενιαυτὸν S.
23) inc. f. 84v S.
24) = App. 108.
25) λειοτάτην] τελειοτάτην M || δεῖ om. SM.
28) τῆς om. M.

29) (31) Οὔτε ὕδωρ θολερὸν οὔτε ἀπαίδευτον ψυχὴν ταράσσειν δεῖ.

30) (32) Ἔοικεν ἡ κολακεία γραπτῇ πανοπλίᾳ· διὸ τέρψιν μὲν ἔχει, χρείαν δὲ οὐδεμίαν παρέχει.

31) (33) Ἀρρωστοῦντι φορτίον ἐπιθεῖναι καὶ ἀπαιδεύτῳ ψυχῇ εὐτυχίαν ταὐτόν ἐστιν.

32) (34) Οὔτε συμπόσιον ἄνευ ὁμιλίας οὔτε πλοῦτος χωρὶς ἀρετῆς ἡδονὴν ἔχει.

33) (35) Αἱ ἐπιφανεῖς τύχαι καθάπερ οἱ σφοδροὶ τῶν ἀνέμων μεγάλα ποιοῦσι ναυάγια.

34) (36) Θηρεύουσι τοῖς μὲν κυσὶ τοὺς λαγωοὺς οἱ κυνηγοί, τοῖς δὲ ἐπαίνοις τοὺς ἀνοήτους οἱ πολλοί.

35) (37) Ὥσπερ οἱ ἐν εὐδίᾳ πλέοντες καὶ τὰ πρὸς τὸν χειμῶνα ἔχουσιν ἕτοιμα, οὕτως οἱ ἐν εὐτυχίᾳ φρονοῦντες εὖ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν ἡτοιμάκασι βοηθήματα.

36) (38) Τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ αὔξοντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πυρὸς καταναλίσκεται, ὁ δὲ πλοῦτος τρέφων τοὺς κόλακας ὑπ' αὐτῶν τούτων διαφθείρεται.

37) (39) Οὔτε ἀρρώστου πληγὴν οὔτε ἀνοήτου ἀπειλὴν δεῖ εὐλαβεῖσθαι.

38) (40) Ὑπενδύεσθαι δεῖ τῷ μὲν θώρακι χιτῶνα, τῇ δὲ λύπῃ νοῦν.

39) (41) Νοσοῦντος δίαιτα καὶ ἄφρονος εὐτυχία τὸ δυςάρεστον.

40) (42) Ἀνδριάντα μὲν τὸ σχῆμα, ἄνδρα δὲ ἡ πρᾶξις κοσμεῖ.

41) (43) Οὐχ οὕτω τοῖς ὀρφανοῖς παισὶν ὡς τοῖς ἀνοήτοις ἀνδράσιν ἐπιτρόπους χρὴ παρεῖναι.

42) (44) Ἔοικεν ἡ τύχη φαύλῳ ἀγωνοθέτῃ· πολλάκις γὰρ τὸν μηδὲν πράσσοντα στεφανοῖ.

43) (45) Τοῦ μέλιτος μέλιτται τάχιον ἔρχονται ἐπ' αἴσθησιν, τοῦ κέρδους δὲ οἱ φιλάργυροι.

44) (46) Ὄφιν τρέφειν καὶ πονηρὸν εὐεργετεῖν ταὐτόν ἐστιν· οὐδετέρου γὰρ ἡ χάρις εὔνοιαν γεννᾷ.

45) (47) Ἡδύ ἐστιν, ὥσπερ φίλῳ σπουδαίῳ, οὕτω καὶ λόγῳ καλῷ συγγηράσκειν.

30) γραπτῇ] γραπτὴ S ‖ χρείαν S ‖ οὐδὲ μίαν SM.
31) αρρωστοῦντι M ‖ καὶ] ἢ S ‖ ἐστι M.
33) = Photius II n. 124, ubi pro αἱ ἐπιφανεῖς τύχαι extat: αἱ μεγάλαι καὶ ἐπιφανεῖς δόξαι.
34) τοῖς μὲν inc. f. 85r S.
35) βοηθηματα M.
36) καταναλίσκεται] καταναλίσκονται M.
37) δεῖ inc. f. 147r M.
41) ἐπιτρόπους] ἐπὶ τρόπους S ‖ παρεῖναι] παρῆναι M a m. pr.
42) γὰρ om. M ‖ στεφανοι M.
43) ἐπαἴσθησιν M.
44) ταυτὸν inc. f. 85v S ‖ οὐδ' ἑτέρου S.

46) (48) Τὸ μὲν ἴσον ζυγῷ, τὸ δὲ ἀληθὲς τῷ ἐκ φιλοσοφίας λόγῳ κρίνεται.

47) (49) Ἡ τρυφὴ καθάπερ στρατοπέδου τῆς τῶν ἀπαιδεύτων ψυχῆς τὰ ἄριστα ἀφαιρεῖται.

48) (50) Στάσιμοί εἰσιν αἱ τῶν πεπαιδευμένων ἐλπίδες, ὡς ἐν λιμένι τῷ λογισμῷ ὁρμοῦσαι.

49) (51) Ἡ εὔκαιρος χάρις λιμῷ καθάπερ τροφὴ ἁρμόζουσα τὴν τῆς ψυχῆς ἔνδειαν ἰᾶται.

50) (52) Ἡ μὲν τροφὴ τοῖς γυμναζομένοις, ἡ δὲ ἀρετὴ τοῖς πεπαιδευμένοις ἡδεῖα φαίνεται.

51) (53) Οἱ ἐλαφροὶ τῶν ἀνθρώπων ὥσπερ τὰ κενὰ τῶν ἀγγείων εὐβάστακτοι τοῖς ὠτίοις εἰσί.

52) (54) Τὸν μὲν λιβανωτὸν τοῖς θεοῖς, τὸν δὲ ἔπαινον τοῖς ἀγαθοῖς ἀπονέμειν δεῖ.

53) (55) Κακόσιτός ἐστι πρὸς τὸν συμφέροντα λόγον ἡ τῶν ἀνοήτων ψυχή, οὐ παραδεχομένη τὸν σώζοντα νοῦν ὥσπερ φάρμακον.

54) (56) Τὰ μὲν φυτὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης, ἡ δὲ δόξα ἀπὸ τῆς πρώτης λήψεως αὔξει.

55) (57) Ὥσπερ οἱ κόρακες παρεδρεύοντες ἐξορύσσουσι τοὺς τῶν νεκρῶν ὀφθαλμούς, οὕτως οἱ κόλακες τοῖς ἐπαίνοις τοὺς λογισμοὺς διαφθείρουσι τῶν ἀνθρώπων.

56) (58) Λαγῷ μὲν κύνα, φίλῳ δὲ κόλακα φύσει πολέμιον ἡγητέον.

57) (59) Ἡ τύχη καθάπερ τοξότης ποτὲ μὲν ἐπιτυγχάνει βαλοῦσα ἐφ' ἡμᾶς, ὥσπερ ἐπί τινα σκοπόν, ποτὲ δὲ ἐπὶ τὰ σύνεγγυς παρακείμενα ἡμῖν.

58) (60) Ἐκ μὲν τοῦ ποδὸς τὴν ἄκανθαν, ἐκ δὲ τῆς ἀλόγου ψυχῆς τὴν ἄγνοιαν ὑπεξελέσθαι δεῖ.

59) (61) Αἱ μὲν τῆς ἀρετῆς ἐλπίδες ἴδιαι εἰσὶ τῆς ψυχῆς, αἱ δὲ τῆς κακίας νόθοι.

60) (62) Σπάνιόν ἐστιν ὁδοιποροῦντα συνεχῶς μὴ προςκόψαι καὶ πράσσοντά τι ἐντρεχῶς μὴ οὐχὶ καὶ ἁμαρτεῖν.

61) (63) Ὁ μὲν δειλὸς καθ' ἑαυτοῦ τὰ ὅπλα, ὁ δὲ ἀνόητος τὰ χρήματα ἔχει.

---

46) ἶσον S || τῷ] τὸ S.

48) στάσιμοι εἰσὶν S.

53) (παραδεχο)μένη inc. f. 86r S.

55) cf. Photius I n. 123 et nota ad Gnom. Vat. n. 206 (S cap. XLI n. 454 p. 54 not. 5).

57) ἐπὶ τὰ] ἐπὶ τοὺς S.

58) τὴν ἄγνοιαν] ἄγνοιαν M || ὑπεξελέσθαι] ὑπεξελθεῖν M.

61) (ἀνό)ητος inc. f. 86v S.

62) (64) <Ταὐτόν ἐστιν> ἐξ ἀσθενοῦς ἀγκυρίου σκάφος ὁρμεῖν καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίδα.

63) (65) Τὸ μὲν εὔκρατον ὕδωρ τὰς φλεγμονάς, ὁ δὲ ἐπιεικὴς τὰς ὀργὰς δαλύει λόγος.

64) (66) Ὁδοῦ καὶ ἀληθείας χαλεπὸν ἀποπλανηθῆναι.

65) (67) Φθείρεται ὁ μὲν κόσμος πυρὶ καὶ ὕδατι, ὁ δὲ τῶν ἀκολάστων πλοῦτος ἔρωτι καὶ μέθῃ.

66) (68) Σφαγή ἐστι τοῦ φιλαργύρου ἡ πρὸς τὸ κέρδος ἐπιθυμία, ὅθεν ἡ τοῦ χρήματος ἀφαίρεσις ὥςπερ αἵματος ἐπιφέρει τὸν θάνατον αὐτῷ.

67) (69) Οἱ μὲν ξενιτεύοντες εἰς τὴν πατρίδα, οἱ δὲ φιλοσοφοῦντες εἰς τὸ φρονεῖν κατασπεύδουσι.

68) (70) Δυςάρεστοι ὄντες οἱ ἀπαίδευτοι καθάπερ ἐξ οἰκείων τῶν προαιρέσεων καθημέραν μετοικίζονται.

69) (71) Γλῶσσα βλάσφημος διανοίας κακῆς ἔλεγχος.

70) (72) Ἡ χάρις, ὥςπερ ἡ σελήνη, ὅταν τελεία γίνηται, τότε καλὴ φαίνεται.

71) (73) Ὅπερ ἂν σιωπᾶσθαι <βούλῃ>, ἐξείπῃς μηδενί· ἢ πῶς παρά τινος ἀπαιτήσεις τὸ πιστὸν τῆς σιωπῆς, ὃ μὴ παρέσχες σεαυτῷ;

72) (74) Οὔτε τῆς γαμετῆς πρέπον τὴν ἑταίραν οὔτε τῆς φιλίας τὴν κολακείαν δεῖ προτιμᾶν.

73) (75) Χαίρειν χρὴ τοῖς ἐλέγχουσιν ἢ τοῖς κόλαξιν· οἱ μὲν γὰρ ἡμᾶς λυποῦντες διεγείρουσιν, οἱ δὲ χαριζόμενοι ἐκλύουσι καὶ σκελίζουσιν.

74) (76) Οὔτε πλέοντας παρὰ τόπον ὁρμεῖν ἀσφαλές οὔτε ζῶντα παρὰ τὸν νόμον βιοῦν ἀκίνδυνον.

75) (77) Πολλοὶ φίλους αἱροῦνται οὐ τοὺς ἀρίστους, ἀλλὰ τοὺς πλουτοῦντας.

76) (78) Πολλοὶ δοκοῦντες εἶναι φίλοι οὐκ εἰσὶ καὶ οὐ δοκοῦντές εἰσι· σοφοῦ οὖν ἐστι γινώσκειν ἕκαστον.

---

62) ταὐτόν ἐστιν supplevi || ἐλπίδα] ἐλπίδας S; cf. Gnom. Byz. n. 132 (Wachsmuth); — eodem modo in gemella Socratis sententia apud Stobaeum Flor. II 47 (ταὐτὸν ἐξ ἀσθενοῦς ἀγκυρίου σκάφος ὁρμίζειν καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίδα) codex A ἐλπίδα pro ἐλπίδας offert.

66) τοῦ iterat S.

70) γίνηται] γίνεται S.

71) βούλῃ om. S || f. 87r inc. οἵ πως. quod in ἢ πῶς mutandum esse docent Antonius I 73 p. 73, 33 sq. et Maximus 20 p. 596 <ὅπερ] ἅπερ Max., sed ὅπερ adgnoscit codex Vatic. Gr. n. 741 || βούλῃ] βούλει Max. || ἐξείπῃς μηδενὶ] μηδενὶ εἴπῃς Ant. Max. || ἀπαιτήσεις] ἀπαιτεῖς Max., nec tamen codd. Vat. 741. 385>.

74) ὁρμεῖν] ὁρμὴν S || ζῶντα] l. ζῶντας cum Stobaei Flor. IV 65, ubi Socrati sententia vindicatur. — Suppeditat App. 115: ἀσφαλὲς om. || ζῶντα] βιοῦντας || παρὰ τὸν (articulum recte om. Stob.) νόμον] παρανόμως || βιοῦν] ζῆν βιοῦντας.

77) (79) Φεύγειν δεῖ τὴν φιλίαν, ὧν τινων ἀμφίβολος ἡ διάθεσις.

78) (80) Οἱ μὲν ξένοι ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἐν τοῖς πράγμασι διαπλανῶνται.

79) (81) Οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατὸν οὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνῳ.

80) (82) Ὁ βίος καθάπερ νόμισμα διαβληθεὶς ἐν ἀρχαῖς <ἀδόκιμος> εἰς πάντα γίνεται τὸν χρόνον.

81) (83) Οὐδὲ εἷς φροντίζων δόξης ἀγαθῆς γένοιτ' ἂν ἀνὴρ φαῦλος· καλὸν δὲ ἀντὶ βραχείας ἀπολαύσεως ἀλλάξασθαι δόξαν αἰώνιον.

82) (84) Ἑτοιμάζονταί τινες διὰ βίου τὰ πρὸς τὸν βίον, ὡς βιωσόμενοι μετὰ τὸν βίον.

83) (85) Φρόνησις εὐτυχίαν ὡς τὰ πολλὰ χαρίζεται, τύχη δὲ φρόνησιν οὐ ποιεῖ.

84) (86) Οἱ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων, κἂν χρηστότητα ἀπαγγέλλωνται, διὰ τὸν τρόπον οὐ πιστεύονται.

85) (87) Εἴ ποτε δέ τινα ἑώρα ἁμαρτάνοντα, 'ἐπισκεπτέον' ἔλεγε, 'μή ποτε καὶ ἐγὼ τοιούτῳ περιπέσω'.

86) (88) Τοὺς πλουσίους δὲ καὶ ἀπλήστους ὑδρωπιῶσιν ἐοικέναι ἔλεγεν· 'οἱ μὲν γὰρ πεπλησμένοι ὑδάτων διψῶσιν, οἱ δὲ χρημάτων'.

87) (89) Παρεκελεύετο δὲ τοῖς νέοις τρία ταῦτα ἔχειν· ἐπὶ μὲν τῆς γνώμης σωφροσύνην, ἐπὶ δὲ τῆς γλώττης σιγήν, ἐπὶ δὲ τοῦ προσώπου αἰδῶ.

88) (90) Γέρων ἐρωτηθεὶς 'διὰ τί φιλάργυρος εἶ' ἔφη· 'κρεῖττόν ἐστι μεταλλάξαντα τοῖς ἐχθροῖς καταλιπεῖν ἢ ζῶντα τῶν φίλων δεηθῆναι· κατέγνων γὰρ τῆς τῶν πολλῶν φιλίας'.

89) (91) Ὁ αὐτὸς δὲ Πλούταρχος ἀνθρώπου τινὸς αὐτὸν ἀδικήσαντος καὶ περιφεύγοντος καὶ ἀπαντᾶν αἰσχυνομένου, συντυχὼν ἅπαξ, εἶπεν· 'οὐ σὲ χρὴ ἐμὲ φεύγειν, ἀλλ' ἐμὲ σὲ ὄντα φαῦλον'.

---

80) ἀδόκιμος om. S.

81) δόξης inc. f. 87v S.

82) ἑτοιμάζονται τινὲς S.

85) δὲ τινὰ S. — Sub Platonis nomine praebet App. 78: δέ τινα ἑώρα] ἑώρα τινά.

86) ἀπλήστους] ἀπλείστους S ‖ ὑδρωπιῶσιν] ὑδροποιῶσιν S. — Platoni adsignat Gnom. Vat. n. 434.

87) αἰδὼ S. — Ad Platonem referunt Gnom. Vat. n. 433 et (cum leni varietate scripturae) App. 80.

88) S praemittit: τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα, quod lemma iam ad n. 85 pertinere in propatulo est ‖ διατί S ‖ κρεῖττον ἐστὶ S ‖ μεταλλάξαντα] μεταλλάξαντος S ‖ καταλιπεῖν inc. f. 88r S ‖ ζῶντα] ζῶν S ‖ φίλων] ἐχθρῶν S. — Platoni tribuit Gnom. Vat. n. 428: γέρων] Πλάτων ‖ διὰ τί] διὰ τί γέρων ὢν ‖ κατέγνων] κατέγνω rectius.

89) idem cum parva lectionis varietate de Aristippo narrant Gnom. Vat. n. 27 et App. 27.

90) (92) Ὁ αὐτὸς εἶπεν· 'εἰς τὸ κάτοπτρον κύψας θεώρει καί, εἰ μὲν καλὸς φαίνῃ, ἄξια τούτου πρᾶττε· εἰ δὲ αἰσχρός, τὸ τῆς ὄψεως ἐλλιπὲς ὡράϊζε καλοκἀγαθίᾳ.

91) (93) Ὁ αὐτὸς εἶπεν· 'ἀτυχίαν κρύπτε, ἵνα μὴ τοὺς ἐχθρούς σου εὐφραίνῃς'.

VI Δημοκρίτου γνῶμαι.

1) (162) Εἰ μὲν ἦν μαθεῖν, ἃ δεῖ παθεῖν, καὶ μὴ παθεῖν, καλὸν τὸ μαθεῖν· εἰ δὲ παθεῖν δεῖ, ἃ δεῖ μαθεῖν, τί δεῖ μαθεῖν; παθεῖν γὰρ χρή.

2) (163) Αὐταρκίῃ τροφῆς μικρὰ νὺξ οὐδέποτε γίνεται.

3) (164) Ὑγείαν ἔχειν παρὰ θεοῦ αἰτοῦνται οἱ ἄνθρωποι, τὴν δὲ ταύτης δύναμιν παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντες οὐκ ἴσασιν, ἀκρασίᾳ δὲ τὰ ἐναντία πράσσοντες αὐτοὶ προδόται τῆς ὑγείας γίνονται.

4) (165) Ταῖς τῶν καιρῶν μεταβολαῖς καὶ οἱ σφόδρα δυνατοὶ τῶν ἀσθενεστέρων ἐνδεεῖς γίνονται.

5) (166) Πονηρὰ φύσις ἐξουσίας ἐπιλαβομένη δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

6) (167) Νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νουθετεῖν ταὐτόν ἐστι.

7) (168) Τὸν σπουδαῖον φίλον πρὸς μὲν τὰς εὐφροσύνας κληθέντα δεῖ παρεῖναι, πρὸς δὲ τὰς περιστάσεις αὐτόκλητον συμπαρεῖναι.

8) (169) Τὸ μὴ δύνασθαι βοηθεῖν τοῖς φίλοις ἀπορίας, τὸ δὲ μὴ βούλεσθαι κακίας τεκμήριον.

9) (170) Οἱ ἀληθινοὶ φίλοι καὶ τὰς φιλίας ἡδείας καὶ τὰς συμφορὰς ἐλαφροτέρας ποιοῦσιν, ὧν μὲν συναπολαύοντες, ὧν δὲ μεταλαμβάνοντες.

---

90) φαίνῃ] φαίνει S ‖ ἄξια] ἄξιον S ‖ πράττε SM ‖ ἐλλιπὲς] ἐλλειπὲς S.

VI) Δημοκρίτου γνῶμαι] Δημοκρίτου περὶ ἀνάγκης M cf. p. 59 not. 6 supra. — M om. n. 13—19 et n. 22—41.

2) αὐταρκίῃ SM. — Habet Photius II n. 199, quo loco αὐταρκείῃ τροφῆς μακρὴ νὺξ οὐδέποτε γίνεται pro librorum MV scriptura: αὐτάρκεια τροφῆς (τρυφῆς V) μικρὴ (μικρὰ V) νὺξ οὐδέποτε γίνεται edidi. In 'Excerptis Parisinis' numquam nisi coactus a codicum textu recessi: haec enim lex in Gnomologiis emittendis inprimis observanda est, ut variorum exemplorum memoria, quantum fieri potest, pura atque integra in conspectu ponatur.

3) δύναμιν inc. f. 147[v] M ‖ πράσσοντες] πρά(σ)σαντας (sic) S, πράττοντες M. — Offert Photius II n. 207 non sine lectionis varietate.

5) πονηρὰ M, sed litteram initialem supplevit manus recentior.

7) ὸν M a m. pr. (τ postea m. rec. addidit) ‖ κληθέντα om. M ‖ παρεῖναι] κεκλῆσθαι παρεῖναι M (superscr. m. rec.).

8) δύνασθαι inc. f. 94[r] S.

9) ποιοῦσιν] ποιῶσιν S.

10) (171) Ὅρκον ἐπακτὸν προςδέχου διὰ δύο προφάσεις· ἢ σεαυτὸν αἰτίας ἀπολύων ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων.

11) (172) Νόμῳ καὶ ἄρχοντι καὶ τῷ σοφωτέρῳ εἴκειν κόσμιον.

12) (173) Ποθητὸς εἶναι μᾶλλον ἢ φοβερὸς κατὰ τὸν βίον προαιροῦ· ὃν γὰρ πάντες φοβοῦνται, πάντας φοβεῖται.

13) (174) Τὰς μὲν γραμμὰς ἀσφαλεστέρας, τὰς δὲ πράξεις λαμπροτέρας ἔχειν δεῖ.

14) (175) Τὸν ἄρχοντα δεῖ ἔχειν πρὸς μὲν τοὺς καιροὺς λογισμόν, πρὸς δὲ τοὺς ἐναντίους τόλμαν, πρὸς δὲ τοὺς ὑποτεταγμένους εὔνοιαν.

15) (176) Δεῖ τὸν ἑτέρων μέλλοντα ἄρξειν αὐτὸν ἑαυτοῦ πρῶτον ἄρχειν.

16) (177) Μικραὶ χάριτες ἐν καιρῷ μέγισταί εἰσι τοῖς λαμβάνουσι ταύτας ἐν περιστάσει.

17) (178) Ἡ παιδεία εὐτυχοῦσι μέν ἐστι κόσμος, ἀτυχοῦσι δὲ καταφύγιον.

18) (179) Ἐν μὲν τοῖς ἐσόπτροις ὁ τῆς ὄψεως, ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις ὁ τῆς ψυχῆς χαρακτὴρ βλέπεται.

19) (180) Τὰς μὲν πόλεις ἀναθήμασι, τὰς δὲ ψυχὰς μαθήμασι δεῖ κοσμεῖν.

20) (181) Γαμβροῦ ὁ μὲν ἐπιτυχὼν εὗρεν υἱόν, ὁ δὲ ἀποτυχὼν ἀπώλεσε καὶ θυγατέρα.

21) (182) Διηνεκὴς ἐπὶ πᾶσιν ἀνθρώπως ἡ τοῦ πλούτου ἐπιθυμία· μὴ κτηθεῖσα μὲν γὰρ τρύχει, κτηθεῖσα δὲ βασανίζει ταῖς φροντίσιν, ἀποκτηθεῖσα δὲ ταῖς λύπαις.

22) (183) Θεοῦ ἄξιόν σε ποιήσει τὸ μηδὲν ἀνάξιον <αὐτοῦ> πράττειν.

23) (184) Θεῷ ὅμοιον ἔχει ἄνθρωπος τὸ εὖ ποιεῖν, <ὅταν τὸ εὖ ποιεῖν> μὴ καπηλεύηται, καὶ τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἀληθεύειν.

24) (185) Καὶ κυβερνήτης ἀγαθὸς ἐνίοτε ναυαγεῖ καὶ ἀνὴρ σπουδαῖος ἀτυχεῖ.

25) (186) <Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθείς,> πῶς ἄν τις γένηται πλούσιος, 'ἐὰν τῶν ἐπιθυμιῶν ἔσται πένης', <φησίν>.

---

11) εἴκειν] ἥκειν S.

13) τὰς δὲ] ἃς δὲ S.

15) ἑαυτοῦ inc. f. 94ᵛ S.

16) μέγισταί εἰσὶ S.

18) verbis paululum inflexis praebet App. 123; noster textus apud Antonium et Maximum recurrit cf. supra p. 51.

20) ἐπιτυχῶν S || καὶ om. M.

21) μὴ acc. m. rec. M || τρύχει] τρέχει S || ἀποκτηθεῖσα acc. m. rec. M.

22) μὴ δὲν S || αὐτοῦ supplevi.

23) ὅταν τὸ εὖ ποιεῖν om. S || καὶ τὸ inc. f. 95ʳ S. — Cf. nota ad Gnom. Vat. n. 53 (App. 13).

25) ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς et φησὶν om. S; supplementum praebent Maximus 12 p.

26) (187) Ἡ μὲν μάχαιρα τέμνει, ἡ δὲ διαβολὴ χωρίζει φίλους.

27) (188) Κρείσσονές εἰσιν αἱ τῶν πεπαιδευμένων ἐλπίδες ἢ ὁ τῶν ἀπαιδεύτων πλοῦτος.

28) (189) Ἡ τῶν ἀγαθῶν ἔρις ὠφελεῖ τὸν ζηλοῦντα, μὴ βλάπτουσα τὸν ζηλούμενον.

29) (190) Μικρὰ διδόναι βούλου μᾶλλον ἢ μεγάλα ἐγγυᾶν· ὅτε γὰρ κίνδυνος ἄπεστι, καὶ ὁ λαβὼν ἔργου, οὐ λόγου χρείαν ἔχει.

30) (191) Ἐπιτηδειότατος πρὸς φιλίαν ὁ πλεῖστα ἀδικεῖσθαι δυνάμενος καὶ φέρειν.

31) (192) Πλοῦτος ἀπὸ κακῆς ἐργασίας ἐπιγιγνόμενος ἐπιφανέστερον ὄνειδος κέκτηται.

32) (193) Κρεῖσσον τὰ οἰκεῖα ἐλέγχειν ἁμαρτήματα ἢ τὰ ἀλλότρια.

33) (194) Τάχος καὶ ἔπειξις ἀπέστω τοῦ ἐσθίειν· κυνῶδες γὰρ τοῦτο καὶ θηρίῳ μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ πρέπον.

34) (195) Ὥςπερ οὖν ἄλειμμα οὐ τὸ ἡδὺ καλὸν οὐδὲ τὸ μακρόν, ἀλλὰ τὸ ὑγιαῖνον, οὕτω καὶ τροφὴ οὐχ <ἡ> ἡδεῖα καλὴ οὐδ' ἡ πολλή, ἀλλ' ἡ ὑγιεινή.

35) (196) Ὁ ἀρετὴν τιμῶν πρώτην ἀλήθειαν τιμᾷ, καὶ μάλιστα ὡς ἀγαθοῦ παντὸς ἡγεμόνα οὖσαν.

36) (197) Ἡμερήσιοι ὕπνοι σώματος ὄχλησιν ἢ ψυχῆς ἀδημοσύνην ἢ ἀργίην ἢ ἀπαιδευσίην σημαίνουσιν.

37) (198) Ἀνδρεῖος οὐχ ὁ τῶν πολεμίων κρατῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν ἡδονῶν κρείσσων.

38) (199) Οὐκ ἂν ἐκώλυον οἱ νόμοι ζῆν ἕκαστον κατ' ἰδίην ἐξουσίην, εἰ μὴ ἕτερος ἕτερον ἐλυμαίνετο· φθόνος γὰρ στάσιος ἀρχὴν ἀπεργάζεται.

39) (200) Χρήματα πορίζειν μὲν οὐκ ἀχρεῖον, ἐξ ἀδικίας δὲ πάντων κάκιον.

40) (201) Κρεῖσσον ἄρχεσθαι τοῖς ἀνοήτοις ἢ ἄρχειν.

41) (202) Ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι ὕβρις ἂν εἴη ἐσχάτη.

---

569 aliique fontes ad Gnom. Vat. n. 463 prolati, qui etiam γένηται et ἐὰν — ἔσται (cum S) suppeditant; recte Stobaeus Flor XVII 31 Σωκράτης ἐρωτηθεὶς [ὑπό τινος], πῶς ἂν γένοιτό τις πλούσιος, 'εἰ τῶν ἐπιθυμιῶν' ἔφη 'εἴη πένης' cf. praeterea XCIV 28 (= Arsenius p. 326, 24 sq.) Κλεάνθης ἐρωτώμενος, πῶς ἄν τις εἴη πλούσιος, εἶπεν· 'εἰ τῶν ἐπιθυμιῶν εἴη πένης.'

27) κρείσσονες εἰσὶν S.

32) μὴ inc. f. 95ᵛ S || κατοικοῦσι] κατοικῶσι S.

34) ἡ adieci.

35) τιμᾷ] τιμᾶν S.

39) κάκιον inc. f. 96ʳ S.

VIII Σωκράτους.

1) (226) Φαύλου ἀνδρὸς καθάπερ κυνὸς σιγηροῦ δεῖ τὴν σιγὴν ἢ τὴν φωνὴν εὐλαβεῖσθαι.

2) (227) Οἱ φιλίαν παραθεωροῦντες, κἂν τὴν ἐκ τῶν ἠδικημένων ἐκφύγωσι κόλασιν δι' ἀσθένειαν, ἀλλ' οὖν γε τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ τιμωρίαν οὐ διακρούονται.

3) (228) Ἐν μὲν τῷ πλεῖν πείθεσθαι δεῖ τῷ κυβερνήτῃ, ἐν δὲ τῷ ζῆν τῷ λογίζεσθαι δυναμένῳ βέλτιον.

4) (229) Καλὸν μὲν ἐπὶ τῆς ἑστίας φαίνεσθαι τὸ πῦρ λαμπρόν, ἐπὶ δὲ τῆς εὐτυχίας τὸν νοῦν.

5) (230) Οἱ μὲν ἀκρατεῖς ἐν ταῖς ἀῤῥωστίαις, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ταῖς ἀτυχίαις εἰσὶ δυςθεράπευτοι.

6) (231) Αἱ μὲν βρονταὶ τοὺς παῖδας, αἱ δὲ ἀπειλαὶ τοὺς ἄφρονας καταπλήττουσιν.

7) (232) Τὸ μὲν πῦρ ὁ ἄνεμος, τὸν δὲ ἔρωτα ἡ συνήθεια ἐκκαίει.

8) (233) Τοὺς μὲν κενοὺς ἀσκοὺς τὸ πνεῦμα διΐστησι, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἀνθρώπους τὸ οἴημα.

9) (234) Ὁ μὲν οἶνος συμμεταβάλλει τοῖς ἀγγείοις, ὁ δὲ πλοῦτος τοῖς τῶν κεκτημένων τρόποις.

10) (235) Ἱδρὼς μὲν ὁ ἐκ τῶν γυμνασίων εὐσχημονέστερος, πλοῦτος δὲ ἐκ τῶν ἰδίων πόνων.

11) (236) Τὰ δὲ τῶν πλουσίων καὶ ἀσώτων χρήματα ταῖς ἐπὶ τῶν κρημνῶν συκαῖς εἴκαζεν, ἀφ' ὧν ἄνθρωπον μηδὲν λαμβάνειν, κόρακας δὲ καὶ ἰκτίνους, ὥςπερ παρὰ τούτων ἑταίρας καὶ κόλακας.

12) (237) Τοὺς πλεονέκτας εἴκαζε ταῖς ὄρνισιν, ὧν ἡ μὲν καταπίνει, ὅ τι ἂν προςτύχῃ, καὶ ἔστιν ὅτε πνίγεται, αἱ δ' ἄλλαι περιακολουθοῦσιν, ἀφελεῖν αὐτὸ σπεύδουσαι, ἵνα παρὰ μέρος πνιγῶσιν.

VIII) M om. n. 3—42.

1) = App. 112 cum varia scriptura; eundem textum Antonius et Maximus comprobant; cf. p. 49.

3) πείθεσθαι] πύθεσθαι S.

4) ἑστίας S || λαμπρὸν inc. f. 97ᵛ S.

5) = Photius I n. 118.

8) κενοὺς] κοινοὺς S a m. pr.

9) συμμεταβάλλει] συμμεταβάλλῃ S.

11) συκαῖς] συκαίαις S (h. e. συκέαις) || εἴκαζεν] εἰκάζειν S.

12) αἱ δ' inc. f. 98ʳ S || αὐτὸ] ἄντην S (per scripturae compendium).

13) (238) <Ἐμὲ δ'> ἀδικείτω πλούσιος καὶ μὴ πένης·
ῥᾷον φέρειν γὰρ κρειττόνων τυραννίδα.

14) (239) Τῦφος καὶ πλοῦτος καὶ θάνατος καὶ δυναστεία αἰφνιδίῳ θανάτῳ πίπτουσι κάτω.

15) (240) Τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας ἐγείρουσιν εἰς ὀργὴν κακούργων τρόποι.

16) (241) Δηλοῖ πολλάκις κακοσύνθετος ὄψις τῆς ψυχῆς τὸν σκαιὸν τρόπον.

17) (242) Ἦθος προςηνὲς καὶ πρᾷον ῥῆμα οἶδε μαλάσσειν καὶ τοὺς ἄγαν λιθώδεις.

18) (243) Ἵστησι τὰ ῥήματα ὀργήν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἡττόνων προφερόμενα.

19) (244) Παραίνει μὴ γλώσσῃ θρασείᾳ χρῆσθαι· πολλάκις γὰρ τὸ θράσος καὶ αὐτὴν διώλεσε τὴν κεφαλήν.

20) (245) Ἐλευθερίαν ὁ τιμῶν καὶ νόμοις εἴκων πάσης ἀπήλλακται δυςχεροῦς μερίμνης.

21) (246) Πολλοὶ θανόντας ἀμείβουσι τοῖς τάφοις, οὓς τῷ φθόνῳ πρότερον ἤλγυναν ζῶντας.

22) (247) Ὧιτινι χάριν καταθῇς, θᾶττον τὴν χάριν δός· ἡ γὰρ βραδύτης λυμαίνεται τὴν δόσιν.

23) (248) <Ὁ αὐτὸς ἔφασκε>, μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους κρατεῖν· οὐ γὰρ ἕνεκεν τῶν λόγων τὰ πράγματα συντελεῖσθαι, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους.

24) (249) Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, εἴ τις κατασχεῖν δύναται λόγον ἀπόρρητον, ἔφη· 'ὅςτις καὶ διάπυρον ἄνθρακα τῇ γλώσσῃ κατασχεῖν δυνήσεται.'

25) (250) Θεασάμενος δέ τινα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τοῦ μὲν ἀγροῦ ἐπιμελούμενον, τῆς δὲ πράξεως ἀμελοῦντα, 'ὅρα, ὦ οὗτος,' ἔφη, 'μὴ τὸν ἀγρὸν ἐξημερῶσαι βουλόμενος τὴν ψυχὴν ἀγριώσῃς.'

---

13) ἐμὲ δ'] om. S; Menandri est fragmentum (n. 688 K.), quo de disputavit Wachsmuthius, Studien zu den griechischen Florilegien p. 136.

14) τύφος S.

16) δηλοῖ] ηλοῖ (sine littera initiali) S.

18) ῥήματα] χρήματα S || προφερόμενα] προςφερόμενα S.

20) εἴκων] ἥκων S.

22) ᾧτινι] ὅτινι S || καταθῇς] καταθεὶς S || δὸς] δότω S || δόσιν inc. f. 98v S.

23) ὁ αὐτὸς ἔφασκε supplevi. — Habet Gnom. Vat. n. 134 (ὁ αὐτὸς = Ἀνάχαρσις).

24) S lemma ἀποφθέγματα τοῦ αὐτοῦ praemittit, quod ad n. 23 referendum esse elucet. — Dictum offerunt Gnom. Vat. n. 475 et App. 91: ὑπό τινος om. || εἴ τις κατασχεῖν δύναται] εἰ κατασχεῖν δύναταί τις || καὶ om. || γλώσσῃ] γλώττῃ Vat.

25) δὲ τινὰ S || ὅρα] ὥρα S || ὦ] ὁ S. — Exhibet Gnom. Vat. n. 365: θεασάμενος δέ τινα] ὁ αὐτὸς (scil. Ἰσοκράτης) θεασάμενός τινα || τῶν μαθητῶν] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ || ἀγριώσῃς] ἐξαγριώσῃς.

26) (251) Ἰδὼν δὲ πλούσιον ἀπαίδευτον [ἔφη] 'ἰδοὺ καὶ τὸ χρυσοῦν' φησὶν 'ἀνδράποδον'.

27) (252) Ἐρωτηθείς· 'τίς σοι πλουσιώτερος εἶναι δοκεῖ;' εἶπεν· 'ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος· αὐτάρκεια γάρ ἐστι φύσεως πλοῦτος.'

28) (253) Ἐν συμποσίῳ δέ τινι τὸν αὐτῷ πολὺν οἶνον διδόμενον ἐξέχεεν· ἐπεὶ δέ τινες αὐτὸν ἐμέμφοντο ἐπὶ τῷ ἀπολλύναι τὸν οἶνον, ἔφη· 'ἐὰν γὰρ αὐτὸν ἐκπίω, οὐ μόνον αὐτὸς ἀπόλλυται, ἀλλὰ κἀμὲ προσαπόλλυσιν.

29) (254) Ἐρωτηθεὶς δέ, τί λυπεῖ τοὺς ἀγαθούς, <εἶπεν>· 'εὐτυχία πονηρῶν.'

30) (255) Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τί τῶν ζῴων κάλλιστόν ἐστιν, εἶπεν· 'ἄνθρωπος παιδείᾳ κεκοσμημένος.'

31) (256) Ἐρωτηθεὶς περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης, ὁποτέρα βελτίων, ἔφη· 'οὐδὲν ἀνδρείας χρῄζομεν, ἐὰν πάντες ὦμεν δίκαιοι.'

32) (257) Θεασάμενος δὲ τὰς τῶν Κορινθίων πόρτας ἰσχυρῶς κεκλεισμένας ἔφη· 'μὴ γυναῖκες ἐνθάδε κατοικοῦσι;'

33) (258) Κάκιστον δὲ ἔλεγεν ἄρχοντα εἶναι τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον.

34) (259) Ὀνειδιζόμενος δέ ποτε, ὅτι βαρβαρίζει, ἔφη· 'ἐγὼ μὲν τῷ λόγῳ, ὑμεῖς δὲ τῷ τρόπῳ.'

35) (260) Τῷ τράγῳ ἔλεγεν ὁ ἔριφος· 'οἱ μάγειροι ἀπέθανον'· ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· 'οὐαί, τέκνον, ὅτι εἰς χωρικοὺς ἐμπεσούμεθα.'

36) (261) Φαλακρὸς καθήμενος κατεναντίον κριοῦ νυστάζων πληγὴν ἑαυτῷ προξενεῖ.

37) (262) Ἐρωτηθείς, τίνες ἀταράχως ζῶσιν, εἶπεν· 'οἱ μηδὲν ἑαυτοῖς ἄτοπον συνειδότες.'

---

26) ἔφη delendum esse significavi. — Apophthegma adgnoscunt Gnom. Vat. n. 484 et App. 95: ἰδὼν δὲ] Σωκράτης ἰδὼν Vat., ὁ αὐτὸς (scil. Σωκράτης) ἰδὼν App. ‖ ἔφη om. ‖ καὶ om. ‖ φησὶν] φησὶ (post ἰδοὺ) ‖ ἀνδράποδον] ἀπαίδευτον (l. πρόβατον) Vat.

27) Gnom. Vat. n. 476 et App. 92.

28) δὲ τινὶ S ‖ δὲ τινὲς S ‖ ἐπὶ inc. f. 99r S ‖ τῷ] τὸ S ‖ ἀπολλύναι] ἀπολύναι S ‖ ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ S. — Repetit Gnom. Vat. n. 488: ἐν συμποσίῳ — δέ τινες] Σωκράτης ἐν συμποσίῳ τινὶ παρεκχέοντα οἶνον ἐπεί τινες ‖ ἔφη] ἔφησεν.

29) εἶπεν om. S. — Praebet Gnom. Vat. n. 165, ubi ὁ αὐτὸς Glyconem innuit; (cf. etiam supra p. 64): εὐτυχία πονηρῶν] πονηρὸς εὐτυχῶν.

31) ὁποτέρα βελτίων] ὁπότερα βελτίονα S. — De sententia cf. Photius I n. 120.

32) κατοικοῦσι] κατοικῶσι S.

33) cf. quae dixi ad Gnom. Vat. n. 472.

34) δὲ ποτὲ S.

36) ἑαυτῷ inc. f. 99v.

37) de sententia cf. Photius II n. 198 et Gnom. Vat. n. 147 cl. n. 450.

38) (263) Ἐρωτηθείς, πῶς ἂν τις ἀλύπως διάγοι, 'τοῦτο ἀδύνατον' εἶπεν· 'οὐ γάρ ἐστι πόλιν ἢ οἰκίαν οἰκοῦντα καὶ ἀνθρώποις ὁμιλοῦντα μὴ λυπεῖσθαι.'

39) (264) Ἀπαγγείλαντός τινος αὐτῷ ὅτι 'ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει' 'καὶ τυπτέτω με' ἔφη 'μὴ παρόντα.'

40) (265) Κρεῖττον εἶναι τῷ ποδὶ ὀλισθαίνειν ἢ τῇ γλώσσῃ.

41) (266) Καταμαθὼν δέ τινα τῶν γνωρίμων ἐσπουδακότα, ὅπως αὐτῷ ἡ εἰκὼν ὁμοία γένηται, πρὸς αὐτὸν εἶπε· 'σύ, ὅπως μέν σοι ὁ λίθος ὅμοιος γένηται, ἐσπούδακας, ὅπως δὲ μὴ αὐτὸς λίθῳ ὅμοιος γένῃ, οὐ φροντίζεις.'

42) (267) Ἐρωτηθείς· 'τί οὖν ἄριστόν ἐστι μάθημα;' ἔφη· 'τὸ ἀπομαθεῖν τὰ κακά.'

XIV Δημώνακτος.

1) (332) Κόλαζε κρίνων, ἀλλὰ μὴ θυμούμενος.

2) (333) Αἰσχρὸν μὲν ἐν ἄλλοις ἀποδέχεσθαι τὰς ἀρετάς, ἐν ἑαυτοῖς δὲ ἔχειν τὰς κακίας.

3) (334) Τοσοῦτον εἰς ἀρετὴν προςθήσεις, ὅσον ἂν ὑφέλῃς τῶν ἡδονῶν.

4) (335) Τοῖς ὠσὶ πλέον ἢ τῇ γλώττῃ χρῶ.

5) (336) Ἐν ἀλλοτρίοις παραδείγμασι παίδευε σεαυτὸν καὶ ἀπαθὴς τῶν κακῶν ἔσῃ.

6) (337) Οἱ πολλῶν παρὰ καιρὸν ἐφιέμενοι κινδυνεύουσι μηδὲ τῶν ὀλίγων τυγχάνειν.

7) (338) Οὔτε οἱ ἄμουσοι τοῖς ὀργάνοις οὔτε οἱ ἀπαίδευτοι ταῖς τύχαις δύνανται συναρμόσασθαι.

8) (339) Ὁ λόγος ὥςπερ πλάστης ἀγαθὸς <καλὸν> τῇ ψυχῇ περιτίθησι σχῆμα.

9) (340) Οἱ ἀπαίδευτοι καθάπερ οἱ ἁλιευόμενοι ἰχθύες ἑλκόμενοι σιγῶσιν.

38) διάγοι] διάγει S.

39) ἀπαγγείλαντος τινὸς S || δεῖνα σε S.

40) εἶναι etiam apud Maximum 47 p. 647 et in codice Palatino Gr. 328 f. 169ʳ legi ad Gnom. Vat. n. 483 monui; cf. omnino nota ad App. 105.

41) δὲ τινὰ S.

42) Secundo tribuit App. 97, ubi haud levis varietas scripturae occurrit.

XIV) Δημώνακτος] Δημονάκτου S. — M om. n. 2—19.

1) cf. 'Curae Menandreae' p. 182.

6) καιρὸν] καιρῶν S || μὴ δὲ S.

8) καλὸν om. S || τῇ ψυχῇ] τῆς ψυχῆς S.

9) καθάπερ inc. f. 105ʳ S || ἰχθύες S.

10) (341) Αἱ μὲν χελιδόνες εὐδίαν ἡμῖν προσημαίνουσιν, οἱ δὲ ἐκ φιλοσοφίας λόγοι ἀλυπίαν.

11) (342) Ἐν μὲν εὐδίᾳ σπάνιον <τὸ> ναυαγῆσαι, ἐν δὲ εὐβουλίᾳ τὸ ἀτυχῆσαι.

12) (343) Δεῖ ὥςπερ φορτίον τὴν λύπην ἀναθέμενον μὴ στένοντα φέρειν.

13) (344) Δείκνυσιν ἡ μὲν τροπὴ τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἀνδρεῖον, ἡ δὲ ἀτυχία τὸν φρόνιμον.

14) (345) Τινὸς δὲ σοφιστοῦ αἰτιωμένου αὐτὸν καὶ φήσαντος· 'διὰ τί με κακῶς λέγεις;' 'ὅτι μὴ καταφρονεῖς' ἔφη 'τῶν κακῶς λεγόντων.'

15) (346) Τοὺς δὲ τῶν μὲν σωμάτων ἐπιμελουμένους, ἑαυτῶν δὲ ἀμελοῦντας ὠνείδιζεν, ὡς τῶν μὲν οἴκων ἐπιμελουμένους, τῶν δ' ἐνοίκων ἀμελοῦντας.

16) (347) Ἔλεγε δέ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τάφους μὲν κατασκευάζονται καὶ ἐντάφια, ὥςπερ μέλλοντες αὐτοῖς χρῆσθαι, ἀφοβίαν δὲ καὶ ἀλυπίαν τὴν περὶ τοῦ θανάτου ᾗ χρήσονται οὐ παρασκευάζονται.

17) (348) Ἄλλων δ' ἐξεταζόντων, εἰ ὁ κόσμος ἔμψυχος, καὶ αὖθις, εἰ σφαιροειδής, 'ἡμεῖς' ἔφη· 'περὶ μὲν τοῦ κόσμου πολυπραγμονεῖτε, περὶ δὲ τῆς αὑτῶν ἀκοσμίας οὐ φροντίζετε.'

18) (349) Ἐλάσσω οἱ ἄνθρωποι κακὰ πάσχουσιν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων· τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς δεδιότες φυλάσσονται, τοῖς δὲ φίλοις ἀνεωγμένοι εἰσὶ καὶ γίνονται σφαλεροὶ καὶ εὐεπιβούλευτοι.

19) (350) Εἰσί τινες, οἳ τὸν παρόντα βίον οὐ ζῶσιν, ἀλλὰ παρασκευάζονται πολλῇ σπουδῇ ὡς ἕτερον βίον βιωσόμενοι, οὐ τὸν παρόντα.

---

10) εὐδίαν] εὐδείαν S.

11) εὐδίᾳ] εὐδεία S ‖ τὸ om. S. — Repetit App. 117.

12) cf. p. 64 supra.

14) lemma τοῦ αὐτοῦ ἀποφθέγματα praemittit S ‖ διατί S ‖ καταφρονεῖς] καταφρονῇς S.

16) ᾗ] ἢ S. — Maximi lemma Χαρικλείας (28 p. 614) p. 64 tractavi; de sententia cf. 'Curae Menandreae' p. 185 sq.

17) εἰ ὁ κόσμος inc. f. 105ᵛ S ‖ αὑτῶν] αὐτῶν S.

18) ἐλάσσω] ἐλάσσων S ‖ κακὰ] κακῶς S ‖ ἐχθρῶν et φίλων sedes in S permutarunt ‖ εὐεπιβούλευτοι] ἐπιβούλευτοι S. — De sententia egi ad Gnom. Vat. n. 424.

19) εἰσὶ τινὲς S.